

Arkæologiske udgravninger i Danmark

Katalog 1988

Elektronisk udgave
Kulturarvsstyrelsen 2006

Amt

272.

Udgår

-

427.

udgår.

-

Frederiksborg Amt

1. Nyholmvej

01.01.01 Annisse

Gruber/ildsteder

Udateret

Forud for nybyggeri undersøgtes et antal gruber i nærheden af en megalittomt. Der fremkom alene udaterbart flintmateriale. I forbindelse med samme byggeri undersøgtes et antal fundtomme ildsteder.

GIM 3349

Carsten Paludan-Müller

Grube - Udateret

2. Haragergård

01.01.06 Helsingø

Boplads spor

Yngre stenalder?

sb. 35. I forbindelse med nybyggeri undersøgtes et antal kogestensgruber, affaldsgruber og ildsteder. Der fremkom kun udaterbart flintaffald i anlæggene, medens der på den muldafrømmede flade kunne opsamles en tyndnakket bjergartsøkse samt brudstykker af to tyndnakkede flintøkser med firsidet slibning og desuden en facetteret slibesten. Objektet tolkes som udkantsområde af en TN/MN boplads, subsidiært en sønderpløjet ditto

G1M 3333

Carsten Paludan-Müller

Bebyggelse - Yngre stenalder

3. Søborg købstad

01.01.10 Søborg

Hus/kulturlag

Middelalder

I Søborg i Nordsjælland er i et samarbejde med Gilleleje Museum, Nationalmuseets 2. afd. og Frederiksborg amt igen i år blevet foretaget udgravninger i anlæg hørende til den i middelalderen eksisterende købstadsbebyggelse. Der er fundet rester af hus i form af syld, gulve og ildsteder daterende sig tilbage til tiden omkr. 1200. I midten af 1300-årene forsvinder væsentlige dele af bebyggelsen, en del heraf ved brand. Det kan muligvis have sammenhæng med Valdemar Atterdags belejring af Søborg slot.

NM II 520/88

Robert Egevang

Søren Frandsen

Anne Fogh

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

4. Mønge

01.01.13 Vejby

Høj

Y.st/æ.br.

sb. 49. Fortsat udgravning af overpløjet høj (AUD 1987, 6). Sommerens undersøgelse afdækkede to stærkt oppløjede bulkistegrave fra ældre bronzealder. En periode II grav, hvoraf kun dele af hofteparti samt bælteplade endnu var til stede. En periode III grav med rigt mandsudstyr, bl.a. et grebtungekortsverd i læderbeklædt træskede. Denne grav daterer højens seneste byggefase, hvorfra der er taget pollenprøver; foreløbige tællinger viser dominans af overdrevsvegetation. Nederst i højen fremkom et tidligeololitisk anlæg, der endnu kun er delvist undersøgt; sandsynligvis drejer det sig om en "jordgrav", i dette tilfælde et anlæg uden stenbygget kammer, men med store randsten. Undersøgelsen afsluttes i 1989

GIM 3216

Carsten Paludan-Müller

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

5. Blakke Mølle

01.02.02 Ferslev

Langdysse/grave

Yngre stenalder

sb. 269. På en mindre højning umiddelbart vest for en fredet langdysse foretoges en prøvegravning på en hidtil uregistreret dyssetomt. Dyssen, der var orienteret i øst-vest og målte 20 x 8 m, var stærkt forstyrret, og ingen kamre kunne konstateres. Ved udgravningen fandtes nogle få stykker ukarakteristisk keramik samt en del bearbejdet flint. Uden for den sydlige langside af dyssetomten fandtes to jordfæstegrave, der begge var orienteret øst-vest. I hver af de to grave fandtes sparsomme rester af et skelet, men ingen oldsager. Gravene var gravet gennem højfylden tilhørende dyssetomten

GIM 3214

Keld Møller Hansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

6. Banehøj

01.02.06 Selsø

Høj

Oldtid

sb. 6. Under pløjning på den overpløjede gravhøj Banehøj var lodsejeren stødt på en stenpakning, hvorfra han havde optaget en del større sten. I foråret foretoges en undersøgelse af højtømt. Selve højdiameteren kunne ikke fastlægges ved undersøgelsen, men højens centrum fremstod som en kompakt stenpakning af hånd- til hovedstore sten og med en diameter på 7 m. Selve graven har antagelig ligget midt i stenpakningen, men må være ødelagt ved lodsejerens aktivitet. Der blev ikke gjort fund af daterende oldsager

GIM 3320

Keld Møller Hansen

Gravhøj - Oldtid

7. Onsved Mark III

01.02.08 Skuldelev

Jættestue

Yngre stenalder

I samarbejde med Københavns Folkeuniversitet undersøgtes som kursusgravning en overpløjet jættestue, som ligger tæt ved den allerede undersøgte dyssetomt og ikke-megalitiske grav på Onsved Mark. (Jf. AUD 1987, 9). Stenspor efter næsten alle randstenene fandtes, angivende en nærmest rektangulær N-S-orienteret høj på ca 7 x 12 m. Stenene og dele af kammerbrolægningen (hvor der fandtes en tyndbladet flintøkse) viser et N-S-orienteret kammer med indre mål på ca. 2 x 4 m. Ved højens østside undersøgtes et offerlag med talrige mellemneolitiske lerkarskår.

NMI 6625/87

Flemming Kaul

Megalitanlæg - Yngre stenalder

8. Brobækgade

01.03.12 Slangerup

Kulturlag

Nyere tid

Forud for byggeri gennemførtes i efteråret en mindre prøvegravning i Brobækgade. Formålet med prøvegravningen var at konstatere, hvorvidt der ved det projekterede anlægsarbejde ville kunne påtræffes rester af det middelalderlige Slangerup. Ved udgravningen etableredes en ca. 20 m lang og 2 m bred søgegrøft, hvorved fremkom en stratifikation på ca. 3 m. Lagene viste sig at være opfyldningslag fra byen i et område, der tilsyneladende tidligere har udgjort Græse å's oprindelige forløb syd om Slangerup by. I opfyldningslagene fremkom en del keramik i form af først og fremmest glaserede stjertpotter samt store mængder af knogler. På baggrund af fundene må opfyldningslagene dateres til 16-1700-årene

GIM 3184

Dorte Veien Christiansen

Kulturlag - Nyere tid

9. Julemosegård

01.03.13 Uggeløse

Boplads

Ældre jernalder

sb. 51. Forud for grusudvinding undersøgte Amsarkæologisk Kontor ved Gilleleje Museum i efteråret et ca. 6.000 m² stort areal af en boplads fra ældre jernalder. Ved undersøgelsen fremkom adskillige gruber, men ingen stolpehuller. Det drejer sig antagelig om den østlige udkant af en boplads, hvor husene skal søges på en mindre højning umiddelbart vest for det undersøgte areal. Ved undersøgelsen fandtes bl.a. kværn- og hvæssesten samt et stort keramikmateriale, der placerer pladsen i sen førromersk og tidlig ældre romersk jernalder.

NFH 317

Dorte Veien Christiansen

Steffen Stummann Hansen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

10. Ræveleje

01.04.08 Hornbæk

Fiskerleje

Midd./nyere tid

Gilleleje Museum og NM II fortsatte i 1988 udgravningen af en hustomt fra det tilsandede fiskerleje, Ræveleje. (AUD 1987, 14). Sandbanken, hvorpå hustomten er beliggende, er forud for det første byggeri på stedet blevet "byggemodnet". Man har stabiliseret bankens sider med græstørv og kampesten og belagt topfladen med et tyndt (ca. 2 cm) lerlag. Herpå er lagt syldsten til et næsten kvadratisk bindingsværkshus med indvendige mål på 3,5 x 3,5 m. Væggene har været lerklinede. I husets SV-hjørne var en dør, og et stensat ildsted var placeret op mod østvæggen. Datering 1400-årene. I 1500-årene blev huset udvidet med 8 m mod øst. Nordvæggen blev også nyopført og rykket ca. 0,5 m ud. Det nye hus blev i alt 12 m langt og 4 m bredt, indvendigt målt. En kraftig bageovn med tilhørende ildsted placeredes op mod sydvæggen i husets midte. Der var indgang i nordvæggen ud herfor. Fire syldstensrækker viser, at skillevægge har delt huset op i fem rum. Senest ved midten af 1600-årene er stedet blevet forladt.

NM II 252/88

Nils Engberg

Søren Frandsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

11. Kokkedal station

01.04.10 Hørsholm

Bopladsgruber, høj

Yngre stenalder

sb. 113. Forud for projekteret anlægsarbejde på lokalplan i Hørsholm kommune foretog Hørsholm Egns Museum i forlængelse af en undersøgelse i 1987 (jf. AUD 1987, 16) en udgravning af bopladsforekomster fra henholdsvis tidlig- og sen mellemneolitikum. Ved undersøgelsen fremkom et større antal gruber med flintaffald samt keramik. Endvidere fremkom spor efter en tidligeololitisk høj orienteret Ø-V. Højen har været ca. 9 m lang og 5 m bred. Højens østgavl fremtrådte som en stenlægning, hvorunder fandtes tre ca. 1 m dybe nedgravninger til stolper eller planker. I vestenden af højen fandtes fire mindre nedgravninger i undergrunden. Disse er foreløbig tolket som spor efter fire stolper. Midt imellem de to gavle fandtes en ca. 2 m lang og 1 m bred nedgravning orienteret N-S. Nedgravningen, der var foret med en lerpakning, er foreløbig - selvom der ingen oldsager fandtes i den - tolket som en grav. Ca. 3 m øst for den vestlige gavlende fandtes en ca. 4 m lang, 0,5 m bred og 0,3 m dyb grøft, der formentlig skal ses i relation til anlægget. Andre anlægsspor umiddelbart syd for jordhøjen giver anledning til formodning om, at der har ligget yderligere en mindre jordhøj på stedet.

HØM 1

Dorte Veien Christiansen

Steffen Stummann Hansen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

12. Lyngbækgård

01.04.11 Karlebo

Boplads

Ældre stenalder

sb. 61. I forbindelse med nedlægning af spildevandsledning udgravede Hørsholms Egns Museum ca. 70 M2 af en boplads fra Ertebølle-tid. Bopladsen var beliggende på den gamle kystlinie omkring 5 m kurven nær Nivå Fjordens munding i Øresund. I de mere end 1 m tykke udsmidslag fremkom et stort materiale af flint og knogler samt enkelte stykker keramik af Ertebølle-karakter. Blandt flintredskaberne kan nævnes skiveøkser, tværpile, skraber, bor samt flækkeblokke. På en af sidstnævnte fandtes på begge sider i cortex indridset en del parallelle streger. Materialet daterer entydigt pladsen til den seneste del af ældre stenalder.

HØM 3

Dorte Veien Christiansen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

13. Nivå 4

01.04.11 Karlebo

Boplads

Ældre stenalder

sb. 47. I samarbejde med lokale amatørarkæologer prøvegravedes en lille boplads i den indre del af den fossile Nivå Fjord. Formål var at sammenligne typeinventar fra overfladeopsamlinger med inventar fra udgravning. Foreløbig er der kun dokumenteret bosætning i mellemste Ertebølle-tid. Undersøgelsen videreføres i 1989.

GIM 3345

Carsten Paludan-Müller

Bebyggelse - Ældre stenalder

14. Niverød Teglværk

01.04.11 Karlebo

Boplads spor

Yngre stenalder?

I forbindelse med byggeri undersøgtes et antal fundfattige gruber. Der fremkom et par skiveskrabere, lidt ukarakteristisk bopladskeramik og nogen brændt flint samt enkelte dyreknogler. Tolkningen usikker, formentlig neolitisk boplads.

GIM 3338

Carsten Paludan-Müller

Bebyggelse - Yngre stenalder

15. Birkely

01.05.03 Kregme

Grubehus/landsby

Vik./midd.-nyere tid

sb. 65. I sommeren 1988 gennemførte Frederiksværkegnens Museum og AAK sammen en prøvegravning i den centrale del af Kregme landsby. Formålet var at undersøge bevaringstilstanden i bygningsstrukturer fra før udskiftningen. Der blev påvist et til tider metertykt kulturlag. I toppen fandtes dele af længehus/udhus med ildsted antageligt fra 1700-årene. I bunden fremkom et vikingetidigt grubehus med velbevaret gulvlag. Herfra findes et genstandsmateriale omfattende Østersøkeramik, vævevægte, kam, jernknive samt talrige dyreknogler. Objektet ligger i dyrket mark og er under oppløjning. Undersøgelserne søges derfor videreført i 1989 med støtte fra rigsantikvaren.

FRM a/1

Carsten Paludan-Müller

Bebyggelse - Vikingetid

Grube - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

16. Tollerup

01.05.05 Melby

Høj

Oldtid

I en privat have stod indtil november 1986 en C-høj. Lodsejeren havde uden forudgående tilladelse bortgravet/planeret den stærkt forgravede højruin. Efter samråd med Skov- og Naturstyrelsen og RAS udførtes en efterundersøgelse. Af strukturspor fandtes blot fragmenter af randstenskæden. Derudover konstateredes i den udplanerede højfyld en stor mængde flintaffald

GIM 3215

Carsten Paludan-Müller

Gravhøj - Oldtid

17. Sophienborg

01.05.08 Tjæreby

Boplads

Ældre jernalder

sb. 11. I delområde af et større lokalplanområde nord for Ullerød foretog Amsarkæologisk kontor ved Gilleleje Museum i sommeren udgravning af en enkeltliggende jernaldergård i flere faser. I alt kunne der inden for det ca. 6.000 m² store udgravningsareal, som dækker en lille højning, udskilles otte huse, der alle var orienteret i øst-vest, samt en række affaldsgruber. Husene omfatter såvel udhuse som beboelseshuse, hvor sidstnævnte i længde varierer mellem 16 og 35 m. Fundene, der næsten udelukkende stammer fra gruberne, omfatter primært keramik, men også en del kværn- og slibesten. I det omfattende keramikmateriale er der foreløbig udskilt ældre og yngre førromersk jernalder samt ældre romersk jernalder. Træk i hustyperne giver dog anledning til formodning om, at også yngre romersk jernalder er repræsenteret på pladsen

NFH 287

Keld Møller Hansen

Steffen Stummann Hansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

18. Harløsevej 116

01.05.08 Tjæreby

Urnebrandgrube

Y.br./førrom.

sb. 12. I forbindelse med nedlægning af spildevandsledninger i Hillerød kommune udgravede Amsarkæologisk kontor ved Gilleleje Museum på en sydøstlig skråning af et mindre plateau resterne af en urnebrandgrube, hvori fremkom dele af en urne, brændte ben samt lidt trækul. Graven må dateres til sen yngre bronzealder/tidlig førromersk jernalder. Umiddelbart ved siden af graven fandtes i pløjelaget underdelen af en skubbekværn, der formentlig stammer fra en bebyggelse på plateauets top.

NFH 298

Keld Møller Hansen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

19. Torupgård

01.05.09 Torup

Gård

Midd./nyere tid

Forud for anlægsarbejde prøvegravedes et areal, hvor angiveligt væbnergården "Toverupgaard" har stået. Bortset fra fragmenter af gulvlag samt løse munkesten fandtes ingen bygningsspor af den middelalderlige gård. Den seneste gård samt nedrivningen af denne for 15 år siden har grundigt ødelagt mulighederne for at afdække gårdens udviklingshistorie

GIM 3321

Carsten Paludan-Müller

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

20. Lillevangsgård

01.06.01 Farum

Boplads

Y.br./æ.j.

Forud for et omfattende anlægsarbejde i et større lokalplanområde i vestkanten af Farum foretog Hørsholms Egns Museum i efteråret en undersøgelse af dele (ca. 5.600 m²) af et bopladsområde beliggende på en mindre højning i terrænet. Ved udgravningen fremkom 13 langhuse samt et antal gruber, der bl.a. på baggrund af keramikken kan dateres til yngre bronzealder og ældre jernalder. Til bronzealderen kan henføres to øst-vest orienterede langhuse påvist ved spor efter de tagbærende stolper. De elleve huse fra ældre jernalder var alle - undtagen ét - ligeledes orienteret øst-vest. Husenes længde varierer mellem 9 og 18 m, og bredden mellem 5,0-5,5 m. Antallet af de tagbærende stolper svinger mellem 3 og 6 sæt. Der kunne ikke påvises vægstolper. Husene spredte sig over udgravningsområdet i tre grupper. Gruberne indeholdt keramik, lerklining og flint. I den ene grube fremkom keramik sammen med en helstøbt bronzefibula fra FRJ II

HØM 2

Inge M. Hansen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

21. Hestehaven

01.06.05 Stenløse

Jordfæstegrav/gruber

Æ.br./y.br./y.rom.

sb. 128. I forbindelse med en planlagt udvidelse af en grusgrav ved Ganløse undersøgte museet Færggården to jordfæstegrave samt en del affalds- og kogegruber. Affaldsgruberne indeholdt en del keramik og flintredskaber og kan ud fra disse fund dateres til henholdsvis yngre bronzealders periode V og VI. Endvidere fremkom flere kogegruber i området; disse gruber lod sig ikke nærmere datere. På toppen af den grusbakke, der skulle inddrages til grusgravning fandtes en øst-vest orienteret jordfæstegrav fra ældre bronzealder. Graven har rummet en bulkiste, af hvilken der kun var ganske svage spor tilbage. Den gravlagte lå i udstrakt rygleje med hovedet i vest og havde ved bæltstedet en lille bronzedolk som eneste gravgave. Over graven var ingen højfyld bevaret, og der kunne heller ikke konstateres spor efter randstensskæde eller lignende. Muligvis har den naturlige bakketop gjort det ud for en høj. På nordhældet af bakken fandtes endnu en jordfæstegrav, der var orienteret omtrent nord-syd. Den døde lå i sideleje med hovedet i syd og ansigtet mod vest. Skelettet var ikke velbevaret, men kunne dog frempræpareres. Over skelettet lå en del sten, den største lå over hovedet, og stenene syntes at følge den dodes placering med en del sten over bækkenet og ned over benene. I hovedenden stod to lerkar, og ved siden af disse lå en velbevaret benkam. Ud over disse gravgaver var der fire bronzefibler, der lå foran brystet på skelettet og 61 perler (58 af rav og 3 af glas). I alt 12 af ravperlerne var af den berløkkformede type. Fibler og perler daterer graven til sen yngre romersk jernalder. I gravfylden fremkom et enkelt lille grønligt glasskår, som antageligt er kommet med i gravfylden ved et tilfælde. På trods af en stor udvidelse af fladen omkring romertidsgraven blev der ikke fundet yderligere grave i dette område

MFG 5/88

Søren A. Sørensen

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

22. Ølstykke idrætsanlæg

01.06.07 Ølstykke

Boplads

Br. eller j.

sb. 86. I forbindelse med allerede iværksatte anlægsarbejder foretoges i maj måned en undersøgelse af dele af et bopladsområde. Ved undersøgelsen undersøgte enkelte stolpehuller, bopladsgruber og kogestensgruber beliggende på østsiden af et mindre plateau. I anlæggene fremkom flintaffald, knogler, lerklining samt keramik, hvoraf sidstnævnte ikke kunne dateres nærmere inden for perioden yngre bronzealder - ældre jernalder. Selve husene på bopladsen må formodes at ligge på toppen af plateauet, dvs. umiddelbart vest for det undersøgte areal

GIM 3196

Dorte Veien Christiansen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Københavns Amt

23. Karlemosen

02.01.05 Højelse

Gård

Germansk jernalder

sb. 37. I forbindelse med byggeri fremkom en gård bestående af et totaludskiftet langhus med krumme vægge ca. 20 m langt og 5-6 m bredt. Desuden udgravedes to staklader. Beliggenheden er på den yderste morænebakke tæt ved strandvolden til de brede strandenge ved Ølby Lyng.

KØM 1585

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Germansk jernalder

24. Lykkebækgården

02.01.05 Højelse

Gård

Romersk jernalder

sb. 39. I forbindelse med en lokalplan foretog museet en udgravning af en gård bestående af et 20-25 m langt langhus samt fire mindre huse og tre staklader. Gården lå på en lille halvø, der var omgivet af vandløb og moseområder. Mod fastlandet var gården afgrænset af en smal naturlig rende opfyldt med bopladsaffald, foruden keramik, vævevægte, en jernkniv og en del knogler.

KØM 1517

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Romersk jernalder

25. Skt. Nikolaj

02.01.07 Køge

Kirke

Omkr. 1700

En sekundær skillevej, angiveligt fra 1867, i kirkens søndre kapel overvejedes nedrevet, men ved museets undersøgelse kunne det konstateres, at væggens nedre del var ældre, fra omkr. 1670. Der fremkom på denne spor af to tøndehvælvede kældre. En søgegrøft blev etableret i forsøg på at finde kælderenes gulvniveau og under arbejdet fremkom hjørnet af en pragtsarkofag. Da gulvet samtidigt var sunket temmelig voldsomt i området, besluttedes det at foretage en afgravning. Ca. 1 m fyld, primært murbrokker fra de nedrevne tøndehvælv blev fjernet, hvorved fremkom mindst 6 sarkofager, forsætligt ødelagt ved gravkælderenes nedbrydning 1867. Kisterne tilhører medlemmer af Køge borgmesterfamilien Schøller og daterer sig fra ca. 1675 til 1730.

NM II 776/88

Jesper Sort

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

26. Ulfeldtkarreen

02.01.07 Køge

Bebyggelse

Midd/renæssance

På en byggegrund i Køges daværende NØ-lige udkant blev der ved bunden fundet tre afvandingskanaler fra 1200-tallet. Den ældste byggefase lå blot 0,5 m over grundvandet og bestod af et lergulv og en stolperække. Derover var der rester af fire syldstensbygninger, hvoraf den ene har været en smedje. Der var desuden spor af syv sten- og teglbyggede kældre samt otte træbrønde, som indeholdt meget kasseret husgeråd.

KØM 1578

Ulla Fraes Rasmussen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

27. Damgård II

02.02.05 Herstedvester

Huse/gårde, brønde

Neo./æ.j.

sb. 15. Den i 1987 påbegyndte udgravning af en større, samlet jernalderbebyggelse på Damgårdsarealet i Albertslund fortsatte i 1988 på et tilstødende areal, hvorved fandtes 13 hustomter delvist afgrænset af hegn. (AUD 1987, 30). Også et brøndanlæg med flere brønde og vandopsamlingsrender erkendtes. Der er sandsynligvis tale om flere på hinanden følgende faser af en enkelt gård fra førromersk-romersk jernalder, som synes at være samtidig med landsbybebyggelsen undersøgt i 1987. På lavere terræn fandtes en neolitisk boplads med 2 huse, hvoraf det ene nok er en udskiftning af det andet. Et tykt kulturlag med keramik, flint og lerklining dækkede husene. En koncentration af lerklining angiver antagelig en sammenfalden væg. Keramik daterer pladsen til slutningen af TNC - overgangen til MN I (Virum-Troldebjerg) (P.2063/87-000)

SØL 308

Eliza Fonnesbech-Sandberg

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

28. Elinegård

02.02.07 Høje Tåstrup

Gruber/huse

Br./rom.

sb. 46. I varmeledningstracéet Roskilde-Måstrup prøveundersøgt ved Kragehave umiddelbart nord for jernbanelinien en strækning på 450 x 20 m. I den vestlige del af undersøgelsen konstateredes en del gruber repræsenterende udkanten af et bopladsområde fra antagelig bronzealder. Denne lokalitet er tidligere erkendt også syd for jernbanelinien. I den østlige del af undersøgelsen fremkom talrige anlægsspor fra jernalderbosættelse. Ved en efterfølgende større fladeafdækning på 20 x 100 m kunne der i dette område påvises mindst syv huse. Disse kan ud fra keramikfund og grundplaner dateres til ældre og yngre romertid, og udgør antagelig flere faser af samme gårdsanlæg. Umiddelbart syd for jernbanelinien er der her tidligere påvist bebyggelsesspor fra ældre germanertid (Kragehave II)

SØL 316

Johan Sobotta

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

29. Klovtoften

02.02.07 Høje Tåstrup

Boplads/hellekiste

Æ.j./st.

sb. 37. Forud for byggeri undersøgtes en overpløjet gravhøj. På udgravningstidspunktet hævede højen sig 0,5-0,8 m over omgivelserne og stenkistens dæksten stak op i pløjelaget. Det øst-vestvendte fyldskifte domineredes af fire store, men tynde dæksten. Der fandtes en mindre forstyrrelse i gravens østende, hvor der efter al sandsynlighed har ligget endnu en dæksten. De omhyggeligt lagte bundfliser lå i et næsten rektangulært let trugformet fyldskifte på 2,4 x 0,6 m og var omgivet af en rende på 0,15-0,20 m bredde, hvori der dels sad kantstillede fliser, dels fandtes spor efter enkelte stolper. Renden var åben mod øst. Graven har aldrig haft større sidesten, hvorfor dækstenene har være båret af en kombination af stenfliser og en svært dokumenterbar trækonstruktion. Af mangel på gravgaver dateres kisten på sin konstruktion til senneolitikum. Spredte bopladsrester fandtes over en større flade.

SØL 296

Ditlev L. Mahler

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

30. Åshøj

02.02.07 Høje Tåstrup

Gårdsanlæg

Y.br./færrøm.

Forud for anlægsarbejderne til Høje Tåstrup by, 2. etape prøveundersøgtes et 16 ha stort areal syd for Høje Tåstrup Banegård, afgrænset af Skåne-, Halland- og Blekinge Boulevard samt Carl Gustavs Gade. Området udgør den nordlige del af et større morænelersplateau, inden for hvilket Søllerød Museum gennem flere undersøgelser tidligere har afdækket et stort antal faser af vandrende enkeltgårde fra bronzealder og jernalder. Brensbækken har tidligere afgrænset det nyligt prøveundersøgte område mod nord. Inden for undersøgelsen fandtes overalt spredte spor efter aktivitet i oldtiden i form af især gruber. I tre mindre delområder påvistes tillige stolpehuller, af hvilke flere ses at indgå i huse. Datering på grundlag af keramikfund. Undersøgelsen genoptages i 1989 i de tre nævnte delområder.

SØL 327

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

31. Helgeshøj Mose

02.02.07 Høje Tåstrup

Kulturlag/udsmidslag/gruber/grøft

Jernalder

sb. 68. I et område mellem Hakkemose og Helgeshøj var man ved kommunale kloakeringsarbejder stødt på fundførende lag i et lille, udtørret mosehul. Ved den arkæologiske undersøgelse blev en 19 m lang søgegrøft ført mod syd op til fast land. Herved konstateredes en tynd udsmidshorison indeholdende marvspaltede knogler. Dette lag overlejredes af kulturjord på sekundært leje, der kunne følges til et egentligt kulturlag på fast land. Der er antagelig tale om spor efter jernalderbebyggelse. På et areal umiddelbart nord for ovennævnte lavning samt på et par punkter øst for Helgeshøj blev der foretaget prøveudgravninger i tracéets videre forløb. I de udlagte søgegrøfter kunne der over alt konstateres spor efter bebyggelse. Dette i form af gruber. Tillige afdækkedes en halvcirkelformet grøft. Datering på grundlag af keramikfund.

SØL 325

Jens Henrik Jønsson

Grube - Jernalder

Kulturlag - Jernalder

32. Kirkesti

02.02.07 Høje Tåstrup

Gruber

Førromersk jernalder

sb. 69. Inden for varmeledningstracéet Kraghave-Lervangen prøvegravedes en strækning på 340 m mellem Roskildevej og Kraghavegård. Området udgøres af en jævn, SV-vendt skråning ned mod tidligere engområder. Der fremkom nogle få gruber. Disse repræsenterer antagelig udkanten af en bebyggelse repræsenteret ved sb nr. 54, som er beliggende nogle få hundrede meter østligere. Datering på grundlag af en ornamenteret lerblok.

SØL 323

Jens Henrik Jønsson

Grube - Førromersk jernalder

33. Lervangen

02.02.07 Høje Tåstrup

Boplads

Yngre bronzealder

sb. 70. Forud for opførelse af et forbrændingsanlæg på en sydskrånende flade udgravedes bopladsrester fra yngre bronzealder. Der fandtes en del stolpehuller og affaldsgruber med keramik. Ingen huse erkendtes.

SØL 281

Palle Østergaard Sørensen

Niels Hartmann

Bebyggelse - Yngre bronzealder

34. Lærkenborg II

02.02.10 Måløv

Boplads

Neo./br./j.

sb. 9-10. På Tjørnehøjområdet nord for Måløv Hovedgade prøveundersøgtes et 10 ha stort areal i forbindelse med en lokalplansag. Ved hjælp af et stort antal søgegrøfter afgrænsedes fire områder med spor efter bebyggelse. Under højresten sb.10, Galgehøj påvistes således fyldskifter fra neolitikum eller bronzealder. Syd og nord for sb.9, Tjørnehøj fandtes tidlig- og mellemneolitiske gruber. Endvidere afdækkedes to koncentrationer med stolpehuller og gruber formentlig fra jernalder

SØL 310

Palle Østergaard Sørensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

35. Smørumovre landsby

02.02.12 Smørum

Brønd og hus

Vik./nyere tid

Den arkæologiske undersøgelse af Smørumovre, der startede i 1985 som et beskæftigelsesprojekt i samarbejde med NM II, Ledøje-Smørum kommune og Københavns amts beskæftigelsessekretariat, blev i 1988 afsluttet med en større udgravning ved gården Vigholm. Det lykkedes at påvise rester af de to forgængere til den nuværende gård, der er opført efter en brand i 1916. Det sidst nedbrændte stuehus lå lige op til den sydlige staldbygning, men denne bygning har kun haft en ret kort levetid. Lige syd herfor fandtes rester af endnu en bygning, der er opført efter Svenskekrigen i 1660. Meget tæt på dens østgavl lå en stor kampestensbrønd med en indvendig diameter på ca. 2 m. I og omkring brønden og renæssancehuset blev fremgravet et meget stort lertøjsmateriale. Bebyggelsesresterne fra sen vikingetid og fra middelalderen fremkom i form af grøfter og stolpehuller med et mindre genstandsmateriale bestående af mønter og skår fra Østersøkeramik, kuglepotter og kander.

NM II 544/88

Anne Preisler

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Bebyggelse - Udateret

36. Egelund

02.02.12 Smørum

Megalitanlæg/grave/boplads

Neo./æ.br./y.br.-æ.j./oldtid

sb. 68. Forud for byggeri syd for Smørumnedre undersøgtes et større område for bopladsrester fra oldtiden, formentlig yngre bronzealder/ældre jernalder. Overraskende var fundet af to brændtbengrave under flad mark fra æ.br. per. III. Den ene grav indeholdt en armrings, en dobbeltknap, en syl og en bøjlenål, medens der i den anden fandtes en lille kniv, alt af bronze. Derudover erkendtes et ødelagt megalitanlæg med en del keramik fra TNC, samt to urnegrave fra yngre bronzealder/ældre jernalder. Endelig fandtes en cirkulær, delvis stenfyldt grøft - muligvis fra en nedbrudt gravhøj.

SØL 312

Christian Adamsen

Niels Hartmann

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Oldtid

37. Torstorp -Vesterby

02.02.13 Torslunde

Enkeltgårde

Førrom./germ.

sb. 20. Søllerød Museum har gravet i Torstorp-området siden 1983, hvor den første udbygning af området begyndte. Frem til 1988 undersøgtes 10 enkeltgårde, der tolkes som faser af en vandrende gård, som er flyttet rundt i området ca. 600 f.Kr. - 6-800 e.Kr. I 1988 udgravedes yderligere otte til ni enkeltgårde med i alt 16 huse. Af disse er de 11 huse koncentreret i et område, og de udgør måske en selvstændig gård i forskellige faser. Husene fra romersk jernalder var meget velbevarede. I alt undersøgtes 10.000 m²

SØL 297

Eliza Fonnesbech-Sandberg

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

38. Prinsens Palæ

02.03.06 København

Palæ

Nyere tid

Som udløber af et forskningsprojekt vedr. Prinsens Palæ's bygningshistorie udført af Inge Mejer Antonsen, NM III, var det nu ønsket at undersøge kælderens i den nu forsvundne nordfløj til Michelsbeckers palæ. Det lykkedes i det nuværende palæ's gård at lokalisere kælderens, men den var brudt så grundigt ned, at videre undersøgelser blev opgivet. Det blev konstateret, at gulvet har været brolagt med håndstore kampesten, og at der langs væggen var en vandrende og en muret sokkel.

NM II 1764/88

Nils Engberg

Bebyggelse - Nyere tid

39. Kgs. Nytorv 13

02.03.06 København

Bybefæstning

Middelalder

sb. 120. Ved nedlægning af fjernvarmeledning på Kgs. Nytorv foran Magasin stødte man på en 2 m tyk munkestensmur lagt i blokskifte i fuld mur. Selv om en krumning på murstykket i den kun 1 m brede grøft ikke kunne erkendes, er det tænkeligt, at der her er tale om rester af det senmiddelalderlige befæstningstårn "Smørhætten", som hermed får en noget anden placering end hidtil antaget.

KBM 236

Bi Skaarup

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

40. Amagertorv 27

02.03.06 København

Stenhus

Middelalder

sb. 103. I forbindelse med understøbning af fundamenter og sænkning af kældergulv dukkede rester af et stenhus op under den tidligere restaurant "Jordbærkælderen". Det drejede sig om rester af en bygning på 17,5 x 8 m, som formodentlig har været facadevendt. Der opnåedes ingen nærmere datering af bygningen. En del af murresterne vil blive bevaret i de nyistandsatte lokaler

KBM 300

Bi Skaarup

Bebyggelse - Middelalder

41. Nybrogade 12

02.03.06 København

Pæleværk

Nyere tid

sb. 97. Ved understøbning af fundamenter stødte man på et pæleværk under gulvet i en hjørneejendom ved Gammel Strand. Området blev først inddraget til bebyggelse i 1500-årene, og pælene kan være sat i forbindelse med en opfyldning af stranden. Længere tilbage på grunden fandtes rester af murværk og munkesten.

KBM 304

Bi Skaarup

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

41a. Slotsholmsgade

02.01.06 Kimmerslev

Vrag

Nyere tid

sb. 157. Under Forsvarsministeriets kontorlokaler konstateredes ved udgravning resterne af et skib, der oprindeligt har været trukket op til et bolværk ved stranden. Skibets alder er ikke konstateret, men overlejlrede kulturlag sandsynliggør en datering til før 1550. Over vraget fandtes godt 2,5 m tykke affaldslag med fund fra perioden 1550-1770. Den eksisterende bygning på stedet er fra 1691.

KBM 303

Hans Ole Matthiesen

Vrag - Nyere tid

42. Granåsen

02.03.07 Lyngby-Tårnbæk

Gruber

Yngre stenalder

I forbindelse med en lokalplansag prøveundersøgtes et 3 ha stort område på et plateau oven for et tidligere tilløb til Mølleåen. På trods af overfladeopsamling af flintaffald fandtes kun nogle få gruber af oldtidskarakter. En enkelt grube indeholdt forarbejdet flint samt keramik. Blandt andet en skiveskraber og dele af et stort, uornamenteret øskenbæger.

SØL 314

Jens Henrik Jønsson

Grube - Yngre stenalder

43. Gøngehusvej

02.03.10 Søllerød

Bopladsaflejringer

Æ.st./br.

I september/oktober måned undersøgtes en boplads fra den yngre Kongemosekultur beliggende på strandvolden i Vedbæk umiddelbart nord for Hotel Marina. Under et bronzealderlag med kogestensgruber fandtes flere stratificerede bopladslag under hinanden, men denne udgravning koncentreredes om det bedst udformede kulturlag 2 m under overfladen og beliggende ca. 3 m o.h. Knap 100 M2 blev undersøgt i kvarte M2 med indtegnning af alle oldsager i 1:5, og med efterfølgende vandsoldning. I bopladslaget fandtes flere anlæg, såsom to brandgrave, fire skeletgrave med okker og gravudstyr samt flere stolpespor. Der afdækkedes også et velbevaret hundeskelet samt et flækkedepot. En flere kvadratmeter stor grube var tæt pakket med brændte fiskehvirvler. Pladsen må i øjeblikket opfattes som en sæsonplads for kystfiskeri

NMI 6638/87

Erik Brinch Petersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

44. Nymølle/Mølleåen

02.03.10 Søllerød

Mølleanlæg

Middelalder

I 1988 fortsatte arkæologiklubben Flækken sine undersøgelser ved Mølleåen. Der fandtes en del bearbejdet træ, som antagelig stammer fra et middelalderligt mølleanlæg.

SØL A52

Jørgen Friis Hansen

Eliza Fonnesbech-Sandberg

Andre anlæg/diverse - Middelalder

45. Rundførbisøen

02.03.10 Søllerød

Udsmidslag

Udateret

I forbindelse med Søllerød kommunes restaureringsprojekt for Kighanerenden, er der udført arkæologiske undersøgelser ti steder langs det ca. 5,5 km lange vandløb. Kighanerenden har tidligere forbundet en række nu tilgroede søer. I den tidligere Lillesø neden for Rundforbi stadion kunne der konstateres udsmidslag fra forhistorisk bosættelse. Fundene består især af marvspaltede knogler fra tamdyr, men også et velbevaret moselig i form af et barneskelet kunne hjemtages. Hertil kommer fund af fragmenter af to træskåle.

SØL 31

Jens Nyberg

Jens Henrik Jønsson

Kulturlag - Udateret

46. Svinesø, Kighanerenden

02.03.10 Søllerød

Udsmidslag

Udateret

Ved en undersøgelse i forbindelse med Søllerød kommunes restaureringsprojekt for Kighanerenden, kunne der ud for østbredden af den tidligere Svinesø konstateres udsmidslag fra en oldtidsbosættelse. Udsmidlet består af marvspaltede knogler af tamdyr, kogesten, lidt flintaffald og bearbejdet træ. I skoven oven for søbredden kunne der ud fra spredte overfladefund af flintafslag erkendes et bopladsområde. En lav gravhøj oven for bopladsområdet indgår måske i det mulige fundkompleks.

SØL 320

Jens Nyberg

Jens Henrik Jønsson

Kulturlag - Udateret

47. Kastanietofte

02.03.10 Søllerød

Udsmidslag

Udateret

Ved en undersøgelse i forbindelse med Søllerød kommunes restaureringsprojekt for Kighanerenden, blev der neden for Kastanietofte i den tidligere Svinesø, konstateret udsmidslag indeholdende marvspaltede knogler af tamdyr. Oven for søbredden er der tidligere gjort gode fund fra både senneolitikum, bronzealder og førromersk jernalder. Et depotfund med to halsringe fra yngre bronzealder (sb. 150) kommer blot 50 meter fra undersøgelsen.

SØL 321

Jens Henrik Jønsson

Kulturlag - Udateret

48. Gundsømagle kirke

02.04.03 Gundsømagle

Kirke

Middelalder

Gundsømagle kirke gennemgik i 1988 en indvendig restaurering, hvor undersøgelsen af murværket blev efterfulgt af en udgravning i gulvet. I koret blev der afdækket kalkmalerier fra tiden kort efter kirkens opførelse, og i skibet blev der fundet betydelige dele af en udmaling, der må være foretaget efter opførelsen af tårnet og indbygning af den rigt profilerede portal, der forbinder skib og tårnmur. Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling har foretaget en række dendrokronologiske dateringer af tømmer fra forskellige bygningsafsnit i kirken (s. 237). Herved blev det muligt at datere kirkens oprindelige dele herunder også korets kalkmalerier til tiden omkr. 1100. Gulvundersøgelsen viste, at det faste inventar på dette tidspunkt har bestået af to små sidealtre - et på hver side af korbuen, et cirkulært fontepodium midt på skibets gulv og murede bænke langs væggene vest for nord- og syddøren. Senere udbyggedes bænkepladserne med vægbænke øst for dørene, og der opførtes en fritstående bänk i hver side parallelt med de nye vægbænke samt en bänk tværs over vestenden ud for den gamle vægbänk. Det kunne ikke afgøres, om denne udbygning af inventaret var sket samtidig med tårnbyggeriet, men det synes godtgjort, at gammelt som nyt inventar stadig har været i brug efter at tårnet og den store portal samt skibets kalkmalerier kom til omkr. 1320 iflg. dendrokronologisk datering af oprindeligt bjælkelag i tårnet. Nedbrydningen af apsiden og hvælvslægningen i koret kunne dateres til omkr. 1450 på grundlag af tømmer fra det fornyede kortagværk. Til denne periode hørte et alterbord med et trin foran, der var bygget op mod den udmurede apsisbue.

NM II 192/88

Hans Stiesdal

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

49. Sønderlø

02.04.05 Himmelev

Bebyggelse

Y.j./vik.

sb. 63. I forbindelse med undersøgelse af mulige anløbspladser langs Roskilde Fjord, blev der foretaget en prøvegravning på sydsiden af Veddelevhalvøen. Gennem en årrække er der med metaldetektor fundet smykker fra germanertid og vikingetid, vægtlodder af jern med bronzekappe og affasede poler, samt fragment af en vægtskål til en balancevægt. Der blev trukket en række søgegrøfter og to huse blev lokaliseret på en østvendt skråning. Af det ene var spor efter tre sæt indre, tagbærende stolper bevaret. Bredden var 3 m, mens afstanden sættene imellem var uens, hhv. 2,75 m og 3,75 m. Der var ingen fund i stolpehullerne, ud over en lille jernslagge. Stolpernes placering ledte tanken hen på ældre jernalder, men en sikker datering var ikke mulig. 30 m sydøst for dette hus fandtes et grubehus på 2,5 x 3,0 m. Det var gravet 0,55 m ned i strandvolden, og i fylden fandtes ca. 50 stykker keramik, en del små, forrustede stykker jern, jernslagge, fragmenter af vævevægte, knogler af pattedyr og fisk samt et lille stykke af en benkam. Keramikken var uornamenteret og fladbundet, og efter randformene at dømme må den placeres i yngre germanertid/vikingetid. På lokaliteten er endvidere fundet lidt Østersøkeramik, skibsnagler, en matrice, samt genstande af tidlig middelalderlig karakter. Genstandsmaterialet og placeringen helt ned til kysten godtgør, at der er tale om en anløbsplads, hvor der er foregået lidt handel, skibsreparation, smykkefremstilling, jernforarbejdning og fiskeri.

ROM 533/82

Jens Ulriksen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

50. Stålemosegård

02.05.12 Vindinge

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 4. Fra maj til december udgravede Roskilde Museum dele af en gravplads fra yngre romersk jernalder ved Vindinge sydøst for Roskilde. Ca. 75 jordfæstegrave samt en enkelt brandgrav lå på den nordlige kant af en markant sandbanke. Gravene indeholdt lerkar, knive, nåle, kamme, tenvægte samt i enkelte tilfælde fibler og perler. Gravudstyret daterer hovedparten af gravene til slutningen af yngre romertid, enkelte til begyndelsen af ældre germanertid. De undersøgte grave er en del af en større gravplads, som Nationalmuseet påbegyndte udgravningen af i 1970'erne. Der er til dato fundet over 100 grave; disse udgør kun en del af en stor gravplads fra denne periode

ROM 555/83

Søren A. Sørensen

Tom Christensen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

51. Gl. Lejre

02.06.01 Allerslev

Boplads

Vikingetid

sb. 103. Årets udgravninger havde bl.a. til formål at afgrænse det eller de fundne gårdsanlæg samt få et indblik i "kulturlagsområdet" under og syd for den nuværende landsby. Med hensyn til gårdsanlæggene lykkedes det at afgrænse et ca. 300 x 150 m stort område, på hvilket en eller to storgårde har ligget. De erkendte huse var alle med buede langvægge, det største et 36 m langt og 7 m bredt "udhus" ikke langt fra den store hal. I området med kulturlag fandtes ud over et par grubehuse bl.a. et mindre beboelseshus med bevaret gulv og ovn/ildsted, resterne af en smedje samt en 25 x 50 x 1,5 m stor dyng af brændte sten (ukendt funktion)

ROM 641/85

Tom Christensen

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

52. Lejre Overdrev

02.06.01 Allerslev

Kulturlag/kogegruber

Bronzealder

På Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter i Lejre er der blevet opført en 25 m lang rekonstruktion af et forsvarsanlæg fra romersk jernalder. Modellen for den aktuelle rekonstruktion er hentet fra Priorsløkke ved Horsens. Anlægget er opført på en vestvendt skråning umiddelbart SSØ for centrets rekonstruerede jernalderlandsby. Ved udgravningen af forsvarsværkets voldgrav og palisadegrøft blev der over en strækning af ca. 3 x 20 m påtruffet et op til 25 cm tykt, dækket kulturlag. I forbindelse med kulturlaget kunne der konstateres en del anlæg i form af kogegruber. Fundene udgøres i hovedsagen af flintaffald, men også lidt keramik og knusesten samt nogle få flintredskaber. Datering på grundlag af et flækkesegl med kraftig rygbehugning.

HAF 270/88, ROM 1341/89

Jens Henrik Jønsson

Grube - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

53. Ryegård

02.06.11 Rye

Gård

Middelalder

sb. 161. På en mark umiddelbart vest for Rye kirke har Roskilde Museum undersøgt ruinerne af en stormandsgård, som har været i funktion fra 1100-tallets slutning til ca. 1575. De ældste bygninger er opført af frådstenskvadre, de yngre af tegl. Tre frådstensbygninger er erkendt, og to kampestensfundamenter til teglbyggede huse er kommet for dagen. Blandt de sidste er et lille kvadratisk tårn. Hertil følger sig anlæg som en ovn og en afløbsrende - begge dele af tegl. Anlægget, som må opfattes som den middelalderlige forløber for herregården Ryegård, skal ses i sammenhæng med kirken, idet såvel bygningernes orientering og byggemateriale og opførelsestidspunkt er overensstemmende. Kirken er øjensynlig opført af stormanden på gården

ROM 1304/87

Michael Andersen

Bebyggelse - Middelalder

Holbæk Amt

54. Kalundborg by

03.01.01 Kalundborg

Borganlæg/bybefæstning

Midd./nyere tid

sb. 41. Retableringen af voldgraven mellem højby og vestborg blev efter et par års pause - grundet lokalbehandling - genoptaget i 1987. Ud for Adelgade fremkom svage rester af fundamenter, sandsynligvis fra et fra indre bymur fremspringende porttårn. Datering 1300-tallet. Mod vest har Kalundborg også haft en ydre bymur, påbegyndt i 1300-tallet. Dens sydlige forløb blev i søgegrøfter fulgt, og dens afslutning mod syd konstateret. Det lykkedes ikke at finde sikre tegn på, at der har stået mur på den sydlige del af ydre ringmurs fundament. Byggearbejdet ser ikke ud til at være blevet fuldført. Store stykker murværk nedstyrtet i voldgraven ved byens SV-hjørne fra 15-1600-tallet kommer fra indre bymur. Forud for anlæggelsen af den store, nu delvis retablerede voldgrav mellem by og borg har eksisteret flere voldgravsfaser. Mest markant var en lille, 2-4 m bred og 0,5-1,0 m dyb, tørvebeklædt tørgrav. Tidspunktet for etableringen af tørgraven kunne desværre ikke afklares og dermed heller ikke en mulig forbindelse til Esbern Snare og tiden for både byens og vestborgens formodede anlæggelse.

NM II 711/88

Tove Nyholm

Nils Engberg

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

55. Kalundborg by

03.01.01 Kalundborg

Kælder

Midd./nyere tid

I højbyens NV-ligste del blev i december 1987 - januar 1988 udgravet en kælder til et hus fra den senere del af middelalderen. Huset har indvendigt målt været 11 m langt og 5 m bredt. Kælderen er fra starten blevet opdelt i 2 selvstændige afdelinger, hver med udgang i det ene hjørne til en trappeopgang. Dørkarmen var af fint murede teglsten, murene i kælderen ellers opført af kampesten i kalkmørtel, bortset fra skilleveggen, der var af teglsten. Bedømt ud fra nedbrydningsmaterialerne i kælderen, har den båret en bygning opført af munkesten. I 15-1600-årene er der sat vinduer i huset af tyndt, grønligt glas. Ser vi på husets placering i bybilledet, er der nu ikke længere tvivl: Munkesøgade har oprindeligt fortsat syd om "vort hus" helt til den vestre bymur.

NM II 303/88

Nils Engberg

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

55a. Risums gård

03.01.01 Kalundborg

Kulturlag

Middelalder

sb. 25. Ved en fornyelse af en kommunal kloakledning og samlebrønd blev der imod aftale gravet ned i middelalderlige kulturlag, og flere store sten fra bymurens fundament blev fjernet. Anlægsarbejdet blev derfor standset, så de berørte middelalderlige aflejringer kunne blive undersøgt. Disse kan dateres til 1250/1300-1400 årene.

KAM 10/88

Connie Hinsch

Kulturlag - Middelalder

56. Ågård

03.02.06 Gørlev

Boplads/høj

Æ.st/Y.st.(?)

sb. 25. Fra en af markerne, der støder op til engene ved Halleby Å, stammer et større fund af opsamlet bopladsmateriale med typer fra Ertebøllekultur og tidlig-neolitikum (i privateje). Pladsen blev undersøgt ved en prøvegravning i september 1988, hvorved der blev udgravet et mindre område af et bopladslag fra mellemste Ertebøllekultur. Et profil blev samtidig undersøgt af museets Naturvidenskabelige Afdeling, bl.a. som et led i arbejdet med fastlæggelse af havniveausvingninger i stenalderen, og der blev hjemtaget træ til dendromålinger. En lille, overpløjet gravhøj med oval randstenskæde (senneolitisk?) blev samtidig undersøgt, uden at der blev fundet nogen grav. Undersøgelse i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum

NM I 6253/85

Per Poulsen

Poul Otto Nielsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

57. Langerød

03.03.03 Holbæk

Boplads/hus

Yngre bronzealder

Forud for nedlægning af naturgasledning blev dele af et bopladsområde fra yngre bronzealder udgravet. Der fandtes et mindre øst-vest vendt langhus på mindst 10 x 4,5 m med spor efter tagbærende stolper. Desuden forskellige gruber og enkelte stolpehuller

MHO 210/87

Else Asmussen

Carsten Christensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

58. Store Tåstrup kirke

03.03.10 Store Tåstrup

Kirke

Middelalder

En omlægning af skibets gulv gav anledning til at foretage en lille undersøgelse i sydsiden, hvor der påvistes et mørtelgulv og rester af murede vægbænke. Sammensteds var der rester af et munkestensgulv, der formodentlig blev lagt samtidig med hvælvslægningen.

NM II 44/88

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

59. Storø, Lammefjorden

03.04.03 Fårevejle

Boplads

Ældre stenalder

sb. 516. Forud for nedlæggelse af naturgasledning på Lammefjorden blev foretaget en mindre undersøgelse af en boplads fra Kongemosekulturen, beliggende på en lille holm ved Storø. Et profil blev opmålt og enkelte m2 udgravet. Kulturlaget var desværre sekundært aflejret og fattigt på oldsager. Fra pløjelaget blev opsamlet et stort og righoldigt materiale af flintgenstande. Der blev udtaget prøver til C14 datering af vegetationen på holmen, formentlig umiddelbart før den tidligt atlantiske transgression og selve bosættelsen. Hvis bosættelsen på Gislinge Lammefjord lokaliteten tillige med dateres, skulle denne lille undersøgelse kunne medvirke til fastlæggelse af forholdene omkring de tidligt atlantiske bosættelses- og transgressionsforhold

OHM 867

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

60. Højbygårds jorder

03.04.05 Højby

Høje/boplads

Udateret/y. br./æ.j.

sb. 258-259. En prøvegravning forud for byggemodning blev gennemført i samarbejde med bygherren, da der på arealet var registreret to overpløjede høje. Af højene fremkom ingen spor ved prøvegravningen, men i enkelte af de udlagte søgegrøfter fremkom sparsomme levn af en boplads i form af affaldsgruber og bålgruber, som ikke kunne dateres nærmere end yngre bronzealder/ældre jernalder. De sparsomme prøvegravningsresultater foranledigede ikke en egentlig undersøgelse.

OHM 859

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

Gravhøj - Udateret

61. Ellingebjerg

03.04.05 Højby

Høje/boplads

Y.st./br.

sb. 218-220. I forbindelse med nedlægning af vandledning berørtes tre overpløjede høje. Jordarbejdet berørte centrale dele af sb. 219, hvilket bl.a. førte til undersøgelse af den beskadigede centralgrav. Herved fandtes rester af kranium samt en dårligt bevaret ragekniv, antagelig fra bronzealderens per. II. Lige over denne gravs fodende lå en lille stenkiste med brændte ben, en ragekniv og en dobbeltknap, formodentlig fra per. III; stenkisten var dækket af en cirkulær stendlægning. I højsiden undersøgte en urne med låg af sten indeholdende brændte ben og en dobbeltknap; datering antagelig per. V. Under højen fremkom et kulturlag med mange afslag, men få redskaber. Kulturlaget hidrører tilsyneladende fra TN, SN/ældre bronzealder, og beliggenheden tyder på, at det har været en jagt/sæsonboplads

OHM 929

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Kulturlag - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravhøj - Bronzealder

62. Endebjerg

03.05.01 Besser

Boplads/hus

Y.germ./vik.

sb. 82. 300 m fra Stavns Fjord prøvegravedes 1.000 M2 af en bebyggelse. Fire grubehuse og et langhus påvistes. Langhuset, som er det først kendte på Samsø, er 27 m langt, 5,5-9,0 m bredt med seks sæt spor efter tagbærende stolper og velbevarede buede stolpewægge, hvori to indgange i østenden. Gavle er ikke bevaret. Ved fortsat udgravning kan det stratigrafiske forhold til to grubehuse og en grube afklares. Fundene består af halvkuglekar (20 forskellige randskår), skår med let udadbøjet rand eller udvendig læbe (fire skår), et stempelornamenteret randskår, Østersøkeramik (tre skår), fire vævevægte og to porøse småslagge. Blandt de 21 jerngenstande må fremhæves en nøgle, endvidere nagler og søm. Dateringen er yngre germansk jernalder og vikingetid. Lokalitetens karakter - landsby eller enkeltgård - og udstrækning kendes endnu ikke. Pladsen er truet af dyrkning

SMT 210

Christian Adamsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

63. Lundemarkshuse

03.07.02 Gislinge

Boplads/huse

Yngre bronzealder

sb. 28. Forud for nedlæggelse af naturgasledning blev dele af en boplads fra yngre bronzealder på en nordskræning udgravet. Der fandtes et stort antal fyldskifter fra stolpehuller og forskellige gruber, og der kunne udskilles to huse. Det ene er et langhus, øst-vest vendt, hvoraf kun spor af de tagbærende stolper er bevaret. Det andet hus? var kvadratisk, ca. 8 x 8 m, afgrænset mod nord, vest og syd af en vægrille, mens der mod øst sås spor efter en række tætstillede stolper. Fire dybe stolpehuller i anlæggets indre formodes at udgøre sporene efter to sæt tagbærende stolper. Husets hjørner var afrundede

MHO 230/87

Else Asmussen

Kirsten Christensen

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

64. Engvej

03.07.07 Kundby

Boplads, kulturlag

Yngre stenalder

sb. 235. Forud for nedlægning af naturgasledning blev nær et mindre vådområde fundet rester af et bopladslag fra tragtbægerkultur, bevaret i mindre, naturlige lavninger. Datering ud fra lerkarskår med beviklet snor til MN

MHO 203/87

Poul Mikkelsen

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

65. Sandby

03.07.07 Kundby

Boplads/huse

Yngre bronzealder

sb. 237. Forud for nedlægning af naturgasledning blev dele af en boplads fra yngre bronzealder udgravet. Der fandtes tre paralleltliggende øst-vest vendte langhuse på en sydvendt skråning. To af husene har haft afrundede gavle, væg- og tagbærende stolper samt indtrukne indgangspartier. Husene var henholdsvis 6 x 15 og 6 x 34 m lange. Af det tredje hus var der blot spor af de tagbærende stolper. Længden har været ca. 15 x 6 m. Desuden nogle få affaldsgruber samt spredte stolpehuller

MHO 229/87

Else Asmussen

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

66. Skovgaard

03.07.07 Kundby

Affaldsgruber/kogegruber

Br./j.

sb. 236. Forud for nedlægning af naturgasledning blev der ved Lammefjordens bred udgravet nogle kogegruber samt affaldsgruber med indhold af muslingeskaller, sneglehuse, flintaffald og dyrekogler samt et lerkarskår af bronze/jernalderkarakter

MHO 227/87

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

67. Tuegaard

03.07.07 Kundby

Boplads

Førromersk jernalder

sb. 247. Forud for nedlægning af naturgasledning undersøgte dele af boplads, formodentlig fra førromersk jernalder, bestående af spredte stolpehuller og gruber. En af gruberne indeholdt et tæt pakket lag af muslingeskaller, især blåmuslinger og sneglehuse

MHO 234/87

Poul Mikkelsen

Else Asmussen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

68. Uhrslunde

03.07.07 Kundby

Boplads

Y.br. eller æ.j./y.st.

sb. 241. Forud for nedlægning af naturgasledning undersøges dele af en boplads bestående af stolpehuller og gruber fra yngre bronzealder eller ældre jernalder, foruden en grube fra yngre stenalder med bl.a. en flis af en sleben flintøkse

MHO 192/87

Poul Mikkelsen

Else Asmussen

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

69. Vognserup øst

03.07.07 Kundby

Boplads

Y.br./rom.

Forud for nedlægning af naturgasledning undersøgtes dele af et bopladsområde fra yngre bronzealder med koge- og affaldsgruber, samt et øst-vest vendt langhus på mindst 9 x 4 m med afrundede gavle. Endvidere en grube fra romersk jernalder

MHO 195/87

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

70. Vognserup vest

03.07.07 Kundby

Boplads

Yngre bronzealder

Forud for nedlægning af naturgasledning undersøgtes dele af en boplads fra yngre bronzealder med gruber, spredte stolpehuller samt en grøft, der må tolkes enten som et vægforløb eller hegn

MHO 194/87

Poul Mikkelsen

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

71. Toftholm

03.07.08 Mørkøv

Teglovn

Middelalder

Oppløjning af munkesten på herregården Toftholms marker ca. 500 m nord for Mørkøv kirke gav anledning til en lille undersøgelse, hvor placeringen af en mindre teglovn blev fastlagt. Ovnene, der var af den almindelige, åbne type, havde tre indfyringsåbninger. Frontmuren var bevaret i lidt over en halv meters højde, og bagmuren stod tilbage i omtrent halvanden meters højde.

NM II

Birgit Als Hansen

Bebyggelse - Middelalder

72. Langevangsgården

03.07.11 Stigs Bjergby

Boplads

Ældre jernalder

Forud for nedlægning af naturgasledning undersøgtes nogle gruber med keramik fra ældre jernalder samt spredte stolpehuller

MHO 185/87

Else Asmussen

Preben Rønne

Bebyggelse - Ældre jernalder

73. Nybjerggaard

03.07.11 Stigs Bjergby

Boplads

Ældre jernalder

Forud for nedlægning af naturgasledning undersøgtes nogle bopladsgruber med keramik fra romersk jernalder

MHO 187/87

Else Asmussen

Preben Rønne

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Sorø Amt

74. Jordemodervej

04.02.02 Benløse

Boplads/gravplads

Y.br./y. rom./æ.germ.

I forbindelse med etablering af en tilkørsel til Ringsted Omfartsvej ved Jordemodervej er udgravet dele af en boplads og en gravplads. Gravpladsen omfattede ni anlæg, der formodentlig er fra yngre bronzealder. Der var urnegrave og brandgrave med hvidbrændt flint. Blandt stolpehullerne kan udskilles ni huse, liggende i tre adskilte områder. Det ene hus havde spor efter både tagbærende stolper og vægstolper. Af de øvrige huse var kun sporene efter de tagbærende stolper bevaret. Datering ud fra keramik til yngre romersk jernalder - ældre germansk jernalder.

MHO 235/87

Else Asmussen

Preben Rønne

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

75. Stejlehøj

04.02.06 Haraldsted

Høj

Bronzealder?

sb. 220. I forbindelse med etablering af en cykelsti langs hovedvejen mellem Haraldsted Sø og Estrup undersøgtes de sidste rester af en overpløjet høj. Højen var gennemskåret af landevejen, og inden undersøgelsens start havde det igangværende anlægsarbejde stort set fjernet resten. Der kunne kun konstateres to mindre stenlægninger lige over undergrunden, og at der i højfylden var bopladsrester fra yngre stenalder. Højen indgår i en højgruppe, hvorfra der er bronzealderfund.

MHO 290/88

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

76. Bjergbakken

04.02.12 Ringsted

Boplads

Stenalder

I forbindelse med et kommende boligbyggeri blev der udgravet nogle koge- og affaldsgruber fra et kortvarigt ophold i sen Ertebølletid/tidlig tragtbægetid. En af affaldsgruberne indeholdt måltidsrester (muslinger/snegle), kronhjort, rådyr og vildsvin), endvidere flintaffald, en skraber, en tværpil samt keramikfragmenter.

MHO 180/87

Else Asmussen

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Grube - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

76a. Halsskov

04.03.08 Korsør

Boplads

Ældre stenalder

sb. 35. Forud for anlægsarbejder forårsaget af etableringen af den faste Storebæltsforbindelse blev der foretaget udgravning af en boplads fra tidlig Ertebølletid, udpeget udelukkende på grundlag af topografiske kriterier. Udgravningen viste, at bopladsen havde ligget på et næs eller en lille holm - nu kun erkendelig som en ganske svag højning - ude i den daværende fjord. Der var spor af bosættelser over store dele af højningen, der var forseglet af cardiumgytje; højningen målte ca. 100 x 80 m. I et sandlag fandtes spor efter arbejdsområder i form af flinthuggeværksteder, ildsteder og gruber. Ud for bopladsens øst- og sydside fremkom tre systemer af fiskegærder lavet af lange hasselstager. Et af disse blev udgravet omtrent i sin helhed. Bearbejdningen af det udgravede materiale pågår. Undersøgelser er foretaget i tæt samarbejde med Nationalmuseets VIII afd.

KAM 11/88

Stig Grummesgaard-Nielsen

Lisbeth Pedersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

76b. Horsekær

04.03.08 Korsør

Stammebåde

Ældre stenalder

På et areal af det fossile fjordområde ved Halsskov, der vil blive berørt af Storebæltsprojektet, fremkom i en søgegrøft 0,5 cm tykke og ca. 10 cm lange, brune forekomster af træ i vandrette rækker over ca. en meter. Ved den videre udgravning afsløredes det, at der på stedet lå tre stammebåde side om side. Alle var lavet af lind, og de har været mindst seks meter lange og fra 0,65-1 m brede. Båd I og III lå i samme lag, og det samme gjaldt den forreste del af båd II. Bådene var åbne i agterstavnen, og til båd I var bevaret et muligt skot. I alle var der brændte partier ved agterenden og i båd I endog rester af ler. Forskellige steder mellem bådene fandtes nedhamrede stager af hassel, og tre store egestammer med rodender og grene lå væltet ud i området. Den ene af stammerne lå henover og havde knust den ene stammebåd. To af bådene er C14 dateret til henholdsvis 4100 +/- 100 f.Kr. og 4120 +/- 70 (ukal.) f.Kr. De tre både er med stor sandsynlighed samtidige og hører til blandt de ældste her fra landet. Der blev ikke konstateret bopladslevn nær bådene, og stedet tolkes som et ophalingssted. Undersøgelsen er foretaget i tæt samarbejde med Nationalmuseet VIII afd.

KAM 20/88

Preben Rønne

Lisbeth Christensen

Vrag - Ældre stenalder

76c. Krusesminde I

04.03.08 Korsør

Boplads

Ældre stenalder

På nordsiden af det tidligere fjordsystem blev der i forbindelse med Storebæltsprojektet udgravet en mindre, uforstyrret del af en boplads, Krusesminde I. Der konstateredes mindst to bosættelser. Den ældste hører formentlig til i slutningen af Trylleskovfasen eller begyndelsen af Stationsvejfasen. Bopladsområdet har været udsat for pløjning og har stedvist været omlejet ved havstigninger. På bopladsen er desuden opsamlet en skolæstøkke i jord, der var lagt tilbage i en af søgegrøfterne. Sammen med skolæstøkken blev der opsamlet en del Ertebølle materiale. Hovedparten af redskaberne kan dateres til ældre Ertebøllekultur, men også lidt senere Ertebølle materiale er repræsenteret. Rent dateringsmæssigt adskiller det inventar, der blev fundet sammen med skolæstøkken, sig ikke fra det udgravede materiale

KAM 17/88

Anne Saxild

Preben Rønne

Lisbeth Pedersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

76d. Sprogø

04.03.08 Korsør

Bebyggelse

St. - nyere tid

I forbindelse med Storebæltsprojektet iværksattes omfattende prøvegravninger, idet rekognoscering umuliggjordes af, at de berørte områder lå i græs. De i alt 41 udlagte søgegrøfter førte til lokalisering af flere bopladser fra stenalderen, fortrinsvis dennes yngre del, bronzealder og historisk tid. Egentlige udgravninger vil foregå i 1989

KAM 22/88

Bjarne Henning Nielsen

Lisbeth Pedersen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

77. Idagård

04.03.13 Sankt Peders Ls

Boplads

Vik./rom.

sb. 46. På en byggeplads lykkedes det at undersøge en hustomt, hvor sten, stenspor og stolpehuller angiver et ca. 7 m bredt og mindst 10 m langt hus med midtsulekonstruktion. Husets form og et skår af Østersøkeramik med bølgelinjer antyder en datering til sen vikingetid/tidlig middelalder. Desuden lykkedes det en lokal amatørarkæolog at optegne flere lignende hustomter samt undersøge en grube, der kan dateres til vikingetid. Blandt skårene et med en indre lodret hank, en variant af "svaleredeideen". Nederst i gruben kunne udskilles et lag med keramik fra yngre romersk jernalder.

NMI 6721/88

Flemming Kaul

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

78. Tornerosevej

04.03.14 Slagelse

Kulturlag

Føromersk jernalder

sb. 9. I forbindelse med byggeri af en fodgængertunnel undersøgtes lidt kulturlag, der strakte sig ud i et gammelt vandhul. Keramik herfra kan dateres til føromersk jernalder, formodentlig første halvdel af perioden.

NM I 6771/88

Flemming Kaul

Kulturlag - Føromersk jernalder

79. Høve Kirke

04.04.08 Høve

Kirke

Middelalder

Et svampeangreb i skibets nordside gav anledning til en undersøgelse i gulvet, hvor der afdækkedes et oprindeligt mørtelgulv med spor efter et ualmindeligt stort fontepodium med en diameter på omkring 2,40 m.

NM II 1526/88

Morten Aamann Sørensen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

80. Tystrup kirke

04.05.13 Tystrup

Kirke

Middelalder

I forbindelse med kirkens indvendige istandsættelse blev der foretaget en gulvundersøgelse i skibets sydside. Kirkens oprindelige mørtelgulv samt rester af murede bænke var bevarede. Vest for syddøren var mørtelgulvet repareret med en bramme af glaserede og ornamenterede fliser fra sidste halvdel af 1200-årene.

NM II 233/88

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Præstø Amt

81. Tjørnehøj

05.01.03 Gørslev

Hus

Middelalder

sb. 12. I forbindelse med en prøvegravning fremkom rester af et stolpebygget hus, bevaret med vægstolper. Huset var ca. 12 m langt og 5 m bredt. I et par af hullerne fremkom lidt Østersøkeramik. Prøvegravningen foretoges på en tomt efter en udflyttet gård.

KØM 1568

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Middelalder

82. Skovgårde

05.02.12 Udby

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 27. I forbindelse med anlæggelsen af motorvej på Sydsjælland udgravedes en gravplads. Gravpladsen bestod af 18 grave, der var fordelt på fire grupper med en gravgrube i hvert verdenshjørne. Gravene var meget rige og skeletterne velbevarede. Gravudstyret bestod af guld-, sølv- og bronzeringe. Fibler af sølv og bronze, bl.a. to rosetfibler og en trefliget tutulusfibula. Nåle af sølv, bronze og jern - bl.a. to store hårnåle af sølv med guldbelægninger, samt benkamme. I gravene fandtes et stort antal perler, simple glasperler, millefioriperler, skiveformede ravperler, berlokformede perler af både rav og guldbelagt glas, samt en del metalperler af både sølv og bronze. Især må fremhæves en sølvdenar indfattet i et bronzeophæng. Endvidere indeholdt gravene tenvægte af ler og bronze, lerkar og romerske glasbægre og en bøttespand med jernhank og bronzebeslag. Gravene indeholdt også madofre i form af dyreskeletter og knogler. Gravpladsen er dateret til midten af 3. årh. e.Kr., dvs. yngre romersk jernalder. Liggende uden for selv gravpladsen fandtes en nedgravning, der indeholdt et hesteskelet. Denne nedgravning havde samme orientering som gravene. Hesteskelettet lå med hovedet i samme retning som skeletterne i gravene, og hesteskelettet var nogenlunde lige så velbevaret som menneskeskeletterne. Det kan ikke udelukkes, at hesteskelettet skal ses som en ofring, f.eks. en indvielse af gravpladsområdet

SMV 7021

Per Ethelberg

Depotfund/skattefund/offerfund - Romersk j

Gravplads/grav - Romersk jernalder

83. Udby

05.02.12 Udby

Kirke

12. årh.

Kirken gennemgik 1986-88 en udvendig hovedrestauration. Ved denne lejlighed blev de romanske deles cementpuds afhugget og de oprindelige, rundbuede vinduer i apsis, kor og skib fremkom. Ligeledes fremkom skibets norddør. I apsisvinduet var den romanske vinduesramme af træ bevaret. Denne opmålt og vinduet lukkedes igen. Nederst på nordsiden af apsis og kor fremkom en del romansk, kvaderridset mørtel, som det lykkedes at bevare. Kirken står nu berappet og hvidkalket.

NM II 1532/88

Peter Kristiansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

84. Masnedø

05.02.13 Vordingborg

Boplads

Yngre stenalder

sb. 137. I forbindelse med anlægsarbejde på Masnedø undersøgte en mindre del, 25 x 30 m, af en større boplads. Ved undersøgelsen fremkom et særdeles fundfattigt kulturlag. Desuden fandtes en del gruber. I en af gruberne blev der gjort et samlet fund af to benmejsler, en firesidigt slebet flintmejsel samt lerkarskår og flintafslag. Fundet er dateret til overgangen mellem tidligeololitikum og mellemneolitikum.

SMV 7020

Per Ethelberg

Bebyggelse - Yngre stenalder

85. Jordehøj

05.05.11 Stege Ls

Jættestue

Yngre stenalder

sb. 7. I forbindelse med restaurering af den fredede jættestues kammer ved Skov- og Naturstyrelsen var et indgreb i højen i form af en 3 m bred grøft nødvendig. Der blev lejlighed til at undersøge en intakt kammerdækning mellem og over kammerets dæksten: Nederst et lag knust flint, herover et tæt lag kalkmørtel (ikke brændt); i kalkmørtelen var lagt en smuk tagdækning af flade sten, i nogle tilfælde beliggende ind over hinanden som rigtige tagsten. Herover et ca. 0,5 m tykt lag af ler, hvorpå en øvre tagdækning af flade sten, som havde en rejsning og en skarp vinkel som et moderne tag. Herover ca. 1 m højmateriale (ler), før der fandtes en væksthorisont, som markerer den oprindelige højs overflade. Over dette lag fandtes ca. 0,5 m højmateriale, som må repræsentere en senere højjudvidelse. Tagdækningen antages først og fremmest at have tjent til at bortlede nedsvivende regnvand over selve kammeret. Overraskende er den store mængde af kalkmørtel, hvori der et sted kunne ses en afløbsrende. Også kammerets tørmursfliser er lagt i kalkmørtel. At man var interesseret i at holde kammeret og højmassen frit for vand, bekræftedes af iagttagelser ved kammerets sider. Bag tørmursfliserne fandtes et skråt lag knust flint, der ledte ned i en lille grøft løbende parallelt med kammeret, fyldt med knust flint. Der må være tale om dræn, der fører ned i en egentlig drængrøft. Af andre iagttagelser kan nævnes, at den oprindelige højs sider har været dækket af en brolægning, og at der på toppen fandtes nogle få stolpehuller; i bunden af et af disse fandtes liggende i "skålen" af en del af et menneskekranium nogle bækkenogler, en mellemhåndsknogle og et par dyrekogler. Stolpehullerne og menneskeknoglerne her øverst på højen viser et nyt aspekt ved ritualerne omkring vore megalitgrave. I højmassen, på højde med bærestenenes eller indskudsstenenes overkanter, iagttoges et vandret lag, der regnes for det lag, hvor de store dæksten er blevet drejet til den rigtige position, før de løftedes på plads. Under højen var et stenalderes muldlag bevaret, og under dette kunne i undergrunden ses velbevarede ardspor på kryds og tværs. I disse ardspor, i muldlaget og i muldlinser i højens ler har statsgeolog Svend Th. Andersen, DGU, optaget et stort antal pollenprøver. De foreløbige analyser af ardsprenes og muldlagenes pollenprøver viser åbent græsningsland med meget vejbred

NMI 6648/87

Flemming Kaul

Megalitanlæg - Yngre stenalder

86. Bøgelund

05.06.13 Varpelev

Bebyggelse

Vikingetid

sb. 15. I forlængelse af de omfattende udgravninger ved Bøgelund foretog museet en prøvegravning for at afgrænse bebyggelsen mod syd. Der blev udlagt tre lange søgegrøfter, der afslørede endnu en stor vikingetidsgård dækkende et areal på 5.000-10.000 m². Bebyggelsens areal må derfor revideres til ca. 120.000 M².

KØM 1200

Svend Åge Torbjerg

Bebyggelse - Vikingetid

87. Næsbyholm Storskov

05.07.02 Bavelse

Langdysser

Yngre stenalder

I samarbejde med Danmarks Geologiske Undersøgelse og Skov- og Naturstyrelsen blev der i maj 1988 lagt profilsnit i to langdysser, hvoraf den ene var fredet, den anden uregistreret. Formålet var at indsamle materiale til pollenanalyse af gamle overflader. Undersøgelserne var led i en længere række vegetationshistoriske studier foretaget af DGUs geobotaniske afdeling.

NMI 6719/88, 6772/88

Poul Otto Nielsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Bornholms Amt

88. Marevadgård

06.01.04 Klemensker

Urnegrave/boplads/ardspor

Br./førrom./y.st.

sb. 198. Inden for de seneste to år har en gruppe fritidsarkæologer i samarbejde med museet og under daglig ledelse af mag.art. Finn Ole Nielsen undersøgt dele af en urnegravplads fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Endvidere er undersøgt dyrkningslag med fund og ardspor fra tidlig neolitisk tid.

BMR 1105

Finn Ole Nielsen

Ager/mark - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

89. Ålyst

06.01.04 Klemensker

Boplads

Yngre stenalder

sb. 207. På en sandet terrasse lige nord for Baggeå blev der tidligt i 1988 opsamlet skår af et lerkar fra stridsøksekulturen af en af Bornholms fritidsarkæologer. En efterundersøgelse fandt sted i april 1988, hvorved der fandtes supplerende skår samt svage rester af en boplads med lidt flint og keramik. Fundene opbevares på Bornholms Museum.

NM I 6750/88

Finn Ole Nielsen

Poul Otto Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

90. Stenedansen

06.01.07 Rø

Langdysse

Yngre stenalder

Foranlediget af overfladefund (bl.a. keramik fra MN II/III) blev der i april 1988 foretaget en mindre prøvegravning på en svag forhøjning, hvortil en af Bornholms få kendte langdysser, Stenedansen, menes at kunne lokaliseres. Ved gravningen fandtes rester af stenpakninger, der sikkert repræsenterer resterne af den lille, nu sløjfede langdysse.

NM I 6379/86

Finn Ole Nielsen

Poul Otto Nielsen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

91. Stenby Mølle

06.01.07 Rø

Affaldsgruber/hus

Y.st/j.

I april 1988 undersøgte et kompleks af affaldsgruber fra yngre stenalder, MN III. Gruberne indeholdt keramik, flint, brændte ben og trækul. Inden for det samme udgravningsfelt registreredes en hustomt af jernaldertype. Gruberne blev påtruffet ved nedlæggelse af en vandledning, og en del af fundene blev ved den lejlighed bjerget af fritidsarkæologer.

NM I 6389/86

Finn Ole Nielsen

Poul Otto Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Jernalder

92. Grødbygård

06.02.05 Åker

Boplads/huse/grave

Y.st./br. /j.

sb. 92. I fortsættelse af udgravninger i 1984 og 1986 blev der i efteråret 1988 gravet endnu et stykke af den store, neolitiske boplads ved Ndr. Grødbygård. Der fandtes kulturlag og stolpehuller fra TN B/C, hustomter fra sen tragtæggekultur, MN V, og fra bronzealder. Blandt de neolitiske anlæg kunne udskilles to stolpekredse eller cirkelhuse med en diameter på ca. 9 m. I stolpehullerne til et af de aflange, neolitiske huse fandtes en større mængde forkullet korn. På den mest intensivt undersøgte del af bopladsen er der helt eller delvist udgravet 11 aflange hustomter fra den sene tragtæggekultur, heraf 4 med bevarede vægggrøfter. På samme område fremkom enkelte grave fra romersk/germansk jernalder. Tre grave uden oldsager anses for neolitiske; den ene var en massegrav med spor af 10 personer, liggende i udstrakt rygleje 5 og 5 med hovederne i hver sin ende af graven. Undersøgelse i samarbejde med Bornholms Museum

BMR 948, NM I 6404/86

Finn Ole Nielsen

Poul Otto Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

93. Vasegård

06.02.05 Åker

Sarupanlæg/boplads

Y.st./germ.

sb. 203. På en terrasse lige øst for Læså blev der i august 1988 foretaget en større prøvegravning foranlediget af overfladefund fra neolitikum, fortrinsvis stumper af ildskørnede mejslers og tyknakkede økser af flint. Der fandtes spor af et dobbelt grøftsystem tilhørende et Sarupanlæg, det hidtil eneste, der er sikkert påvist på Bornholm. På samme område fandtes spor af en udstrakt bebyggelse fra sen tragtæggekultur MN V, og et system af palisadegrøfter fra samme periode. Der forekom endvidere spor af en bebyggelse fra germansk jernalder. Undersøgelse i samarbejde med Bornholms Museum.

NM I 3755/81

Finn Ole Nielsen

Poul Otto Nielsen

Sarupanlæg - Yngre stenalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

94. Grødbygård

06.02.05 Åker

Gravplads

Vik./midd.

sb. 205. På et sandet bakkedrag, hvor der gennem flere år er foretaget undersøgelser af anlæg fra sten-, bronze- og jernalder, er undersøgt dele af en gravplads, der hovedsagelig har været anvendt i 11. årh. Af de 172 jordfæstegrave, der registreredes i udgravningsfeltet, og som kun udgør en mindre del af gravpladsen, undersøgte 50. Gravgodset har udpræget slavisk karakter, med bl.a. Østersøkeramik, knive, ringspænder, perler af glas og sølvfiligran samt enkelte mønter. I udgravningen deltog et antal studenter på seminargravning. Undersøgelserne ventes fortsat i 1989

BMR 1399

Hanne Wagnkilde

Margrethe Watt

Gravplads/grav - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

95. Brogård

06.02.05 Åker

Møntfund/gård

Middelalder

sb. 241. I pløjelaget over tomten af et gårdsanlæg fra middelalder, opsamlede fritidsarkæologer en stabel sammenkittede mønter fra middelalder. Ved en lille efterundersøgelse fremkom yderligere bl.a. et par sølvfingerringe og en del andre metalgenstande af middelalderkarakter. Den underliggende gårdtomt undersøgtes ikke nærmere

BMR 1609

Hanne Wagnkilde

Margrethe Watt

Bebyggelse - Middelalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Middelald

96. Sorte Muld

06.04.03 Ibsker

Møntfund/boplads

Ældre germansk jernalder

sb. 93. I forbindelse med efterreknoscering på bopladsområdet ved Sorte Muld er fremkommet en denarskat (AUD 1987, 98). Ved en lille efterundersøgelse på stedet kunne det konstateres, at fundet, der omfatter ca. 80 denarer, var helt splittet ved pløjning. En solidus, der fandtes inden for denarkoncentrationen, har formentlig hørt med til skatten

BMR 1191

Margrethe Watt

Bebyggelse - Germansk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

97. Kølleregård/Sylten 4

06.04.03 Ibsker

Møntfund/boplads

Ældre germansk jernalder

sb. 168. I forbindelse med fremkomsten af en denarskat på bopladsen Sylten 4 foretoges en mindre undersøgelse omkring fundstedet. Af de ca. 60 denarer er hovedparten forbrændte og delvis smeltede. At dømme efter spredningsmønsteret er der formentlig tale om ét samlet fund. Et underliggende kulturlag med rester af en brandtomt undersøgtes ikke nærmere. Fundmaterialet i øvrigt antyder en datering af møntskatten til ældre germanertid. De første mønter i fundet fremkom i forbindelse med fritidsarkæologers markrekognoscering

BMR 1077

Margrethe Watt

Bebyggelse - Germansk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

Maribo Amt

98. Stubbekøbing Torv

07.01.11 Stubbekøbing

Kulturlag

Middelalder

sb. 2. I forbindelse med nedlægning af fjernvarmeledninger i Stubbekøbing by, blev der mulighed for at foretage en række mindre, arkæologiske undersøgelser i centrum. Ingen lag var ældre en senmiddelalder

FMN 1096/1988

Jørgen Smidt-Jensen

Kulturlag - Middelalder

99. Brogade

07.02.07 Nykøbing F

Brønd

Middelalder

sb. 35. I forbindelse med gravning af sikringskælder på byggeplads ved Frisegade/Brogade fremkom en træforet brønd. Brønden var firkantet og bygget af svære, marvspaltede egeplanker. Brønden dateres til 1300-tallet på grundlag af et bæltespænde fundet i brøndfylden

FMN 369/1988

Peter Vemming Hansen

Bebyggelse - Middelalder

100. Frisegade/Brogade

07.02.07 Nykøbing F

Gruber

Middelalder

sb. 37. På byggegrund ved Frisegade/Brogade kvarteret undersøgte en række større gruber, dateret til 1400-tallet

FMN 296/1988

Peter Vemming Hansen

Grube - Middelalder

101. Frisegade 45

07.02.07 Nykøbing F

Kulturlag/brolægning

Middelalder

sb. 36. Ved opgravning af portrum i museets egen bygning fandtes kulturlag og brolægning. Der var tale om mindst tre byggefaser under en ældre brolægning i portrummet. Dateret til 12-1300-tallet.

FMN 201/1988

Peter Vemming Hansen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

102. Nykøbing arrest

07.02.07 Nykøbing F

Kulturlag

Midd./nyere tid

sb. 38. Ved udgravning i arrestens have i forbindelse med bygning af cellegårde afdækkedes fundamenter til Nykøbing slots vestre tårn, og der blev registreret middelalderlag under fundamenterne

FMN 1150/1988

Palle S. Schiellerup

Bebyggelse - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

103. Bøtø Nor

07.02.13 Væggerløse

Vrag

Middelalder

Ved oprensning af afvandingskanal i det nu inddæmmede Bøtø Nor fremkom i kanten af kanalen dele af et skib. Ved den efterfølgende undersøgelse i samarbejde med Skibshistorisk Laboratorium afdækkedes midtpartiet af et velbevaret 10-15 m langt skib, sandsynligvis et handelsskib af lokal oprindelse. Skibet dateres typologisk til 1300-tallet

FMN 265/1988

Peter Vemming Hansen

Ole Crumlin-Pedersen

Vrag - Middelalder

104. Det gamle apotek

07.04.08 Nakskov

Brønd og hus

Midd./nyere tid

Ved renovering i kældergulvet til baghuset var fremkommet træstykker. En efterfølgende undersøgelse godtgjorde, at det drejede sig om en træbrønd sat af en udhulet egestamme med diameter 1,5 m. Genstande fra pakningen omkring brønden daterer den til 1300-årene. I tilknytning til brønden var fundamentet til en bygning og et gulv. Brønden har været placeret inde i et hus og har foruden sin brøndfunktion kunnet fungere som sump. Efterfølgende blev udgravet en 1,5 m tyk, velbevaret sekvens af lergulve og smudslag daterende sig fra 12-1600-årene. Fra den yngre del var et ildsted (0,4 x 0,8 m) med bund af håndstore kampesten og et planeringslag af kalk.

NM II 302/88

Nils Engberg

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

105. Præstestræde

07.04.08 Nakskov

Hus

Midd./nyere tid

Ved en mindre udgravning i forbindelse med nybyggeri fremkom spor af ældre bebyggelse: gulvlag fra 12- og 1300-årene (en enkelt mønt antyder, at ældste fase kan være fra 1100-årene), et murforløb af genanvendte munkesten og et hertil hørende gulv, ligeledes af munkesten. Desuden en ildstedsgrube fra middelalder samt endnu et anlæg, der med usikkerhed også tolkes som ildsted

NM II 301/88

Hanne Dahlerup Koch

Bebyggelse - Middelalder

106. Torvet 18

07.06.10 Maribo

Kloster

Middelalder

Som led i byfornyelse foretog museet for egne midler prøvegravning på matr.nr. 215 og 216, Maribo bygrunde. Baggrunden for undersøgelsen var, at arealet ligger i nærheden af det middelalderlige Birgittinerkloster, og at den mur, der har dannet klosterets grænse mod omverdenen, ikke er lokaliseret i felten til denne side. Ingen anlægsspor blev påvist ved udgravningen ud over de, der hører til det eksisterende hus (opført før 1822). I middelalderen har arealet formodentlig været en del af klosterhaven

LFS 801-1988-8

Karen Løkkegaard Poulsen

Hanne Dahlerup Koch

Kloster - Middelalder

107. Birgittinerkloster

07.06.10 Maribo

Kloster

Middelalder

Foråret 1988 fortsatte den omfattende renovering af området omkring Maribo domkirke (AUD 1987, 106). Arbejdet blev løbende fulgt af Lolland-Falsters Stiftsmuseum. Nord for kirken fremkom flere af søsterklosterets fundamenter: nogle hidtil ukendte, andre tidligere fremgravet af C.M. Smidt i 1930'erne. Vest for kirken fandtes bl.a. en 16 meter lang og 1-1,5 m bred brolægning af munkesten med tilhørende og underliggende kulturlag. Brolægningen er møntdateret til begyndelsen af 1400-tallet. Iagttagelser både i 1987 og 1988 tyder på, at området vest for kirken stadig rummer uforstyrrede levn af klosteret, og derfor må behandles meget varsomt.

LFS 801-1987-25

Hanne Dahlerup Koch

Kloster - Middelalder

108. Havmosegård

07.06.12 Musse

Hus

Førrom./æ.rom.

sb. 19-21. I efteråret undersøgte stolpehullerne minutøst til det hus, som blev fundet i udkanten af den jernalderboplads, som museet gravede på i 1986 (AUD 1986, 127). På grund af dets egenartede konstruktion var ethvert fund med oplysning om datering af betydning. Husets grundplan måler fra yderstolperne ca. 7 x 6 m. Hullerne fordeler sig i tre parallelle rækker (væg- og sulestolper) med fem ens huller i hver. Fire lidt bredere og mere fladbundede stolpehuller, som danner en kvadrat, er anlagt centralt i huset; de er formentlig fra en konstruktion, der har forbindelse med husets funktion. Usædvanligt for lerbund, fremtrådte stolpehullerne aldeles klart; det skyldtes en vedvarende dis, mens undersøgelsen stod på. I kanten af stolpeaftrykkene ud mod stolpenedgravningerne var en foring af blåler. Alt fundmaterialet peger entydigt på per. III førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. TL på sideskår modsvarer den arkæologiske datering. Tilsvarende særegne huskonstruktioner kendes fra Vestjylland Grøntoft og i Københavnsområdet, oplyst af E. Fønnesbech-Sandberg, men i modsætning til huset fra Havmosegård er disse ikke daterede.

LFS 800-1988-30

Karen Løkkegaard Poulsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

109. Torvet

07.06.16 Sakskøbing

Brønd, kulturlag, gruber, huse,
stolpehul

Midd./ y.br.

Fornyelse af fjernvarmenet i bykernen medførte arkæologisk undersøgelse i fjernvarmegrøfternes sider. Hvor gaden Lillemark gennemskærer Vestergades husrække, registreredes en hustomt (forhus og baghus), der viste sig ved lergulve, stensat ildsted og lerklining. Middelalderlige fund (keramik, mønt) fandtes i kontekst hermed. 40 m nord for Vestergade skar grøften et stolpehul, endnu et levn af bebyggelse; kulturlag kunne følges fra Vestergade og ca. 42 m mod nord, hvorefter det ebbede ud. Det er første gang, der er påvist middelalderlig bebyggelse i denne del af Sakskøbing. På Torvet blev der foruden et middelalderligt kulturlag registreret en brønd og en grube, begge forsejlet af laget. Byens topografi har i middelalderen været anderledes end i dag, idet kirken har ligget højere i forhold til omgivelserne. Nyere tids kulturlag har udvisket kurvaturene. I kirkestræde, højt i terrænet ud for kirken, lokaliseredes en bopladsgrube med keramik fra yngre bronzealder.

LFS 801-1988-15

Karen Løkkegaard Poulsen

Palle Birk Hansen

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

110. Toreby kirke

07.06.19 Toreby

Kirke

Middelalder

Ved en mindre undersøgelse i Toreby kirkes senromanske tårn påvistes et oprindeligt mørtelgulv.

NM II 52/88

Hans Stiesdal

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Odense Amt

111. Sellebjerg Mose

08.01.02 Birkende

Kulturlag

Rom./germ.

sb. 14. I kraft af grustagning er der inden for det seneste år blevet blotlagt flere successivt aflejrede kulturlag nær bredden af en tørvefyldt lavning. En mindre undersøgelse har givet fund af keramik, metal og velbevaret knoglemateriale. Keramikken spænder i datering fra ældre romersk jernalder til sen yngre romersk/ældre germansk jernalder. Metalfundene omfatter, udover uidentificerbare jerngenstande, en sesterts (Hadrian 117-138 e.Kr.), to fibler hhv. af Almgrens Gr.V.Ser. 1 og Gr. VII. Ser. 3. Knoglematerialet indeholder foruden ubearbejdede dyreknoget flere tildannede, polerede benspidser.

FSM 6698

Jørgen A. Jacobsen

Kulturlag - Romersk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

112. Drigstrup

08.01.04 Drigstrup

Boplads

Førromersk jernalder

I et muldafrømmet arbejdsbælte for et spildevandsprojekt blev iagttaget omfattende bopladsspor i form af blotlagte gruber. Ved en hasteundersøgelse blev der tilvejebragt et keramikmateriale, der må dateres til førromersk jernalder per. II

FSM 3169

Jørgen A. Jacobsen

Begyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

113. Svanekærshjerg

08.01.04 Drigstrup

Gravplads/affaldsgrube

Y.j./y.br.

sb. 5. Mellem Munkebo og Kerteminde etableredes i 1988 en spildevandsledning, som forløb hen over banken Svanekærshjerg, hvor der tidligere er oppløjet og udgravet skeletdele. Der blev i alt undersøgt 572 m² inden for det område, hvorfra skeletdelene var fremkommet. Ud af 19 anlæg kunne tre med nogen sikkerhed bestemmes som grave, skønt svært beskadigede af pløjning. I alt blev der fundet knogler fra 3-4 individer. En enkelt bennål indikerer en datering til yngre jernalder - vikingetid. Ved undersøgelsen i 1979 fandtes en jernkniv, der støtter denne datering. Herudover fandtes en grube indeholdende muslingeskaller samt keramik, dateret til bronzealderens per. IV-V.

FSM 947

Konrad Lambertsen

Grube - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

114. Brydegård

08.02.04 Dreslette

Høj

Yngre bronzealder

sb. 38. Udgravning af overpløjet gravhøj i tilknytning til tidligere undersøgt højgruppe af mindre høje. Højen kunne udskilles i to faser, begge faser dateres til yngre bronzealder per. V. Til den primære højfase hørte en N-S orienteret 2,2 m lang og 1,2 m bred oval stenlægning af hovedstore sten. Centralt under stendækket to firkantede gravrum med brændte ben. Ingen oldsager. Til primærfasen kunne yderligere knyttes to stenomsatte urnegrave. Til den sekundære højfase hørte fire stenomsatte urnegrave. Den mest markante af disse med låg af keramikfad og tætnet med harpiks. I urnen følgende mandsudstyr af bronze: tveægget kniv, pincet, ragekniv, stangknap, og af jern: en syl med partielt bevaret træskaft. Højen med de syv grave knytter sig således på smukkeste vis til Sydvestfyns rige miljø i yngre bronzealder.

FSM 2101

Nils M. Jensen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

115. Grave Banke

08.02.09 Hårby

Grave

Romersk jernalder

sb. 116. I forbindelse med anlæg af cykelsti blev der foretaget en mindre undersøgelse af stitracéet umiddelbart syd for en formodet højtomt. Herved fremkom to urnebrandgruber, der ud fra keramikken må dateres til ældre romersk jernalder.

FSM 6711

Jørgen A. Jacobsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

116. Strandby Skovgrave I

08.02.09 Hårby

Dysse, brandplet, boplads

Y.st./y.br./vik.

sb. 55, 57. Undersøgelse af et kompleks på fire ikke tidligere registrerede dysser, bestående af to paralleltliggende langdysser hver flankeret af et enkeltstående dyssekammer. Et par meter inden for den ene langdysse randsten var et rektangulært palisadehegn op til hvilket der var placeret et tragt bæger og et stort øskenbæger i Fuchbergstil. På langs gennem dyssen var en stenkonstruktion, som var blevet delvist fjernet ved nedgravningen af dyssekammeret. Tre af fem dyssekamre er udgravet med ret velbevarede fund, ligesom offerkeramikken (fra MN Ib) foran to af kamrene. Resten mangler udgravning. Mellem langdysserne og vest for den ene var brandpletter fra yngre bronzealder og op til den ene langdysse var flere gruber og et grubehus fra vikingetiden (marknavnet er Gammeltoft). Fra udgravningen er registreret 4.417 fund

FSM 6081, FHM 3222

Niels H. Andersen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Vikingetid

Grube - Vikingetid

117. Hillerup

08.02.12 Køng

Jernudvinding

Jernalder

sb. 31. Undersøgelse af fem af de 10-12 slaggepletter, der var fremkommet ved pløjning. Nedgravet i undergrunden fandtes ved hver plet en ca. 35 cm dyb grube, ca. 3-5 cm i diameter, fyldt med sort jord, trækul og en del slagger. C14 dateret til formentlig 100 f.Kr. Ovntypen kunne ikke bestemmes.

FSM 5144

Jørgen A. Jacobsen

Olfert Voss

Jernudvinding - Jernalder

118. Galgedild

08.03.06 Otterup

Bronzestøberplads/henrettelsesplads

Y.br./midd./nyere tid

sb. 8. Genoptaget udgravning af 4 m lang og 1,9 m bred affaldsgrube med indhold af en omfattende mængde rester af bronzestøbeforme, smeltedigler og bronzedråber/redskaber. Blandt de skrøbelige og dårligt bevarede forme er bl.a. identificeret forme til spydspidser, ornamenterede knapper, hals- og armringe. I gruben endvidere fund af almindeligt bopladsaffald heriblandt tak af kron dyr, bl.a. en retægget økse. Gruben er beliggende i forbindelse med et større, ikke undersøgt bopladsområde på et sandet plateau omgivet af større vådbundsområder. Pladsen dateres til bronzealderens per. V-VI. Delvist nedgravet i gruben fund af dele af mandsskelet fra områdets senere brug som henrettelsesplads - heraf navnet.

FSM 4520

Nils M. Jensen

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

119. Nonnebakken

08.04.07 Odense

Voldgrav

Vik./midd.

sb. 86. Foranlediget af kabelarbejde blev der gravet fire snit i voldgraven til vikingeborgen Nonnebakken ved dennes nordvestlige kvadrant ned mod Odense Å. Endvidere var 3-4 m af voldgravens kant afdækket i fladen. Voldgraven er en spidsgrav med ca. 45° hældning og er bevaret i ca. 75 cm dybde. Ud fra iagttagelser af undergrundsniveauer i nærheden af udgravningsstedet, kan gravens dybde beregnes til at have været min. 2 m og en bredde på min. 4 m, bermens bredde kan max. have været 10-12 m. Fylden i de nederste lag, ca. 30 cm, var teglfri, men keramikken synes snarere at være middelalderlig end vikingetidig. Både disse og de øvre, teglførende lag kan stamme fra den klosterbebyggelse, der fandt sted i 1100-tallet

KMO 88

Eskil Arentoft

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

120. Overgade 26

08.04.07 Odense

Kælder

Middelalder

Forud for en påtænkt renovering af ejendommen, der indeholder en kælder fra omkring 1500, blev lavet en søgegrøft i kældergulvet for at fastslå kulturlagens beskaffenhed. Undergrunden kom allerede i 10-15 cm dybde. Dog blev der påtruffet rester af et ældre fundament, som efter al sandsynlighed skal knyttes sammen med fundamentrester, der i 1969 blev set i gården til ejendommen.

KMO OG 88

Jørgen Nielsen

Bebyggelse - Middelalder

121. Provstegade 14

08.04.07 Odense

Bebyggelse/kælder?

Middelalder

I nærheden af Odense byport mod øst, i nærheden af det sted, hvor den middelalderlige provstegård kan forventes at findes, er gravet nogle småfelter på et lavt, fugtigt område nær Odense Å. Der blev fundet et stærkt forstyrret teglgulv af fliser, 25 x 25 x 8 cm, og af munkesten. Til gulvet hørte et lille stykke murværk stående i op til tre skifters højde. Under gulvet, men uden forbindelse med dette i øvrigt, blev fundet en muret kumme af munkesten, hvis gulv lå 5-10 cm under åens nuværende vandspejl. Kummen målte 145 x 110 cm - lidt smallere i den ene ende. Den var ikke fuldt bevaret; længden har muligvis været knap 2 m. Bevaret i indtil fem skifters højde. Funktionen er ikke kendt, ligesom sikker tilknytning til den middelalderlige provstegård ikke er til stede

KMO PRG 88

Jørgen Nielsen

Bebyggelse - Middelalder

122. Vestergade 25

08.04.07 Odense

Kulturlag

Middelalder

Umiddelbart under gulvet til en bygning fra 1700-tallet blev der fundet lag fra omkring 1400. Lagene havde en tykkelse på omkring 2 m, og de nederste dateres til ca. 1100. Fundene omfatter rester af et antagelig stavbygget hus, og spor efter otte ildsteder. Et af ildstederne havde næsten fuldt bevaret grundplan og tolkes som bageovn. Flere bageplader af skifer var mellem oldsagerne. Knoglematerialet er stort og omfatter foruden dyreknogeter også en del fiskeknogeter, hvoraf mange forelå som finner og haler. Fundbilledet skal måske tolkes som en køkkenregion, der har fungeret i en længere årrække. Blandt genstandene er også en del bronze- og jernsager, foruden forskellig importkeramik.

KMO VG88

Eskil Arentoft

Kulturlag - Middelalder

123. Villestofte Skovgyde

08.04.08 Pårup

Boplads/grube

Førrom./vik.

sb. 13. Under igangværende anlægsarbejde iagttog lokale amatører to gruber i kanten af udgravningen til en vejunderføring. Ved en hasteundersøgelse blev der afrommet ca. 900 M2 hvorved der fremkom boplads spor fra sen førromersk jernalder, bl.a. i form af kogestensgruber samt et udsmidslag langs randen af et fugtigt område. Et enkelt anlæg havde en afvigende datering, idet dette, en grube af ca. 1,3 m dybde, indeholdt et stempelornamenteret lerkar (rosetter) samt skår af halvkuglekar, hvilket giver anlægget en datering til 8-900 e.Kr.

FSM 7121

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Grube - Vikingetid

124. Radby

08.04.13 Ubberud

Teglovn/affaldsgruber

Midd.~/nyere tid

sb. 56. Undersøgelse af en formentlig middelalderlig teglovn. Ovn er opbygget med fem indfyriingskanaler. Hver kanal er overdækket med seks bueslag, adskilt af revner, så ilden har kunnet slå op imellem de opstablede munkesten. Ovnrummet måler indvendigt 6,40 x 2,70 m og rester af stenene fra sidste brænding viser, at der nok har kunnet være mellem 10.000 og 13.000 sten i en enkelt brænding. I nedbrydningslaget er fundet fragmenter af "bæverhaler". Ved samme undersøgelse er opsamlet en portion keramik fra et par affaldsgruber. Der er en del fejlbrændinger i materialet. Gruberne ligger ca. 100 m fra teglovnen og har næppe noget med den at gøre. Keramikken er af typen "fynsk sortgods". Området med affaldsgruberne afventer yderligere undersøgelse

KMO BL88

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Nyere tid

125. Agernæs

08.05.04 Krogsbølle

Boplads

Ældre stenalder

sb. 42. Ved en fortsættelse af tidligere undersøgelser (AUD 1987, 119) blev der i 1988 udgravet et areal, som blotlagde en mindre del af selve bopladsområdet, uden at der dog konstateredes egentlige hus/hyttekonstruktioner. Bopladsområdet afslørede sig som et udbredt askefyldt kulturlag, med en del flintredskaber og afslag. Laget står i forbindelse med udsmidslaget, i hvilket der i år bl.a. blev fundet en lille hjerteformet padleåre og et ornamenteret redskab af hjortetak. Undersøgelsen forventes afsluttet i 1989

FSM/NMB 5563

Anders Jæger

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

126. Hygind

08.07.10 Husby

Sarupanlæg

Yngre stenalder

sb. 20. I en uge i efteråret 1988 afdækkedes små 1.000 m² af inderfladen på et meget velbevaret Sarupanlæg dateret til en tidlig del af MN. Pladsen er tidligere undersøgt ved mindre prøveudgravninger i 1986 og 1987. I den afdækkede flade registreredes 37 gruber med et rigt neolitisk materiale, bl.a. med velbevarede knogler. Kun et par gruber blev udgravet. Tværs over feltet var med 12 meters afstand to næsten parallelle fundamentgrøfter, der ved overlejrede gruber dateres til før MN 11.

FSM 3600, FHM 3246

Niels H. Andersen

Grube - Yngre stenalder

Sarupanlæg - Yngre stenalder

127. Jyllandsvej II

08.07.20 Vejlbjby

Offerfund

Vikingetid

sb. 79. Undersøgelsen gennemførtes i forbindelse med planlagt hotelbyggeri i den nordlige udkant af Middelfart. Her var under en naturgasgravning i 1981 fundet et cirkulært anlæg indeholdende to hestesamt fire hundeskeletter. Anlægget blev på grundlag af en kædestump af bronze dateret til vikingetid. Trods negativ grøftsondering fremkom ved senere muldafrømning en cirkulær nedgravning ca. 60 m fra ovennævnte anlæg. Denne grube, diameter ca. 2 m, indeholdt kranierne samt de større lemmeknogler af i alt fem heste. Knoglerne lå især placeret langs nedgravningens kant, medens de fire af kranierne lå samlede, overlejrende hinanden. Mindre skeletdele savnedes helt, men det er uvist om dette skyldes nedbrydning, som de øvrige knoglers tilstand antyder, eller om småknogler ikke har været deponeret i anlægget overhovedet. Anlæggets lighed med det tidligere fundne peger mod en datering til vikingetid

FSM 4602

Konrad Lambertsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Vikingetid

128. Tybrind Vig

08.07.21 Ørslev

Boplads

Ældre stenalder

sb. 13. Efterkontrol, prøveudtagning og bjærgning af fritskyllede fund fra den undersøiske stenalderboplads i Tybrind Vig. Af særlig vigtige fund kan nævnes fire vinkelbøjede økseskafter af træ. Stykkerne, der er unikke i det danske fundstof, må tolkes som skafter til skiveøkser. Endvidere er bjærget en hjortetaksøkse af ældre Ertebølletype med komplet træskaft, 64 cm langt, der foruden er tungeformet tildannet

FHM 2033

Søren H. Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

129. Skovlund

08.08.03 Fraugde

Boplads

jernalder

sb. 51. Et større kloakeringsprojekt foranledigede en undersøgelse på en lokalitet, hvor der i forbindelse med naturgasudgravning var konstateret bebyggelsesspor fra sen yngre romersk-germansk jernalder (AUD 1985, 98). Inden for et 3.070 m² stort område registreredes et betydeligt antal gruber og stolpehuller, der imidlertid ikke lod sig indføje i klart påviselige konstruktioner. Et udstrakt, men fundfattigt kulturlag afgav et sparsomt keramikmateriale, der bekræftede den tidligere datering af bebyggelsen.

FSM 6030

Peter Steen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

130. Hudevad Vestergård

08.08.07 Rolsted

Høj/grave/boplads

Y.st./æ.br./æ.j.

sb. 7. En fundanmeldelse fra lokale amatører førte i foråret til en undersøgelse af en svært beskadiget højtomt beliggende i kanten af en grusgrav. Højen, der havde en diameter på ca. 15 m, rummede et centralgravsanlæg med en sten- og stolpesat dødehuskonstruktion, en sekundær jordfæstegrav samt tre brandgrave. Dødehuset var en 2,5 x 3,2 m stor, NØ-SV orienteret konstruktion, bestående af store sten omgivende en rektangulær stolpesat grøft. Diminutive stykker af brændte knogler, lidt tandemalje samt en fladehugget pilespids udgjorde anlæggets eneste fund. En aflang trugformet nedgravning uden fund er med nogen usikkerhed tolket som en jordfæstegrav. To urnebrandgruber samt en brandplet var anbragt i højperiferien. Alle tre må dateres til midten af førromersk jernalder. Højen var været opført på dyrket markoverflade, der kunne erkendes ved to sæt krydspøjningsspor efter ard

FSM 6972

Henrik Mikkelsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Ager/mark - Oldtid

131. Bytoften

08.08.08 Rønninge

Boplads/dødehus med urne/grave

Udateret/vik./midd./rom.

sb. 41. Videreførelse af undersøgelse i et område, hvor der tidligere er undersøgt en større vikingetidsbebyggelse samt bopladsspor fra yngre romertid. Dette års undersøgelser var foranlediget af et kommunalt vejprojekt, der ville berøre periferien af vikingetidsbopladsen. Der fremkom en mængde stolpehuller, dog fortrinsvis udaterede. Eneste konstruktion var et 6 x 8,5 m stort, omtrent nord-syd orienteret dødehus, bestående af i alt otte stolper. Midt i huset var nedsat en urne fra sen yngre romertid, og ca. 1 m nordvest herfor fandtes endnu en urne, der dog pga. stærk nedpløjning ikke lod sig datere. Endvidere blev der udgravet en brønd fra sen vikingetid/tidlig middelalder. Fra dennes nederste, vandførende lag, blev der fremdraget planker fra den indskredne brøndforing.

FSM 6713

Henrik Mikkelsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Udateret

132. Rønninge præstegård

08.08.08 Rønninge

Gårdtoft

Vik./midd./nyere tid

sb. 54. I forbindelse med et nybyggeri bekostet af Rønninge Menighedsråd udgravedes de centrale dele af en gårdtoft i Rønninge by. Toften havde ligget ubebygget hen siden byens udskiftning. Der konstateredes spor efter kontinuerlig bebyggelse fra sen vikingetid til ca. 1800 e.Kr. Der udgravedes bl.a. to grubehuse fra vikingetid og to hustomter fra senmiddelalder og renæssance i sulekonstruktion.

KTM 87

Erland Porsmose

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

133. Helstedgård

08.08.09 Seden

Boplads

Førrom./rom.

sb. 8. I forbindelse med byggemodning af byområdet Seden sydøst for Odense blev der prøvegravet på en boplads fra sen førromersk og yngre romersk jernalder. Ved prøvegravningen blev der erkendt to langhuse, dele af hegn og mange gruber. Rekognosceringer har vist, at pladsen breder sig over et større areal. Bopladsen skal ses i sammenhæng med gravpladsen Hvenekilde (lb.nr. 134) fra romersk jernalder.

FSM 4564

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

134. Hvenekilde

08.08.09 Seden

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 6. I forbindelse med byggemodning af byområdet Seden sydøst for Odense blev der undersøgt en gravplads fra romersk jernalder, hvor Erling Albrechtsen i begyndelsen af 1960'erne foretog en fladeopsamling af i alt 158 urnegrave. Ved udgravningen i 1988 fandtes bunden af 11 urnegrave, der meget vel kan være de nederste rester af grave opsamlet i 60'erne. Derudover fandtes syv jordfæstegrave fra yngre romertid, hvoraf de tre indeholdt et enkelt lerkar. De fire øvrige havde et rigere udstyr af glas-, rav- og sølvperler, bronze-/sølvfibler og ringe. Endelig var en del tekstilfragmenter bevarede. Gravpladsen skal ses i sammenhæng med to bopladsområder hhv. nord og nordøst herfor

FSM 6684

Konrad Lambertsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

135. Kristiansminde

08.08.11 Åsum

Boplads

Yngre bronzealder

sb. 53. Hasteundersøgelse af bopladsspor frilagte ved muldafrømning af arbejdsbælte for et kloakeringsprojekt. Under dårlige iagttagelsesforhold registreredes en mængde kogegruber, stolpehuller samt enkelte større bopladsgruber. Der kunne ikke erkendes nogen form for struktur i anlægsfordelingen, men fra en række anlæg blev indsamlet et materiale af flintafslag og enkelte dyrekogler samt lerkarskår. Keramikken henfører anlæggene til yngre bronzealder.

FSM 6697

Peter Steen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

136. Åsum Enggård

08.08.11 Åsum

Sarupanlæg

Yngre stenalder

På markant beliggende sandet næs, omgivet af vådområder på tre sider i tilknytning til Lindved Å, blev afdækket og partielt udgravet en rektangulær ca. 10 m lang og 4 m bred systemgrøft. Grøften havde en dybde på ca. 80-90 cm. Parallelt hermed fremkom yderligere en grøft. Denne blev dog ikke undersøgt nærmere. I den meget fundførende systemgrøfts øvre lag blev udgravet almindeligt neolitisk bopladsaffald. I bundlaget blev optaget en del velbevarede knogler, heriblandt lårbensknogle fra menneske og ildpåvirket mennesketand. Grøften dateres ud fra bopladsmaterialet øverst i anlægget til MN Ia-lb. Undersøgelsen foretaget i forbindelse med Nordisk Amatørarkæologisk udgravningslejr 1988.

FSM 139

Nils M. Jensen

Eigil Nikolajsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Sarupanlæg - Yngre stenalder

137. Åsum Enggård

08.08.11 Åsum

Gård

Middelalder

På vestvendt bakkehæld mod Lindved ådal blev ved fladeafdækning frilagt et antal stolpehuller, gruber og brønde. De usystematisk placerede stolpehuller fandtes koncentreret i den østlige side af feltet. Uden om dem lå et par affaldsgruber, bunden af en formodet ovn og et par brønde, hvoraf den ene var stensat og 5 m dyb. Fund fra markoverflade og anlæg peger mod en datering til ældste del af middelalderen, således de fremkomne skår af klæbersten, Østersøkeramik, middelalderlige kander og kuglepoter, hestesko af keltisk type, hængelås, benpren og et lille forgyldt bronzesmykke med gudslammotiv. Pladsen blev kun delvist udgravet og strækker sig utvivlsomt østover. Udgravningen blev udført i forbindelse med afholdelse af Nordisk Amatørarkæologisk udgravningslejr 1988.

FSM 138

Nils M. Jensen

Eigil Nikolajsen

Bebyggelse - Middelalder

429. Korshavn/Mejlø N.

08.01.12 Stubberup

Stammebåd

Ældre stenalder

sb. 79. I det tidlige forår bjærgede dykkere fra Langelands Museum og Skibshistorisk Laboratorium i samarbejde landets hidtil ældste stammebåd, som via C14 er dateret til 5250-5180 f.Kr., kalibreret. Bjærgningen blev vanskeliggjort af stormvejr, og den ca. 4,2 m lange, skrøbelige lindetræsbåd kom op i adskillige brudstykker. Båden var indlejret i et gytjelag, indeholdende adskillige udkastede, kasserede redskaber af såvel flint som organiske materialer. Der blev således bl.a. fundet kærneøkser, tværpil, flækkeknive, stikler og skrabere samt tandperle, trykstokke og et lille stykke tosnoet snor. Af måltidslevn fandtes østers, fiskeknogler og mange pattedyrsknogler.

SL 209

Flemming Rieck

Vrag - Ældre stenalder

Svendborg Amt

138. Brudager Mark

09.01.01 Brudager

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 12. I foråret fandt Gudme arkæologigruppe en delvist opløjet gravplads. En nødudgravning blev straks igangsat, hvorved det kunne konstateres, at for tre urnegraves vedkommende var det for sent. En fjerde urnegrav stod nogenlunde intakt i et kulturlag. To ligbrændingsgruber fandtes tæt ved hinanden. I den ene var bevaret et fodbæger og et mindre kar, som stod retvendt og tæt sammen midt på grubens bund. Den anden er nok så bemærkelsesværdig, idet der i grubens bund og ud mod siderne før brændingen er blevet nedrammet flere jerngenstande, deriblandt et sammenbuktet sværd, og et spyd. Håndgrebet til et skjold lå i de rene bålrester på grubens bund. Øverst var lige netop bevaret bunden af en urne med rensede, brændte ben.

FSM 3825

Claus Madsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

139. Brudager

09.01.01 Brudager

Gruber, stolpehuller

Oldtid/jernalder

sb. 12-13. I forbindelse med Fynsværkets etablering af ny 60 kV ledning mellem Skårup og Gudme konstateredes det, at adskillige mastepositioner ville blive placeret i områder med mange jernalderforekomster. Det blev derfor besluttet at foretage sonderende undersøgelser på de pågældende positioner. Opgaven deltes med NM I. I alt undersøgte SOM 12 positioner beliggende på begge sider af Gudme. I flertallet af de ofte meget små områder kunne iagttages forhistoriske aktiviteter, hvorimod resten indeholdt anlæg af forskellig art. Ikke alle områder med anlæg kunne dateres, men to større jernalderbopladsler kom for dagen og fordrede større felter.

SOM A 7-88

Karsten Kjer Michaelsen

Bebyggelse - Jernalder

140. Møllegårdsmarken

09.01.04 Gudme

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 94. En 10 m bred søgegrøft mod nord udgående fra Albrechtsens gamle feltgrænse. Alt grubefyld blev hjembragt med henblik på vandsoldning. Resultatet af 14 tilfældigt udvalgte graves behandling viser tydeligt, at det er nødvendigt, dersom man ønsker at bruge gravenes oldsagsindhold til belysning af sociale forhold. Bittesmå splinter af glas, smeltdråber af sølv og guld ville ikke være fundet ved konventionel udgravning. I søgegrøften fandtes i alt 26 ligbrændingsgruber, heraf fem med urne eller bundkar, en sorteret ligbålsgrube, seks urnegrave og endelig svage spor efter to formodede brændingspladsler i lav rydning på flad mark. Således er pladsen nu oppe på i alt 2.048 anlæg

FSM 872

Claus Madsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

141. Gudme SØ

09.01.04 Gudme

Gruber

Ældre stenalder

sb. 114. I forbindelse med anlæggelsen af nye kloakledninger i Gudme undersøgte museet et ledningstracé, der ville berøre nordlige og østlige dele af det oprindelige søbassin. Baggrunden herfor var overvejelser om søens evt. betydning for og tilknytning til den rige og tætte jernalderbebyggelse, der ligger umiddelbart nordøst og øst for søen. Ved undersøgelsen blev der udlagt søgegrøfter i tracéets længderetning, suppleret med tværgrofter, hvor det skønnedes opportunt; forud var tracéet afsøgt med metaldetektor. Undersøgelsen viste, at den nordlige del af søbassinet, et i nutiden fugtigt engareal, ikke i jernalderen har udgjort en del af søen. Snarere har området i jernalderen ligget som meget fugtig eng. Kun partielt kunne konstateres tørvedannelser i området. I de udlagte grøfter konstateredes ikke jernalderforekomster, men derimod fandtes gruber og mindre tørveaflejringer med flint af mesolitisk karakter.

SOM A 5-88

Per O. Thomsen

Grube - Ældre stenalder

142. Gudme II

09.01.04 Gudme

Stolpehuller/koge-gruber

Yngre romersk jernalder

sb. 141. Forud for Elsams etablering af elmast i linjen Skårup-Hesselager har NM I foretaget prøvegravning på 6 mastepositioner øst for Gudme. De fleste af de 10 x 10 m store prøvefelter indeholdt ingen eller kun ganske få anlæg af forhistorisk karakter. To af felterne berørte bopladsområdet Gudme II, men det ene lå i en lille sænkning opfyldt med stort set fundtomme dyrkningslag. Det andet felt indeholdt derimod flere stolpehuller og koge-gruber med yngre romersk keramik.

NM I 5340/84

Peter Vang Petersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

143. Gudme II

09.01.04 Gudme

Boplads/skattefund

Y.br./y.rom./æ.germ..

sb. 80. Med støtte fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møller's Fond har I afdeling foretaget en undersøgelse på Gudme II, hvor der i 1982 fandtes en skat med guldrakteater. Udgravningen viste, at stolpehullet, hvori guldrakteaterne lå, tilhører et mindre hus. På stedet fandtes i øvrigt godt 700 anlæg, bl.a. en udateret ringgrøft på 4 m i diameter og en stor grube fra yngre bronzealders per. VI. Der fandtes ikke spor af bebyggelse ældre end yngre romersk jernalder, og blandt de mange stolpehuller kunne udskilles 6 hustomter af yngre romersk/ældre germansk type. Foruden brakteatskatten fandtes guldstykker i to andre stolpehuller, der desværre ikke kan knyttes til huse eller hegn. Blandt anlæggene fra yngre romertid var en oval koge-grube, som foruden hjemlig keramik indeholdt skår af en romersk terra sigillataskål med håndværkerstempel og dyrefrisedekoration

NM I 4620/82

Peter Vang Petersen

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Jernalder

144. Gudme III, Stærkærvej

09.01.04 Gudme

Brønd/kulturlag

Y.rom./æ.germ.

sb. 139. På bopladsområdet Gudme III (Stærkærvej) er der i 1988 undersøgt en træbygget brønd fra 4.-5. årh. e.Kr. (AUD 1987,126). Brønden var ca. 2 m dyb med en brøndkasse af egeplanker og spor af en trinbygget nedgang. I brøndfylden lå fragmenter af drejekværne, vævevægte, slagger og avlsten samt skår af vulstprydet keramik fra 5. årh. Brøndens egeplanker, der var bevaret i indtil 1,5 m længde, ser ud til at være genanvendte vægplanker fra huse. Soldning af kulturlag i kanten af et vådområde gav foruden keramik, glasperler og sølvfingerring fra yngre romersk jernalder et skår af en provinsialromersk kande fra 3.-4. årh., det første af sin art fra Skandinavien

NMI 6320/85

Peter Vang Petersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

145. Lundeberg II

09.01.05 Hesselager

Kulturlag, gruber

5.-9. årh.

sb. 133. I forbindelse med undersøgelserne af handelspladsen ved Lundeberg på SØ-fyn (AUD 1987, 128), rykkede årets aktiviteter nord for Tange Å. På denne side af åen blev udlagt en række felter og grøfter, ligesom der blev påbegyndt en detektorregistrering af området. Resultatet af årets undersøgelser blev på mange måder overraskende. Hvor dateringen på områderne syd for Tange Å ligger i 3. og 4. årh. kunne det konstateres, at dateringerne nord for åen ligger mere spredt. Således påbegyndes aktiviteterne nord for åen allerede sent i 4. årh. og kan derefter følges frem til tidlig vikingetid. Den brede datering er dog ikke ensbetydende med, at pladsen har helt samme struktur som den, der kendes syd for åen. Dette spørgsmål må tages op ved kommende undersøgelser. Det kunne ligeledes konstateres, at pladsen nord for åen strækker sig omkring 500 meter langs kysten, således at Lundebergkomplekset rækker 800 meter langs Storebælts kyst. Pladsen synes at være funktionsopdelt, således at bestemte aktiviteter foregår på faste områder gennem hele brugsperioden, vurderet ud fra oldsagsmaterialets spredning. Oldsagsmaterialet er, som materialet syd for åen, domineret af keramik, knogler og jernklinknagler. Dertil kommer glasfragmenter, glasperler, vægtlodder, ca. 40 denarer, betalingsguld, en enkelt guldgubbe, fibler samt jerngenstande med et bredt spekter af redskaber.

SOM A 7-86

Per O. Thomsen

Grube - Germansk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

Grube - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

146. Bregnetvedgård

09.01.08 Ringe

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 11. Som følge af dybdepløjning blev iagttaget rester af opløjede brandgrave på en lokalitet, hvor G. Rosenberg i 1912 undersøgte en gravplads med ca. 75 grave, omtrent alle fra yngre romersk jernalder. Ved en søgegrøftsøndage tværs over gravpladsområdet fremkom i alt 25 urner og brandpletgrave samt en jordfæstegrav. Indholdet i brandgravene omfatter glasperler, en enkelt sølverle, fibler og kamme. I jordfæstegraven fandtes en kæde bestående af 70 perler i glas og rav, samt en bronzehalsring. Uden for gravene blev i flere tilfælde iagttaget spyd, sværd eller knive nedstukket i undergrunden uden påviselig kontakt med graven. Lignende våbendeponeringer blev registreret af Rosenberg. Alle grave må dateres til en sen del af yngre romersk jernalder

FSM 6180

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

147. Tjenergården

09.03.01 Fodslette

Højtomt

Yngre bronzealder(?)

sb. 14. På en lille morænehøjning lidt nord for Oure er afdækket randstenskæden og de nederste stærkt udpløjede dele af en sløjfet høj med en diameter på 18 m. Højen har været omsat med ca. 0,5 m store randsten, deriblandt en ligger fra en skubbekværn. I højfylden fandtes en del neolitisk affaldsflint og et par flintredskaber. Midt i højtomten fremkom et par forvitrede skår af yngre bronzealderkarakter. Højen synes sammen med et par nærliggende tomter at have indgået i et lille gravfelt fra sen bronzealder.

LMR 12174

Jørgen Skaarup

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

148. Kappelsbjerg

09.03.03 Humble

Gravplads

Vikingetid

sb. 109. På Kappelsbjergbanken ca. 0,5 km øst for Humble kirke er foretaget en afsluttende undersøgelse af en stor, ret forstyrret gravplads med jordfæstegrave fra sen vikingetid (AUD 1987, 130). På trods af omfattende fladeafdækninger lykkedes det kun at finde fem nye grave, alle med beskedent udstyr i form af jernknive, glasperler og/eller lerkar. To af gravene overlejlrede hinanden. Ud over gravene rummede området et stort antal kogestensgruber og affaldsgruber fra førromersk jernalder

LMR 12001

Jørgen Skaarup

Grube - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

149. Bogøvej 21

09.03.04 Lindelse

Gravplads

Vik./y.br.

sb. 28. For bevilling fra rigsantikvaren fortsattes i 1988 undersøgelsen af en jordfæstegravplads fra vikingetid (AUD 1987, 131). Der undersøgte 27 grave fra sen vikingetid samt 17 gruber - overvejende fra yngre bronzealder. Gravene indeholdt 24 skeletter, der gennemgående var godt bevarede. Gravudstyret var beskedent, oftest blot en kniv evt. ledsaget af en hvæssesten. Spænder af jern eller bronze fandtes i en del grave. En mandsgrav rummede en sen vikingetidsøkse, et ildstål og en arabisk sølv mønt. En stavbygget kammergrav med skelettet af en kvinde begravet i en vognfading udgjorde denne kampagnes højdepunkt. Kvinden var udstyret med en halskæde med glas- og sølverperler samt to knive og en hvæssesten. Den ene kniv havde sølvindlagt træskaft og sølv- og kobberindlagt blad. Gravpladsen ligger på en lille bakke med udsigt over Lindelse Nor. Det er lykkedes at afgrænse den mod syd og nord, mens der formentlig mod vest ligger nogle få og mod øst en hel del undersøgte grave

LMR 12077

Ole Grøn

Jørgen Skaarup

Grube - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Vikingetid

150. Lykkesholm

09.03.07 Tryggelev

Voldsted

Middelalder

sb. 38. Med støtte fra rigsantikvaren har museet foretaget en foreløbig undersøgelse af et nylokaliseret sydlangelandsk voldsted, der synes at kunne identificeres med hovedgården "Lykkesholm", nævnt første gang i det bevarede kildemateriale i 1459. Inden for et knapt 10 m bredt og 100 m langt prøvefelt over den nordlige del af voldstedsbanken er afdækket rester af tre bygninger samt diverse gruber og brønde. To af bygningerne stammer fra 12-1300-årene, mens den tredje er fra renæssancen. Den ene af de højmiddelalderlige tomter undersøgte helt og viste sig at dække over et velbevaret, knap 1 m højt, svært kampestensfundament til en 7,75 x 7,75 m stor, muret bygning med kvadratisk grundplan. Rester af en muret indgangstrappe var bevaret i sydvæggen. Ved hjælp af møntfund kunne bygningens opførelsestidspunkt fastslås til sidste halvdel af 1200-tallet. En voldsom brand omkring 1440 har afsluttet dens brugsperiode. Bygningen synes i hele benyttelsestiden at have tjent som bolig for borgens ejere. Rige fund af keramik, knogler, diverse brugsgenstande af metal, smykker samt enkelte våben og mønter illustrerer dette forhold godt. Undersøgelserne på voldstedet forventes fortsat i 1989

LMR 12158

Jørgen Skaarup

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

151. Espe Nord II

09.04.05 Espe

Gravplads

Ældre jernalder

sb. 37. Fortsat undersøgelse af gravplads med ret spredtliggende brandgrave fra førromersk og romersk jernalder. Inden for i alt 716 m² fremkom to brandgrave fra hhv. tidlig førromersk og ældre romersk jernalder. I dette område er i 1987 opsamlet rester af et antal opløjede grave (AUD 1987, 133), ligesom der gennem tidligere kampagner er udgravet 32 brandgrave, heriblandt et mindre antal våbengrave

FSM 4987, 6855

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

152. Kimesbjerggård

09.04.12 Horne

Høj

Yngre stenalder

sb. 134. Hasteundersøgelse af tilbageværende del af tidligere uregistreret høj i kanten af en kystskrænt, Højen var ved undersøgelsens start delvis borteroderet af havet, hvorved velbevarede skeletdele var blevet blotlagte og til dels kunne opsamles ved foden af skrænten. Ved en mindre fladeafdækning kunne det konstateres, at den gravlagte havde været lagt i en bulkiste, understøttet af stenrækker. Til venstre for hovedet lå en senneolitisk flintdolk af Lomborgs type III. I fylden over denne grav blev der fundet barneknogler, der må tolkes som spor af en ødelagt grav.

FSM 6714

Henrik Mikkelsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

153. Brobyværk

09.04.21 Sønder Broby

Bro/vandmølle

Nyere tid

Ved fornyelse af broerne i Brobyværk over Odense Å ved Brobymølle dukkede en del svært tømmer op, da det ene åløb her blev tørlagt. Tømmeret repræsenterer mindst to brofaser - den ældste fra 1866. Åbrinken, der det pågældende sted også fungerer som mølledamsbred, var sikret med en flere gange fornyet væg af træpæle og bagvedliggende planker. En række dendroprøver falder mellem ca. 1500 og 1750. Navnet Brobyværk stammer fra en våbenfabrik med tilhørende vandmølle, som fungerede i perioden 1648-58. En sikker sammenhæng mellem de fundne trækonstruktioner og våbenfabrikken kan ikke knyttes.

KMO Brobyværk 88

Eskil Arentoft

Vandmølle - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

154. Øxenbjerg

09.05.13 Svendborg

Skaldynge

Yngre stenalder

sb. 27. I maj/juni måned 1988 foretoges en prøvegravning af en skaldynge i forbindelse med anlæg af spildevandsledning. Pladsen består af et skallag på mellem 30 og 60 cm tykkelse, hovedsagelig fra MN I. Skaldynge kan følges 200 m langs kysten og er placeret på terrasser, som i dag delvis kan iagttages. Skallaget ligger godt beskyttet under kraftige muldrag, og hovedparten af den bevarede del af pladsen indgår endnu i et offentligt skov anlæg tæt ved Svendborg. Laget er righoldigt på oldsager i form af flint, keramik, knogler, foruden skaller: Cardium, østers og blåmusling.

SOM A 2-88

Karsten Kjer Michaelsen

Skaldynge - Yngre stenalder

155. Absalons Skanse

09.07.02 Marstal

Voldsted

Middelalder

sb. 70. I foråret 1988 foretog Langelands Museum en besigtigelse og overfladisk undersøgelse af det helt udpløjede, formodede middelaldervoldsted Absalons Skanse ved østsiden af Gråsten Nor, Ærø. Af det oprindeligt meget store anlæg kunne svagt anes spor af udjævnede 6-8 m brede, dobbelte grave, der har omgivet en kvadratisk borgbanke. I gravenes øvre fyldlag og i fyldskifter på den østlige og nordlige del af borgbanken fandtes en del kulturlevn i form af brudstykker af middelalderlige teglsten, dyre- og fiskeknogler, jernspigre, skår af gråsorte, hårdtbrændte middelalderkar samt enkelte stentøjsfragmenter og rødbrændte skår. Af særlig betydning for anlæggets datering er fundet af en borgerkrigsmønt slået i Roskilde under Erik Menved (1286-1319). Undersøgelsen forventes fortsat.

LMR 12320

Jørgen Skaarup

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

156. Vejsnæs

09.07.04 Rise

Boplads

Yngre stenalder

På Vejsnæs på det sydlige Ærø har Langelands Museum i samarbejde med foreningen Ærøs Oldtid udført en prøvegravning på en dolktids boplads. Få meter fra den eroderede kystskrænt lokaliseredes et bevaret gråt, sandet kulturlag med stykker af ben/tak bevaret og indeholdende enkelte ukarakteristiske lerkarskår. Flintmaterialet var overvejende af dolktidspræg: fire seglforarbejder, og håndtaget af en type III dolk. Dog fandtes også fragment af en tyndnakket, sleben økse og en groft retoucheret seglflække i kulturlaget. I flintaffaldet er adskillige stykker, der må være affald fra fladehugning. Pladsen er truet af havet, der eroderer omkring 1 m af skrænten årligt.

LMR 12379

Ole Grøn

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

158. Møllegabet II

09.07.07 Ærøskøbing

Boplads

Ældre stenalder

Foranlediget af de gode resultater af en kortvarig dykning i 1987 foretoges i 1988 for bevilling fra rigsantikvaren i samarbejde med en række sportsdykkere fra Fyns Amt en mere omfattende undersøgelse af en submarin boplads, Møllegabet II på 4-6 m dybde ud for Ærøskøbing. De geologiske og arkæologiske forhold belystes ved undersøgelse af en række prøvehuller og ved seismiske undersøgelser med sedimentekkolod. Der fandtes udover forarbejdet flint en større mængde organisk materiale: trækul, hasselnødder, knogler af fisk, dyr og menneske, en lystersidegren, to forarbejdede geværer af kronhjort, en harpun af tak, prene samt en del tynde, tilspidsede stager nedbanket i bunden. Flintredskaberne peger mere mod en datering til tidlig Ertebøllekultur end til Kongemosekultur

LMR 12133

Ole Grøn

Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Ældre stenalder

Hjørring Amt

159. Store Tyrrestrup

10.02.11 Torslev

Hustomt/depotfund

Ældre bronzealder

sb. 302. Foranlediget af pløjelagsfundne bronzegenstande, fremkommet på et lille bakkedrag, gennemførtes en prøvegravning med henblik på lokalisering af bronzegenstandenes oprindelige nedlægningssted. I små håndgravede prøvefelter fremkom enkelte stolpehuller samt en kogestensgrube. Ved en opfølgende større muldafrømning fremkom en hustomt. Den tilnærmelsesvis øst-vest orienterede hustomt var 48 m lang og 9 m bred og havde kraftigt afrundede gavlførlob. Husets grundplan fremstod intakt i form af stolpehuller efter vægforløb, og tagbærende konstruktioner. Indgangspartiet kunne ikke konstateres. Ildsted og kogestensgrube fandtes midt i husets vestende. Yderligere fem kogestensgruber fandtes ved hustomten. Hustomten indeholder to byggefaser. Den første husfase bestod af et 32 x 9 m stort hus, som med skillevæg var delt op, tilnærmelsesvis på midten, i et vestligt husafsnit og et lidt større østligt husafsnit. Huset havde i denne første fase otte tagbærende stolpesæt. I den anden husfase øgedes husets længde med 16 m mod øst, og det samlede antal tagbærende stolpesæt forøgedes til tolv. De tagbærende stolper har stået med en indbyrdes afstand på 3-4,5 m. Afstanden mellem vægstolperne har været ca. 1,5 m. I stolpehulsfyld er der fundet enkelte små, ukarakteristiske, groft magrede lerkarskår, et fragment af en støbeform, to flintflækker samt enkelte flintafslag. Et større antal trækulsprøver er udtaget til C14 datering. Bronzegenstandene består af syv pålstave, to celte, en barre og en smelterest. Samtlige bronzegenstande er fundet i pløjelaget, og der er ikke under pløjelaget fundet spor af det oprindelige nedlægningssted. Genstandene er fundet inden for et ca. 25 x 10 m stort område. Fem pålstave, celtene og smelteresten er fundet i perioden 1964-1988 af lokale folk, der, med en usikkerhedsmargen, på 5-10 m, har kunnet angive findestederne. De øvrige genstande, to pålstave og barren, der er fundet ved 1988 undersøgelsen, er alle fundet i pløjelaget over hustomtens vestende. Store Tyrrestrups tidligere ejer, der har fundet syv bronzegenstande, oplyser, at de syv genstande alle er fundet tæt ved et sted, hvor der hvert år opløjedes trækulsholdigt fyld. Dette sted passer præcist med beliggenheden af hustomtens ildsted midt i vestenden. Bronzegenstandene er således sandsynligvis oprindeligt nedlagt samlet i husets vestende tæt ved ildstedet. Genstandene, der kan dateres til midten af ældre bronzealder, har udgjort en bronzestøbers metaldepot. To af pålstavene samt celtene er færdiglavede og har været i brug, men foreligger som beskadigede redskaber. De øvrige økser, fem pålstave, er ikke færdiglavede. Æggene er ikke udbankede og på langs af pålstavens smalsider sidder stadig støbegrater. To af pålstavene er støbt i samme form

VHM 460/1966

Torben Nilsson

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Depotfund/skattefund/offertfund - Ældre bro

160. Sæbygård

10.02.14 Volstrup

Bygningsrester

Renæssance

sb. 153. I forbindelse med fundamentundersøgelser på Sæbygård fremkom ved hovedbygningen rester af en "hemmelighed" samt et fundament til et trappetårn. Hemmeligheden var fyldt op med husholdnings- og byggeaffald. Husholdningsaffaldet bestod af ituslåede flasker, drikkeglas, vinduesglas, lerkar, stentøjssalvekrukker samt en drikkekande af rhinsk stentøj. Desuden fandtes udefinerbare jern- og bronzegenstande, blykugler, tekstilrester, glasperle, en lille bronzeknappenål og store mængder dyrekogler, overvejende fra fisk og fjerkræ. Drikkekanden af rhinsk stentøj er dekoreret med en omløbende billedfrise med tilhørende tekst, der afsluttes med årstallet 1584

VHM 290/1984

Torben Nilsson

Bebyggelse - Nyere tid

161. Ulvkær

10.06.06 Horne

Offer- og depotfund

Yngre bronzealder

sb. 53. Ulvkær er et moseområde i den sydlige udkant af Hirtshals by, der er delvis dækket af flyvesand, så mosekarakteren ikke er særlig tydelig. Området er nu delvis udlagt til boligbebyggelse, og det har i en del tilfælde været nødvendigt at udskifte jorden med sand for at kunne bygge på fast grund. I en dyngge opgravet tørvejord fra en sådan jordudskiftning fandtes i august 1988 tre brudstykker af en lur. Ved museets efterfølgende gennemgang af jorddyngen fandtes yderligere brudstykker, så der på nær ét stykke på ca. 10 cm haves samtlige dele af to lurer. Lurerne, der er ca. 1,75 m lange, danner et par. Ud fra geotekniske boringer vides, at der har været ca. 2 m tørv på stedet. Lurerne har sandsynligvis været deponeret på den datidige overflade.

VHM 130/1988

Per Lysdahl

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre bro

162. Øland kirke

10.07.09 Øland

Kirke

Middelalder

Undersøgelser godtgjorde, at der intet er foretaget bygningsmæssigt i klosterkirkens vestende, hvor gulvets stenpikning var lagt direkte på jordoverfladen.

NM II 137/88

Henrik Græbe

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Thisted Amt

163. Sundbygård

11.01.11 Stagstrup

Landsby

Germ./vik.

sb. 129. Ved anlæggelse af en gasforsyningsledning mellem Vilsund og Snedsted er lige vest for Vilsund registreret dele af en større landsby fra yngre germansk jernalder og vikingetid med langhuse, grubehuse samt grøfter. Fundene fra pladsen består bl.a. af en stempelornamenteret karside fra yngre germanertid, skår af halvkuglekar, en konisk tenvægt samt flere brudstykker af væbevægte

THY 2483

Martin Mikkelsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

164. Kappelhage

11.01.11 Stagstrup

Stolpeanlæg, stendyngegrave

Yngre stenalder

sb. 128. I forbindelse med byggemodningsarbejder er i den sydlige del af Vilsund undersøgt et tidlignende stolpeanlæg bestående af en 3,9 m lang og 0,6-0,7 m bred grube med spor efter tre nedgravede, kløvede stammer. I niveau med den daværende overflade fandtes tre lerkar hensat ved foden af anlægget. To af disse var fuldt ornamenterede, 10-12 cm høje øskenkar fra TNC. På samme lokalitet er endvidere undersøgt to sæt stendyngegrave af den gængse type med to "grave" og et "dødehus" i hver sæt. I det ene sæt lå der i "dødehuset" en spidsnakked, hulslebte økse og en skaftungepil af grubekeramisk C-type i en af "gravene"

THY 2369

Martin Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

165. Vilsund

11.01.11 Stagstrup

Sarupanlæg

Yngre stenalder

sb. 26. Undersøgelse af befæstet, neolitisk anlæg bestående af en dobbeltpalisade, der har kunnet følges over en strækning på ca. 150 m. Palisadesystemet afskærer et næs, der, hvor palisaden forløber, har en bredde på ca. 300 m. På den højeste del af næsset er der i forbindelse med palisaderne påtruffet et par større, aflange gruber af ringe dybde og uden daterende oldsager. Neolitisk tragt bægerkeramik - formodentlig fra TNC - er derimod fundet i forbindelse med en af palisadestolperne. Undersøgelsen blev foretaget forud for byggemodning af arealet

THY 2346

Jytte Nielsen

Jens-Henrik Bech

Sarupanlæg - Yngre stenalder

166. Gærup

11.01.11 Stagstrup

Boplads

Yngre stenalder

sb. 138. Ved en mindre prøvegravning på en neolitisk boplads beliggende for foden af en mindre kystskrænt ud mod Limfjorden er bl.a. fundet keramik, som daterer pladsen til enkeltgravskultur.

THY 2360

Jytte Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

167. SundbV

11.01.11 Stagstrup

Stenkiste

Ældre bronzealder

sb. 56. I den overpløjede høj er undersøgt en jordfæstegrav i en lille stenkiste, påtruffet under markarbejde. Kisten målte indvendigt 95 x 35 cm, var orienteret NNØ-SSV, og indeholdt et lille 7,5 cm højt lerkar med to ører på bugnækket, hensat i gravens sydvestlige hjørne. Efter kistens dimensioner at dømme må der være tale om en barnegrav. I højen er tidligere undersøgt en stenkiste med et bronzesværd fra ældre bronzealder.

THY 1301

Jytte Nielsen

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

168. Legårdsvej

11.01.12 Sønderhå

Stenkiste

Ældre bronzealder

sb. 204. I den overpløjede høj er undersøgt en jordfæstegrav i en stenkiste påtruffet under markarbejde. I den øst-vest orienterede kiste, der indvendigt målte 2,0 x 0,7 m, fandtes en bronzesnål fra ældre bronzealder.

THY 2453

Jytte Nielsen

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

169. Nørregård

11.03.02 Jannerup

Boplads

Vikingetid

sb. 27. På kanten af den nu udtørrede Sjørring sø har museet udgravet dele af en vikingetidsboplads. Dels fandtes der dele af et treskibet langhus med buede langvægge, dels spor efter to grubehuse. Fundmaterialet består hovedsagelig af jernslagge, glødeskaller fra smedning, jernfragmenter samt klæberstensskår. I forbindelse med udgravningen fandtes også et forgyldt hængesmykke af bronze, cirkulært, med hvælvet overside og med båndslang i sen vikingetidsstil. Pladsen dateres foreløbig til sen vikingetid.

THY 2092

Jytte Nielsen

Bebyggelse - Vikingetid

170. Stensagergård

11.03.09 Thisted Ls

Boplads

Germansk jernalder

sb. 64. I forbindelse med en projekteret omfartsvej har museet nær Thisted udgravet en gård fra yngre jernalder. Omkring det treskibede langhus forløb en hesteskoformer grøft, afgrænsende et areal på 25 x 16 m. I en grube i huset fandtes en del forkullet korn (hovedsagelig seksradet, avnklædt byg) samt forarbejdet, forkullet træ og keramik. Pladsen dateres foreløbig til ældre germansk jernalder.

THY 2340

Jytte Nielsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

171. Gravene ved Alsted

11.04.01 Alsted

Voldsted

Middelalder

sb. 6. Delvis udgravning af et dobbeltvoldsted. Voldstedet har bestået af to rektangulære banker, hvoraf den mindste på ca. 500 M2 har været omgivet af en sø. Den største på ca. 800 M2 har været omgivet af tørre grave og en bred vold. Voldstedet kan keramisk dateres til omkring år 1300. Efter at have fungeret i få årtier, blev voldstedet jævnet og en landsbybebyggelse anlagt på tomten

MHM 694x

Per Bugge Vegger

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

172. Erslev

11.04.05 Erslev

Boplads

Førromersk jernalder

Ved en større prøvegravning blev størrelsen og bevaringstilstanden på en boplads fra førromersk jernalder per. III A bestemt.

MHM 1263x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Førromersk jernalder

173. Galtrup

11.04.07 Galtrup

Landsby

Vik./midd.

sb. 47. Ved en arkæologisk undersøgelse blev der fundet et 0,5 m tykt kulturlag, der indeholdt lergulve og ildsteder. Kulturlaget kan keramisk dateres til 1000- og 1100-tallet.

MHM 1126x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

174. Ullerup

11.04.07 Galtrup

Voldsted

Nyere tid

Ved en arkæologisk undersøgelse blev det påvist, at det lille, rektangulære "voldsted" er anlagt i forbindelse med opførelsen af Ullerups forrige hovedbygning i 1775, da der ikke blev gjort fund, der er ældre end dette tidspunkt.

MHM 1337x

Per Bugge Vegger

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

175. Skarregård

11.04.09 Sejerslev

Gård

Vik./midd.

sb. 162. Totaludgravning af et 20 m langt og 5 m bredt hus med midtsuler. Husets vægge har været af træ bortset fra en midtersektion, hvor væggene har været lerklinede. I denne "brandsikre" afdeling stod bageovnene.

MHM 1258x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

176. Nørgård

11.04.12 Sundby

Landsby

Middelalder

sb. 64. Ved en arkæologisk udgravning blev der fundet 2 m tykke kulturlag, der bl.a. indeholdt et vejanlæg, flere bageovne og stampede lergulve. Kulturlagene kan keramisk dateres til perioden ca. 1000-1500

MHM 717x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

177. Karby

11.05.05 Karby

Boplads/kulturlag

Yngre jernalder

I et samarbejde mellem Forhistorisk Museum på Moesgård og Morslands Historiske Museum er der i 1988 foretaget flere arkæologiske undersøgelser i Karby. Vikingetidsbebyggelsens afgrænsning mod nord er fundet, og det er nu sandsynliggjort, at engene øst for Karby i vikingetiden var en sø. Ligeledes er det sandsynliggjort, at Bækåens udløb i nyere tid er flyttet flere hundrede meter mod nord.

MHM 1173x, 1175x, 1364x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Yngre jernalder

Kulturlag - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

178. Dalgård

11.05.06 Lødderup

Boplads

Yngre jernalder

sb. 177. Delvis udgravning af to gårdsanlæg. Ved det ene blev der fundet fire grubehuse. Et stort materiale af keramik og en pladeformet fibula daterer anlæggene til 700-tallet

MHM 1232x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Yngre jernalder

179. Gadegård

11.06.04 Helligsø

Boplads

Yngre bronzealder

sb. 25. Ved en udvidet prøvegravning i forbindelse med råstofindvinding blev afdækket stolpehuller og gruber fra en yngre bronzealderbebyggelse.

THY 2353

Jytte Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

180. Krebsdalthøje

11.06.07 Hvidbjerg

Jordfæstegrav/boplads

Germansk jernalder

sb. 36. Umiddelbart øst for en overpløjet høj udgravedes en barnegrav fra germanertid. Spor efter kisten viste, at den kun var 0,45 x 1,2 m stor. I kisten lå en jernkniv. Lige uden for kisten stod et lille, simpelt lerkar. Langs kanten af nedgravningen til graven var spor efter tætstillede, lodrette planker. Efter fundet af graven udlagdes 150 m søgegrøfter og et udgravningsfelt. Herved fandtes spredte stolpehuller og et grubehus

HOL 16.128

Lis Helles Olesen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

181. Vestervig by

11.06.12 Vestervig

Vandmølle

Midd./nyere tid

sb. 400. Ved Vestervig har museet foretaget undersøgelser af tomten efter en vandmølle nedbrudt først i 1700-årene. To dendrokronologiske dateringer af træværk fra møllen viser, at den formodentlig er opført omkring år 1500. Ved udgravningen er den ca. 30 m lange mølledæmning blevet lokaliseret og træværk i forbindelse med rende og møllehus frilagt.

THY 2484

Jesper Hjermind

Vandmølle - Middelalder

Vandmølle - Nyere tid

Ålborg Amt

182. Nr. Tranders

12.01.08 Nørre Tranders

Gruber

Oldtid

sb. 45. Aalborg Historiske Museum har på ovennævnte sted foretaget en mindre undersøgelse. Der var ved rekognosceringen bl.a. fundet et fladehugget segl, ved prøvegravningen bl.a. en flis af en firsidet, sleben flintøkse. Ved udgravningen fandtes i en grube en del skår fra ældre jernalder. Umiddelbart nordøst for udgravningen blev der fundet en del flint, bl.a. en kærneøkse. Når alle disse perioder ligger samlet, og der så tilmed har været en del moderne aktivitet i området, blev videre gravning anset for formålsløs

ÅHM 2083

Peter Birkedahl

Grube - Oldtid

183. Udstedhus

12.01.15 Volsted

Boplads

Yngre stenalder

Aalborg Historiske Museum har foretaget en mindre undersøgelse på ovennævnte sted. Der fremkom et kulturlag med en tykkelse på op til 40 cm. Udstrækningen var ca. 8 x 5 m, men laget fortsatte som et tyndt lag under pløjelaget ned over skråningen. Der blev udlagt en krydsgrøft, hvor kulturlaget blev udgravet i M2 -felter. I midten af laget, hvor dette var tykkest, blev feltet udvidet. Fundmaterialet bestod primært af keramik, mellemneolitisk og i en forbløffende god bevaringstilstand. Kulturlaget ser ikke ud til at være aflejret i et anlæg, men nok snarere i en sænkning. Fund på overfladen gør, at konklusionen er, at der ligger en større mellemneolitisk boplads på den sandede terrasse lige oven for fundstedet

ÅHM 2497

Peter Birkedahl

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

184. Ellidshøj

12.05.03 Ellidshøj

Boplads

Romersk jernalder

sb. 54. Aalborg Historiske Museum har i forbindelse med projektering af naturgasledningen 583, Støvring-Sønderholm, foretaget udgravning af dele af en boplads fra ældre jernalder. Ved udgravningen fandtes dele af flere huse. Det bedst bevarede strakte sig på tværs af hele udgravningen (16 m). Det var et typisk jernalderhus, med to rækker tagbærende stolper, stolper i væglinien, og indgang i midten af begge langsider. Huset har været mindst 17 meter langt, begge gavle mangler. Ud over husrester fandtes et større område med kulturlag. Dette rummede store mængder knogler, bl.a. fiskeknogler. Ligeledes i laget fandtes en bennål

ÅHM 2234

Peter Birkedahl

Bebyggelse - Romersk jernalder

185. Nørholm

12.05.08 Nørholm

Boplads

Ældre stenalder

sb. 14. På grundlag af større opsamlingsfund af udvasket flint i vandkanten ved Limfjorden foretoges arkæologiske undersøgelser for at fastslå, om flinten udvaskedes af bevarede, primære kulturlag. Udgravningen viste omlejret flint - heriblandt en lancetmikrolit - dybt i marine lag omkring kote 0. Der findes ikke bevarede kulturlag på stedet, men under de marine lag konstateredes et sted en serie af gytjelag

ÅHM 1711

Erik Johansen

Søren H. Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

186. Øster Hornum

12.05.10 Svenstrup

Grav

Yngre stenalder

sb. 14. Aalborg Historiske Museum har i forbindelse med projektering af naturgasledning udgravet en overpløjet høj, som rummede et delvist træbygget gravkammer på ca. 6 x 4 m, nord-syd vendt. Kammeret var konstrueret med en grøft i nordenden med spor af 6 svære stolper. Ca. 3,5 m syd herfor ligger en lignende grøft også med spor af 6 svære stolper. Inden for disse to stolperækker lå selve gravrummet med sammensunket loft, af øst-vest gående planker, der har hvilet på græstørvsvægge. Her lå også alle gravgaver: tre stridsøkser (type 1), fem hulslebne flintøkser, 15 D-pile og ca. 110 ravperler. Syd for gravrummet fandtes et indgangsparti med tre stolper vest og tre stolper øst for indgangen. Indgangspartiet var ca. 2,5 m langt og har været overdækket. Hele anlægget dateres til yngre bundgravstid

ÅHM 2297

Peter Birkedahl

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

187. Sønderholm

12.05.11 Sønderholm

Boplads

Y.st./j.

sb. 141. Aalborg Historiske Museum har på ovennævnte sted foretaget en udgravning. Der fremkom en del gruber fra yngre stenalder, samt nogle stolpehuller fra jernalder. Endvidere en grav, som dog var tom. Det var ikke muligt ud fra stolpehullerne at konstatere tilstedeværelsen af huse, hertil var pladsen for nedpløjet

ÅHM 2105

Peter Birkedahl

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Jernalder

Gravplads/grav - Udateret

188. Braulstrup

12.05.12 Sønderup

Brandpletter/stenlægning

Førromersk jernalder

sb. 44. Umiddelbart under pløjelaget afdækkedes rester af en stenlægning på oprindelig overflade. Vest for stenlægningsresten undersøgte syv små brandpletter. Fem af brandpletterne indeholdt kun brændte ben; en brandplet indeholdt brændte ben og et p.t. ubestemmeligt jernfragment, medens en grav ud over brændte ben indeholdt en kraftig bronzehalsring, en holstensk nål, to ringspænder af bronze og lidt keramik. Brandpletterne har givetvis været anlagt under den nu næsten bortpløjede stenlægning

ÅHM 1958

Erik Johansen

Andre anlæg/diverse - Førromersk jernalde

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

189. Lindholm Høje

12.06.08 Lindholm(Nr.Sundby Ls)

Boplads

Yngre jernalder

sb. 19. I forbindelse med opførelse af et museum på Lindholm Høje er afdækket ca. 750 M2 bopladsområde med en bageovn, en brønd med bevaret træ, kogegruber, stolpehuller og gruber, men ingen huse. Under pløjelaget fandtes et delvist bevaret kulturlag med en del keramik.

ÅHM 2595

Erik Johansen

Bebyggelse - Yngre jernalder

190. Vester Ørbæk

12.07.05 Løgsted

Boplads

Vikingetid

sb. 23. I forbindelse med nedlægning af naturgasledning blev der undersøgt dele af et hegn samt en hustomt fra 1000-tallet. Ved en senere udgravning blev der yderligere påvist tagbærende stolper fra to huse. Formodningen om, at lokaliteten er identisk med møntstedet Ørbæk, kan indtil videre hverken be- eller afkræftes

VMÅ 1134

Christian Aabo Jørgensen

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Vikingetid

191. Sundhøjgård

12.07.05 Løgsted

Boplads/grav

Førrom./æ.rom.

sb. 22. På en sydvendt skråning blev der i forbindelse med nedlægning af naturgasrør undersøgt dele af en boplads. Der blev undersøgt 10 langhuse og et mindre, rektangulært hus. Tre langhuse var meget velbevarede, med bl.a. ildsteder af kridtflager, ligesom der var bevaret brolægninger mellem husene. Umiddelbart syd for pladsen fandtes en stenbygget grav med keramik, våben og en fibula. Bopladsen knytter sig til to nærliggende gravpladser, en høj (AUD 1987, 187) og en fladmarksgravplads med fem grave (AUD 1986, 249)

VMÅ 1135

Peter Thorup

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

192. Bjørnsholm

12.01.10 Romdrup

Køkkenmødding

Stenalder

sb. 62. Afsluttende, systematisk udgravning af skaldyng (AUD 1987, 191). Samtidig med færdigudgravning af felter i det Ø-V gående snit igennem den fredede del af skaldyngen udførtes der kvartærgeologiske undersøgelser af aflejringerne under og øst for dyngen. De afsluttende feltundersøgelser gennemførtes som en kombination af systematisk, tredimensional udgravning og tørsoldning af 10 cm tykke lag. Af interessante fund kan nævnes et tandsmykke af kronhjortetænder og et smykke af vildsvinetand. Endvidere undersøgte en række søgegrøfter i området lige vest for skaldyngen. Herved blev der påtruffet et N-S orienteret, stenforet grubesystem, hvori der fandtes tre tidligeolitiske øskenkrukker mønstret i Vollingstil. En foreløbig tolkning af dette anlæg peger på tilstedeværelsen af en langhøj med grøftsystem i østenden. Lerkarskår af samme type kendes fra køkkenmøddingens øverste lag. Herved er der et interessant sammenfald af langhøj og bopladsområde inden for tidligeolitiske tragtæggekultur,

ÅHM 972, FHM 2911

Erik Johansen

Søren H. Andersen

Skaldyng - Stenalder

Skaldyng - Stenalder

193. Åle

12.07.10 Ranum

Skaldyng

Stenalder

sb. 43. Årets undersøgelse gennemførtes som større fladeafdækninger bag og i dyngen (AUD 1987, 192). I alt er undersøgt 645 M². Udgravningerne bag dyngen viste områder med gruber og forsænkninger med sort kulturjord, østers, flint og knogler samt enkelte stensatte ildsteder, men ingen grave. Et 100 M² stort felt i dyngen viste et meget kompliceret ildstedsområde med tre delvis overlappende ildsteder med tilhørende aktivitetslag med flint, knogler og ildskørnede sten, omgivet af næsten steril skalmasse. Ildstedsområdet er kun delvis undersøgt. Undersøgelsen agtes fortsat i 1989

ÅHM 2304, FHM 3251

Erik Johansen

Søren H. Andersen

Skaldyng - Stenalder

Skaldyng - Stenalder

194. Poulholm

12.08.01 Blære

Høj

Y.j., æ.br., æ.j.

sb. 55. Undersøgelse af den centrale del samt den SV-kvadrant af høj med op til 1 m højfyld. Centralt i højen undersøgtes et stenbygget kammer fra tragtbægerkulturen. Kammeret var blevet tømt, og en sekundær begravelse var anlagt i bronzealderens per. I. Syd for kammeret fremkom en jordfæstegrav fra tragtbægerkulturen. Desuden undersøgtes to Ø-V orienterede hellekister, der begge var fundtomme. I højens periferi forekom enkelte fundtomme brandpletter. Ligeledes i højens periferi fandtes en urne fra ældre romertid, der foruden de brændte ben indeholdt en velbevaret jernkniv og en halvmåneformet røgekniv. Fra samme tidsafsnit undersøgtes to jordfæstegrave, en voksen- og en barnegrav

VMÅ 1069

Susanne Klingenberg

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

195. Hedegård

12.08.03 Ejdrup

Voldsted

1300-tallet

Hedegård voldsted, der blev undersøgt i 1930'erne, er kendt fra skriftlige kilder fra slutningen af 1300-tallet og begyndelsen af 1400-tallet. For at få fastlagt tidspunktet for anlæggets bygning er der i sommeren 1988 optaget otte prøver til dendrokronologisk datering. Prøverne er målt af Kent Havemann og bearbejdet af Wormianum, Århus.

ÅHM 2589

Jan Kock

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

196. Lille Sjørup høj 3

12.08.04 Flejsborg

Høj

Y.st./y.br.

sb. 52. I forbindelse med anlæggelsen af en golfbane blev der foretaget en udgravning på lokaliteten. Der var ikke bevaret højfyld. Centralgraven var forstyrret og indeholdt ingen intakt grav. Vest herfor fandtes en fundtom hellekiste. I højens periferi undersøgtes flere brandpletter fra yngre bronzealder. Desuden fremkom i forbindelse med en forstyrrelse to næsten hele urner fra yngre bronzealder

VMÅ 922

Susanne Klingenberg

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

197. Lille Sjørup

12.08.04 Flejsborg

Boplads

Yngre stenalder

sb. 53. I forbindelse med anlæggelse af en golfbane blev der foretaget en mindre undersøgelse på lokaliteten. Der konstateredes stolpehuller og gruber inden for et ca. 450 M2 stort område. En forsænkning på ca. 5 x 6 m repræsenterede muligvis resten af en hustomt. Lokaliteten kan dateres til TN/MN I

VMÅ 924

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

198. Aars Vestergaard

12.08.14 Aars

Boplads/jordfæstegrave

Ældre jernalder

sb. 250. I 1988 blev der afdækket 20.000 m² af en ca. 55.000 M² stor boplads. Den er beliggende i direkte tilknytning til et kærrområde. Bopladsens udstrækning er i N-S 550 m og i Ø-V ca. 100 m. Kulturlaget varierede i tykkelse fra 0,1 til 0,6 m. Bevaringsforholdene var særdeles gode. De omfattende stenlægninger gjorde det muligt at knytte flere hustomter sammen til gårdsenheder. Der er på nuværende tidspunkt undersøgt 97 hustomter, heraf er halvdelen langhuse. 10 hustomter var orienteret N-S, og lå i tilknytning til et langhus. I de tilfælde, hvor gulvniveauet var bevaret i N-S-husene, kunne der konstateres lergulv i hele husets længde. Husene var 6-10 m lange og 5 m brede. Strukturen afviger væsentligt fra de hidtil udgravede, samtidige bopladser, idet det ikke er en traditionel landsby. Der er derimod tale om et begrænset antal gårdsenheder, der flytter rundt inden for små bosætningsområder, der er afgrænset af lavereliggende arealer. I yderområderne er der fundet et mindre antal spredtliggende jordfæstegrave fra samme periode. I 1989 er planlagt undersøgelser af yderligere ca. 5.000 M², der er truet af byggeri.

VMÅ 902

Christian Aabo Jørgensen

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Kulturlag - Ældre jernalder

Viborg Amt

199. Kærgård

13.01.03 Feldingbjerg

Jordfæstegrave

Romersk jernalder

sb. 16. Der blev ikke fundet sikre spor af en høj, men der blev fundet fire jernaldergrave. De to var stort set ødelagt ved gravning i nyere tid, og en var delvis opløjet. Bedst bevaret var en ca. 4 x 2 m stor grav, orienteret øst-vest. I nordvesthjørnet stod tre lerkar. Sammen med disse fandtes en kniv, en syl og et spænde, alt af jern. I gravens sydøsthjørne stod fire lerkar. Udgravningen blev iværksat, da der blev pløjet en stor sten op ved sidstnævnte gravs nordvesthjørne

SMS 420A

Poul Mikkelsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

200. Kærgård

13.01.03 Feldingbjerg

Boplads

Yngre stenalder

sb. 120. I forbindelse med rekognoscering i baglandet øst for den udtørrede Tastum Sø fandtes spor af en bosættelse fra tragtbægerkulturen. En mindre undersøgelse blev iværksat forår og sommer 1988, delvist baseret på frivillig arbejdskraft. I den nordlige del af udgravningsfeltet fandtes stolpehuller og adskillige stykker lerklining mv., som kunne tyde på spor af en konstruktion, hvori kan have indgået vægpartier med lerklining.

SMS 421A

John Simonsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

201. Troelstrup

13.01.03 Feldingbjerg

Boplads/gruber

Yngre bronzealder

sb. 116. Ved undersøgelser på et areal udlagt til byggeri konstateredes en del stolpehuller, herunder et langhus og forskellige slags gruber med keramik fra yngre bronzealder

SMS 428A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

202. Gamskær

13.01.07 Kobberup

Jættestue

Yngre stenalder

Jættestue med bikammer. Selve kammeret målte 4 x 2 m, bikammeret målte 1,7 x 1 m. Gangen, der vendte mod sydøst, var omkring 4,5 m lang. Kun én af de store bæresten var tilbage. Gulvet i det store kammer var ødelagt, hvorimod gulvet i bikammeret var intakt. Foran indgangen blev der undersøgt dele af et stort offerskårlag

SMS 435A

Poul Mikkelsen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

203. Møllehøje

13.01.07 Kobberup

Boplads

Stenalder

Ved besigtigelse af en privatsamling opdagedes et par typiske brommeskaftungepile. Efter rekognoscering og en række systematiske opsamlinger på fundstedet, besluttedes det at foretage en prøvegravning. Et antal huller blev udvalgt efter stikprøvemethoden og undersøgt, til dels ved soldning af dyrkningslaget. Kulturlaget synes de fleste steder gennempløjet, hvorfor en totalundersøgelse af pladsen blev opgivet. Redskabsinventaret knytter sig til Brommekulturens senere del. Ved undersøgelsen fremkom endvidere en del neolitisk flint.

SMS 329A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Palæolitikum

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

204. Over Tastum

13.01.07 Kobberup

Gravhøj

Y.st./y.br.

I højens centrum fremkom en 3 x 4 m stor nedgravning efter en tidligere undersøgt centralgrav fra enkeltgravskulturen. Den ret nedpløjede høj har oprindeligt været ca. 8 m i diameter. Ved undersøgelsen fandtes tre nærmest U-formede, delvist stenfyldte grøfter mod øst, anlagt indtil 8 m ud fra oprindelig højfod. De har til dels respekteret hinanden. De to med en lille indgangsbro mod øst. I det ene anlæg fremkom en større stenlægning, hvorimellem fandtes en del bronzealderskår. Dets funktion blev ikke opklaret. Umiddelbart uden for indgangsbroen var nedsat en bronzealderurne. Det andet anlæg havde centralt fire svære, stenforede stolpehuller. I grøften mod SØ fremkom dele af et skarptvinklet (offer)fad fra yngre bronzealder. I det tredje anlæg fremkom to brandpletter, samt dele af et lerkar i grøften mod nord. Datering: yngre bronzealder.

SMS 423A

Agner Nordby Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

205. Over Tastum

13.01.07 Kobberup

Gravhøj

Yngre bronzealder

Undersøgelse af en overpløjet gravhøj, hvor den stenopbyggede centralgrav for længst var udgravet. Mod øst, sydvest for højen, undersøgtes tre halvrunde stenfyldte grøfter udgående fra højfoden. I en af disse grøfter fandtes to offerkar, en ansigtsurne og et skarpvinklet fad. I tilknytning til disse grøfter fandtes en fladmarksgravplads bestående af 13 urnegrave, syv urnebrandgruber og 17 brandpletter. I tilknytning hertil fremkom en "ringgrøftgrav" uden indgangsbroer, med tre urner stående i anlægget. I en af urnerne var medgivet en stangnap med rester af en lædersnor til fastbinding.

SMS 424A

Agner Nordby Jensen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

206. Fusager

13.01.11 Nørre Borris

Boplads

Mesolitikum

sb. 61. Under et fygesandslag undersøgtes to klart adskilte fundkoncentrationer (hyttetomter?) med karakteristisk Maglemoseflint på en svag SV-skrånende mark. Det var ca. 8 x 8 m store, velafgrænsede pletter med kun redskaber og afslag af flint bevaret. Flintinventaret var ved den ene domineret af mikrolitter og skraber, ved den anden af mikrolitter og økseskærper på solsprængte skiver. Redskabsinventaret er så domineret af mikrolitter, at der må være tale om to specialiserede sæsonpladser fra yngre Maglemosetid. Fra bopladsområdet er der ca. 2 km til nærmeste vandløb, Fiskbæk Å. Fremkommet i forbindelse med etablering af en TV 2-mast

SMS 418A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

207. Sjørup

13.01.15 Vridsted

Teglovn

Middelalder

Rester af en rektangulær 4 x 3 m stor, 1,2 m dybt nedgravet teglovn. Ovnen har været opbygget af munkesten, hvoraf der dog kun fandtes enkelte rester bevaret, med en ydre kappe af ler, som partielt var rødbrændt. Indfyringsåbning mod vest. Selve ovnen synes nedtaget efter brugen. Fremkommet ved prøvegravning i forbindelse med byggemodning.

SMS 422A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Middelalder

208. Ørgelgård

13.01.18 Ørum

Urnegrave/brandplet

Yngre bronzealder

sb. 44. I periferien af en overpløjet gravhøj fandtes mod SØ to bronzealderurner stående ret tæt sammen. Den ene helt omsat med sten, den anden uden. Uden for højen en firkantet 20 x 30 cm stor brandplet sat af flade stenfliser. Fremkommet ved pløjning.

SMS 436A

Agner Nordby Jensen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

209. Bakkegården

13.02.02 Fur

Hus, gruber

Yngre bronzealder

sb. 141. Forud for råstofindvinding undersøgte Fur Museum i oktober/november et areal på ca. 900 m² beliggende på et smalt nord-sydgående højdedrag, der skråner stærkt mod vest, syd og øst. Grundet kraftig nedpløjning var vægstolperne bortpløjede. Spor efter fire sæt tagbærende stolper viste, at der må have ligget et 16-18 m langt hus på det smalle højdedrag. Uden om huset fremkom 22 gruber med yngre bronzealderkeramik. Keramikken er meget varieret og spænder fra velforarbejdede, tyndvæggede keglehalskar med streg- og bukkelornamentik over dobbeltkoniske kar til store forrådskar med beklasket underdel og pålagt liste

FUM 49

John Brinch Bertelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

210. Bjerregårdsbakke

13.02.02 Fur

Grubehuse m.m.

Germ./vik.

sb. 140. I juni/juli undersøgte Fur Museum et 1.100 m² stort areal forud for almennyttigt boligbyggeri. I den nordlige del af feltet fandtes kun spredte stolpehuller, gruber og grøfter. I den sydlige del fremkom derimod en klynge på 13 grubehuse. Genstandsmaterialet, der primært består af keramik, stammer næsten udelukkende fra grubehusene. Fra syv af husene fremkom vævevægte, enkelte jernslagge og en fragmenteret bronzesyl. Tre af grubehusene ligger med indbyrdes stratigrafi. I bunden af det ældste hus fandtes skår af kar med bugknæk. I det mellemste bl.a. et intakt halvkuglekar og endelig i det yngste hus stempelornamenterede skår med udadbøjet kant. Det yngste grubehus skæres tillige af en nord-sydgående grøft med oldtidskeramik

FUM 36

John Brinch Bertelsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

211. Fur Kirkevej

13.02.02 Fur

Grubehuse m.m.

7.-12. årh.

sb. 139. Fortsat undersøgelse fra sidste år (AUD 1987, 232). Forud for opførelse af ældrecenter undersøgte Fur Museum i september/oktober et 1.300 m² stort areal med fem grubehuse, grøftsystemer og et stort antal gruber samt løse stolpehuller. Oldsagsmaterialet består hovedsageligt af keramik, dertil kommer knogler af hest og svin samt ca. 30 kg jernslagge fra fire gruber. Undersøgelserne forventes fortsat i 1989 forud for sidste byggefase

FUM 35

John Brinch Bertelsen

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Middelalder

212. Dalsbak

13.02.08 Sæby

Grav

Bronzealder

sb. 24. Grav anlagt sekundært i høj. Graven havde form af en stenlægning, godt 1,2 m lang og 0,5 m bred. På stenlægningen lå to bronzearmringe og en bøjlenål med korsformet hoved. Ved smykkerne blev der fundet enkelte stumper af brændte ben. Graven blev fundet, da man ville grave sten op af højen.

SMS 257A

Poul Mikkelsen

Gravplads/grav - Bronzealder

213. Hvinningdal

13.03.01 Balle

Affaldsgruber

Førromersk jernalder

sb. 134. Undersøgelse af affaldsgruber med et stort skårmateriale fra førromersk jernalder, per. III. Fremkommet forbindelse med byggemodning.

SIM 12/1988

Knud Bjerring Jensen

Grube - Førromersk jernalder

214. Hvinningdal

13.03.01 Balle

Boplads

Rom./germ.

sb. 123. I forbindelse med en kommunal byggemodning udgravedes et samlet landsbykompleks fra 4.-6. årh. På grund af velbevarede hegn og landsbyens beliggenhed yderst på et naturligt, velafgrænset bakkedrag, kunne bebyggelsen afgrænses til alle sider. Landsbyen har omfattet seks store, parvis sammenbyggede gårde med velbevarede hegn, samt en syvende, enkeltliggende gård øst herfor. De enkelte gårde kunne følges i mindst tre faser, og der udgravedes i alt 44 huse - såvel langhuse som mindre bygninger samt talrige gruber, ildsteder og jernudvindingsovne. Fundene fra landsbyen udgøres hovedsagelig af keramik, kværn- og knusesten, men desuden kan nævnes tenvægte af hhv. bronze og ler, en ligearmet bronzefibula samt en glasperle. I området lokaliseredes desuden en urnegrav med smeltede glasperler fra 4.-6. årh., samt en stor jordfæstegrav og to barnegrave fra ældre romertid. En stor affaldsgrube fra tidlig ældre romertid rummede foruden et omfattende skårmateriale store mængder hammerskæl og esseslagger fra en smedje. Fundet fremkom ved prøvegravning forud for byggemodning

SIM 13/1988

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Jernudvinding - Jernalder

215. Ballingvej

13.04.03 Hem

Huse

Vikingetid

sb. 137. I muldafrømmet gastracé blev fundet den ene ydervæg af et langhus. Huset har været ca. 14 m langt. Den buede langvæg sås som en vægrille og spor efter en række ret kraftige stolper. Der blev ikke fundet daterende materiale, men huset må ud fra væggens form og konstruktion dateres til sen jernalder, formentlig vikingetid.

SMS 426A

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Vikingetid

216. Krarup Nygård

13.04.03 Hem

Ovn/gruber

Y.br./j.

sb. 62. I muldafrømmet naturgastracé blev fundet en række gruber med keramik fra yngre bronzealder. Desuden blev der fundet en ovn i form af en grube ca. 1,70 m lang og 0,90 m bred. I grubens ene ende var et cirkulært, rødbrændt parti, hvori lå sintrede lerklumper og lerklumper med grenaftryk. Ovnens dateres til bronze-/jernalder.

SMS 426A

Poul Mikkelsen

Grube - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Jernalder

217. Citronvej

13.04.08 Resen

Ringgrøft

Udateret

sb. 57. Forud for byggemodning blev der gravet en række søgegrøfter for at lokalisere den overpløjede gravhøj, der ikke kunne sikkert lokaliseres. I søgegrøften blev fundet en ringgrøft, ca. 3,5 m i diameter, samt enkelte fyldskifter og en kogegrube

SMS 397A

Poul Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

218. Aarbjerg bakke

13.04.09 Skive

Boplads

Y.st./y.br.

Lokaliteten blev fundet i forbindelse med kloakering. I et udgravningsfelt på ca. 500 M2 fandtes spor af bosættelse fra tragtbægerkultur og yngre bronzealder. Til bosættelsen fra tragtbægerkultur hører nogle gruber med bl.a. ornamenterede lerkarskår. Til bosættelsen fra bronzealderen hører en hustomt på 22 x 6, 5 m samt kogegruber og gruber med skaller fra blåmusling, østers og hjertemusling.

SMS 425A

John Simonsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

219. Bilstrup

13.04.10 Skive Ls

Urnegrav

Førromersk jernalder

sb. 136. I pløjelag blev fundet lerkarskår og en øskenring af bronze. Der blev gravet I M2. I en nedgravning var anbragt en urne, hvori lå brændte ben og to jernnåle med bøjet stilk og halvkugleformet hoved.

SMS 419A

Poul Mikkelsen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

220. Cementvarefabrikken

13.05.11 Thorsø

Høj

Stenalder?

sb. 22. Overpløjet høj, der skulle fjernes pga. grusgravning. Det eneste bevarede var en grav i et forstyrret lag af spredte sten. En bundbrolægning af få, flade sten var omgivet af hovedstore sten på kant med en flad side indad. Kisten var Ø-V-vendt, 1,5 x 0,6 m og lidt nedgravet i undergrunden. En lille rødbrændt ske/kop af dårligt gods og ukarakteristisk form lå mellem stenene over kisten.

VSM 877E

Mette Iversen

Gravhøj - Stenalder

Gravhøj - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

221. Østergårds Havemark

13.05.13 Vellev

Jordfæstegrav/boplads

Y.rom./y.st.

sb. 168. Undersøgelse af jordfæstegrav fra yngre romersk jernalder, fremkommet ved markarbejde. Graven var øst-vest orienteret og målte 1,3 5 x 2,2 m med en bevaret dybde på 0,4 m. I graven blev der fundet tandemalje, fire små uidentificerede jerngenstande, en jernkniv med bevaret træskaft samt et lerkar. Der var ingen spor af kiste. Over graven var der et lag hovedstore sten. Under niveauet for gravgaverne var der en 0,75 m dyb grube, der i fyld og orientering ikke adskilte sig fra gravfasen, blot var den lidt kortere og nær bunden ændrede den orientering til nord-syd. Ned gennem gruben var der jævnligt et fladedækkende stenlag. Funktionen af gruben er uvis, men den anses for at være samtidig med graven, der ud fra lerkarret kan dateres til 4. årh. Graven var anlagt i et bopladsområde, der ud fra keramikken kunne dateres til tidligeololitisk tragtbægerkultur og enkeltgravskulturens undergravsperiode.

KHM 432/88

Ernst Stidsing

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

222. Lådnebakken

13.05.13 Vellev

Urnegrav

Yngre romersk jernalder

sb. 172. På sydvestsiden af en bakketop udgravedes et vaselignende lerkar, uornamenteret og med kugleformet bug. Dette indeholdt brændte knoglefragmenter og et hankekar. Der konstateredes ikke spor af højopbygning.

KHM 160/88

Reno Fiedel

Gravplads/grav - Romersk jernalder

223. Almind

13.06.01 Almind

Lerkargrav

Ældre romersk jernalder

sb. 195. Undersøgelse af resterne af en stortstensgrav med spor af en 2,20 x 1,10 m stor trækiste. Kun få skår af de ca. ni kar blev fundet in situ. Desuden indeholdt graven en jernkniv og et bæltespænde med tekstilrester.

VSM 824E

Mette Iversen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

224. Mammen

13.07.09 Mammen

Høj

Yngre bronzealder?

sb. 6. Overpløjet gravhøj beliggende på et sted, der i folkemunde kaldes tingpladsen. Højen var meget sønderpløjet, og der var ingen spor efter de randsten, navnet hentyder til. Rester af højfyld og gammel overflade viser, at diameteren mindst har været 16 m. I højmidten lå en del håndsten direkte på afbrændt gammel overflade, og spredt i dette lag var der brændte ben, enkelte meget bløde, fintmagrede skår og et gennemhullet fragmenteret benstykke

VSM 868E

Mette Iversen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

225. Kløvehøj

13.08.03 Dollerup

Høj

Stenalder

sb. 1. Den overpløjede høj skulle fjernes pga. grusgravning. Højen var 12 m i diameter, og kun centralgraven var bevaret. Dens bund lå 1 m under undergrundens overflade og var 1,80 x 0,80 m, og der var kistespor. I graven lå velbevarede rester af et skelet samt ved hovedet en stridsøkse (Glob A1) og ved hoften en flintkniv. Manden har ligget på ryggen med benene bøjet ud til hver side og fødderne samlet

VSM 808E

Bodil Nørgaard

Gravhøj - Stenalder

Gravhøj - Stenalder

226. Løgstrup

13.08.05 Fiskbæk

Gruber

Y.br./æ.j.

sb. 142. 1200 m lange 8-12 m brede baner til kloakgrøft viste der sig gruber og enkelte stolpehuller, tilsyneladende uden system. Gruberne indeholdt få sten, og i en enkelt var der keramik.

VSM 906E

Mette Iversen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Ældre jernalder

227. Vansø

13.08.12 Rødding

Gruber

Yngre bronzealder

En del prøvegrøfter er blevet gravet på markerne syd for den tidligere udgravede boplads fra yngre bronzealder, og et par koncentrationer af sydegruber viste sig. Syd på tynder forekomsten ud, men en sikker afslutning af pladsen er stadig ikke fundet.

VSM 774E

Mette Iversen

Grube - Yngre bronzealder

228. Rødding

13.08.12 Rødding

Høj

Udateret

sb. 69. Rest af overpløjet høj i læhegn, der skulle udskiftes. Ingen spor af randsten eller centralgrav i det 1,70 m brede bælte. Rest af stentæppe på undergrund samt højfyld tyder på en diameter på ca. 15 m.

VSM 874E

Mette Iversen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

229. Borgvoldparken

13.08.15 Viborg

Bebyggelse, voldsted, bro

Middelalder

En 100 m lang fornyelse af hovedkloakken, der skærer S-flanken af Borgvold for herfra at trække mod VNV gennem svære gytjelag over oprindelig søbund, gav anledning til følgende iagttagelser: 1. det kgl. fæste dat. 1313/14 viste sig som ventet anlagt med udnyttelse af en bratstigende morænedannelse; 2. det gytjebaserede fortærræn langs bankens V-flanke har i ældre middelalder været udnyttet til en tofaset kulturaktivitet, i fase II bestående i rejsning af et klinehus på fodrem (vel omkr. 1200?); 3. i fase III er foranstaltet en nedramning af svære pæle med retliniet forløb ud i den sivtilgroede sump. Pkt. 3 giver årsag til at overveje, om tidligere teorier angående broadgang til 1313-borgen er bæredygtig: pæleforløbets orientering mod et tidligere påvist dybt hulvejsskår ved nordskellet af matr.nr. 130 nedenfor bybakken (Ibsgade) bør eftersøges.

VSM 803E

Erik Levin

Bebyggelse - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

230. Sct. Ibsgade

13.08.15 Viborg

Kloster, gård, grav

Y.midd./nyere tid

Viborg Johanitterkloster er siden 19. årh. blevet tolket som et kvadratanlæg med kirken som N-fløj (= tomt på matr.nr. 121). Et snit fra Ibsgade i V til søterræn i Ø, der skulle dække klosterets antagne S-flanke på matr.nr. 114, viser dog, at det middelalderlige kulturpræg er sporadisk og helt ophører på matriklens østre halvdel; at der ret S for kirkens Ø-ende i senmiddelalderen har eksisteret to bindingsværks- og sulekonstruerede parallelbygninger adskilt af et stenpikket gårdsrum med en bredde på 11 m; at dette anlægs stratigrafiske niveau er brudt af nogle få grave med evt. baggrund i et borgerligt bestredet hospitalsvirke fra reformationsårene, siden overført til Gråbrødre-klosteret - Johanitbrug af det påviste gårdsanlæg til godsdrift kan vel ikke udelukkes; en funktion som tilknyttet præstebolig eller "livrentebolig" forekommer dog mere nærliggende, sammenlign hertil den adelige ejendomsbinding til kvarteret efter 1536 med inddragelse af kirken som samlingssted og domhus. Johanitterhospitalet kan identificeres med den kirke og kirkegård N-liggende stenhustomt Vb.mark.matr. 424i.

VSM 833E

Erik Levin

Bebyggelse - Middelalder

Gravplads/grav - Middelalder

Kloster - Middelalder

Gravplads/grav - Nyere tid

231. Gråbrødre Kirkestræde

13.08.15 Viborg

Vej, brolægning, bebyggelse

Y.midd./nyere tid

Til spørgsmålet om, hvordan domkvarteret i Viborg siden ældre middelalder var forbundet trafikalt med terrænet neden for bybakken, kan følgende siges: 1. en undersøgelse af Gråbrødrestræde viser nu, at dettes baggrund som stenlagt forbindelsesstrøg skyldes en fremadskridende terræntilpasning, i fase II forløbsfikseret af kvarterets senmiddelalderlige centeropbygning med tilhørende arrondering af bispens ejendom/kongens gård omkr. 1500-1550. 2. en sammenstilling med tidligere undersøgelser indikerer, at ældste forbindelsesrute ned til søen ikke løb N men S om kirketomt, matr.nr. 135 = S. Villads(?), dvs. med kurs mod et hulvejsskår på tværs af nuværende Ibsgade, der i 1300-årene kan have tjent som adgang til Borgvold. Konklusion: behovet for at integrere spredte gårdcentre og institutioner, samt tilpasse sig ændringer i disses status, har i gråbrødre/bispegårdsområdet som andetsteds i byen været udslagsgivende for skabelsen af det nuværende gadenet og da med udtalte ændringer af det naturgivne til følge.

VSM 834E

Erik Levin

Bebyggelse - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

232. Domkirkestræde/Skolestræde

13.08.15 Viborg

Kirkegård, hus, vej, bebyggelse

Midd./nyere tid

Et forløb af snitundersøgelser gennemført dels langs S-flanke af Domkirkestræde/Domarealet, dels N-knækkende omkring bispegårdens Ø-fløj, og endelig ret S-gående ned langs det katedralskolehus fra 1508 virker ganske oplysende. Hovedpunkter: 1. afdækning af gavlparti til senmiddelalderligt kannikehus, oprindeligt strækkende sig fra domkirkens tårnfront til tærsklen af matr.nr. 312 i S; 2. omtalte stenhus overlejrer ældre middelalderlige begravelse, der kan følges østpå til en (port)stolpe ud for SV-hjørnet til nuværende bispegård, dog afbrudt af endnu et N-S orienteret bygningsanlæg ud for matr.nr. 319b; 3. skolehus med stræde er anlagt på kraftigt opfyldte lag med fald mod S, men alligevel med undergrundsbasis i en mindre bakkeås ("Skolebakken"); 4. mellem skolegrund og det bispegården underliggende SØ-hjørne er påvist kløftdannelse, der har været og er vældførende og vel derfor 1675 benævnes som "Renden"; 5. kløftdannelsen fungerede 1508 som bistræde ned til S. Mortens, mens nuværende gadeforløb forbi og op langs bispegårdens østside arkæologisk betragtet er baseret på ophobning af brandfyld og tilført jord fra 16-1700-årene.

VSM 835E

Erik Levin

Bebyggelse - Middelalder

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

233. Skt. Leonisgade

13.08.15 Viborg

Bebyggelse, kirkegård, vej, hus

Middelalder

Et snit gennem nuværende gadeforløb Leonisgade, anlagt langs dennes Ø-flanke, frembød følgende iagttagelser: 1. i N-området op til Mathiasgade stenlægning og kraftige kulturlag, der afspejler baggrunden for en historisk kendt gårdenklave (matr.nr. 330-33 m.fl.), og som vej- og sognemæssigt var knyttet til den nord for liggende S. Mortens; 2. et gadegennembrud af omtalte gårdenklave implicerede en afgravning af det i forhold til enklaven S-liggende Lonestræde, hvilket umuliggør en nøjere bestemmelse af såvel dette strædes herkomst som af konteksten mellem resp. Sortebrøddedomænet i V og grundene ned ad bybakken; 3. en overvejelse af terrænforhold samt påvisning af sandtagningsgruber taler dog for, at Lonestrædets herkomst fortrinsvis knytter sig til opførelsen af de senmiddelalderlige stenhuse på matr.nr. 327a og 339; 4. fraværet af begravelser i snittet ud for kirketomt matr.nr. 327e = S. Drottens(?) tjener til at afgrænse den vestre udstrækning af tilhørende begravelsesområde.

VSM 859E

Jesper Hjermind

Bebyggelse - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

234. Blåbærvej

13.09.02 Gedsted

Langdysse

Stenalder

sb. 24. Byggemodningsundersøgelse af en NV-SØ orienteret, sløjfet og overpløjet langdysse med fjernet NV-ende, ca. 7 m bred og mere end 39 m lang. 40-50 cm højfyld var bevaret, men de seks anlæg og randstenene var mere eller mindre ødelagte/fjernede. Højen afgrænsedes af et 1-1,5 m bredt bælte af 15-30 cm store sten, deriblandt mange afsprængninger. I resterne af to kamre fandtes dele af kammergulvet, og stenspor kunne iagttages. Det bedst bevarede gravanlæg i SØ-enden af højen rummede et intakt bundlag af flade marksten og var langs siderne afgrænset af tætpackede flintskærver. Fundmaterialet omfattede neolitisk - især uornamenteret - keramik (bl.a. to øskenkrukker) og mange ravperler (rørformede, en kædesamler og en ravskive med central gennemboring og 13 gruber langs kanten), men af flint kun en enkelt flække. Ved den sluttelige afrensning af højfylden fremkom tydelige ardspor under den centrale del under højen

VSM 767E

Anne Pedersen

Grube - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

235. Bystrup Højgaard

13.09.02 Gedsted

Affaldsgruber

Yngre bronzealder

sb. 71. Tre ca. 2 x 1 m store og 1 m dybe affaldsgruber i gastracé med meget keramik

VSM 832E

Bodil Nørgaard

Grube - Yngre bronzealder

236. Vejrum

13.12.10 Vejrum

Høj

Udateret

sb. 7. Rest af overpløjet høj i læhegn, der skulle udskiftes. Det eneste bevarede var en 10 cm dyb øst-vest vendt, rektangulær nedgravning (centralgraven?) på 2,60 x 0,80 m. Den indeholdt et ukarakteristisk skår.

VSM 901F

Mette Iversen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

237. Over Fussing II

13.12.14 Øster Bjerregrav

Boplads

Y.br./førrom./y.rom./æ.germ.

sb. 27. Undersøgelse af 2.200 m tracé i forbindelse med vejforlægning. Der fandtes 12 bopladsgruber, hvoraf de fire undersøgte indeholdt keramik fra sen bronzealder/tidlig førromersk jernalder. Endvidere fremkom ni langhuse, alle med to rækker tagbærende stolper, fire af husene desuden med bevarede væglinjer af enkelte eller dobbelte stolperækker; huslængder 13-27 m, bredder 5-6 m; husene dateres ud fra keramikken til 4.-5. årh.

KHM 75/88

Karsten Kjer Michaelsen

Søren Berthelsen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

238. Over Fussing

13.12.14 Øster Bjerregrav

Vejkiste

Nyere tid

I forbindelse med omlægning af Randers-Viborg landevejen ved Over Fussing blev der undersøgt en helt intakt 18 m lang vejliste med en bundbrolægning af naturligt flade sten, et gennemløb dannet af kløvede granitsten, en op til 0,6 m tyk stenspækning langs siderne og endelig en pakning af plastisk ler, der har tætnet hullerne mellem stenene. Fronterne var monumentalt udformede med tilhuggede, afpudsede granitkvadre. Gennemløbet målte 0,95 x 0,95 m. Vejlisten kan dateres til begyndelsen af 1850'erne.

KHM 454/88

Ernst Stidsing

Vej/bro - Nyere tid

Randers Amt

239. Kirial

14.01.02 Enslev

Høj/boplads

Udateret/rom./y.st.

sb. 41. Undersøgelse af en overpløjet gravhøj. Ca. 2/3 af fodkransen af dobbelt stenrække var bevaret, diameter 16 m. Centralgraven var bortpløjet - bundens omrids kunne registreres. Uden for fodkransen sås en brandplet med brændte ben og resterne af en noget ødelagt urnebrandgrube fra ældre romersk jernalder i hhv. NV- og SØ-siden af højen. Højens bundlag indeholdt en del grubekeramisk bopladsmateriale. Pladsen ligger midt mellem de to grubekeramiske bopladser Krial Bro, og Kainsbakke,

DJM 2291

Niels Axel Boas

Gert Hougaard Rasmussen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

240. Kirial Bro

14.01.02 Enslev

Boplads/skallag

Yngre stenalder

sb. 35. Et ca. 25 m² stort og 0,3 m tykt affaldslag af mollusker, især østers og bopladsmateriale totaludgravedes (AUD 1987, 266). Laget har strakt sig langs den daværende kystlinie, hvor det var deponeret ved et terrassehak. Fra prøvegravning kendtes lagets udstrækning og entydige tilknytning til grubekeramisk kultur typologisk og ved hjælp, af C14. I redskabs sammensætningen blev iagttaget nogle forskelle i forhold til den nærliggende Kainsbakkeplads. Det nu foreliggende store og varierede grubekeramiske materiale fra Kirial Bro er velegnet til komparative studier og understreger i øvrigt de allerede antydede forskelle, men også den typologiske samtidighed med Kainsbakke

DJM 1930

Lisbeth Wincentz

Bebyggelse - Yngre stenalder

Skaldyngge - Yngre stenalder

241. Skærvad Å

14.01.02 Enslev

Slagteplads

Romersk jernalder

sb. 40. Forårsaget af dybdepløjning af lavtliggende engareal ved Skærvad Å undersøgte 12 M² af en slagteplads. På velbevarede knogler og gevir af kronhjort fandtes skæremærker. Der fandtes knogler af både dyr og fugle. Slagteaffaldet var deponeret i gammelt vandløb. I niveau med de nederste knogler i laget fandtes en lille bronzesnål med linseformet hoved.

DJM 2304

Niels Axel Boas

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

242. Fannerup F

14.01.05 Ginnerup

Skaldynge/grav

Ældre stenalder

sb. 107. Fortsat undersøgelse af skaldyngerest og gravrester fra tidlig Ertebøllekultur. Foruden den i 1987 undersøgte okkergrav (AUD 1987, 267) med mandsbegravelse fandtes i 1988 en rest af en "gravlignende" nedgravning i østsiden af skaldyngen. I sekundær fyld fra en ældre omgravning af skaldyngen fandtes dele af endnu et okkerfarvet skelet sammen med en dyretandperle

DJM 2233

Niels Axel Boas

Gert Hougaard Rasmussen

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Skaldynge - Ældre stenalder

243. Glesborg grusgrav

14.01.07 Glesborg

Boplads

Yngre bronzealder

sb. 128. På et areal til grustagning ved nordøstsiden af en stor grusgrav nær Glesborg undersøgtes et kulturlag med spredte skår og lidt flint fra yngre bronzealder. I en 3 x 2 m stor forsænkning fandtes kogesten, keramik og flintafslag samt en flækkekniv - og nær denne et stolpehul og et parti med rødbrændt ler

DJM 1909

Niels Axel Boas

Gert Hougaard Rasmussen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Kulturlag - Yngre bronzealder

244. Holmenge

14.01.07 Glesborg

Boplads

Ældre stenalder

Fortsat undersøgelse af udsmidslag i lavt areal neden for skaldynge fra Ertebøllekultur og TNC (AUD 1987, 270). Lagene indeholdt mængder af flintaffald og flintredskaber samt velbevarede knogler og redskaber i ben og tak, I de dybeste sandlag blev der konstateret ildsteder og i tilknytning hertil fundet en del pilespidser af særegen type, som foreløbig må tilknyttes kongemosekulturen.

DJM 2076

Esben Kannegaard

Bebyggelse - Ældre stenalder

245. Storegade 38

14.01.08 Grenå

Bebyggelse/jordfæstegrav

Nyere tid

sb. 34. På grund af nybyggeri blev der foretaget undersøgelse af et areal i Grenås bymidte. Under det ca. 1 m tykke bylag indeholdende kulturrester fra nyere tid fandtes to stenbyggede kældre fra 1600-årene. I udkanten af det undersøgte område blev der fundet en jordfæstegrav fra vikingetid. Graven, som var noget forstyrret i hovedenden af senere anlæg, indeholdt den gravlagte, og herover fandtes et delvist bevaret skelet af en halshugget person. Foruden de to skeletter fandtes brændte knoglefragmenter af en tredje person samt en del jernnagler, skår fra et halvkuglekar og en enkelt, broget glaskugle.

DJM 2300

Esben Kannegaard

Gravplads/grav - Vikingetid

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

246. Hammelev

14.01.09 Hammelev

Bebyggelse/langhus

Ældre jernalder

sb. 12. Prøvegravning på boplads fra ældre romertid, hvor der tidligere er undersøgt langhus med kridtstenskælder. På grund af stadig opløjning af kridtsten på arealet blev der med henblik på en større undersøgelse udgravet en række søgegrøfter. Der blev konstateret husrester i form af stolpehuller, stenrækker og sten- og leropbyggede ildsteder

DJM 1972

Esben Kannegaard

Bebyggelse - Ældre jernalder

247. Hemmed kirke

14.01.10 Hemmed

Boplads/langhuse

St./br..

sb. 146. På areal under tilplantning videreførtes undersøgelse af et treskibet langhus med lerklinede vægge fra bronzealderens per. III/IV, C14 dateret til omkr. 1000 f.Kr. (AUD 1987, 273). Efter bortgravning af husets lergulv og det gamle dyrknings- og kulturlag under huset fremkom dele af yderligere to hustomter. Det nederste, og ældste er endnu ikke færdigundersøgt. Det er stærkt forstyrret af de to overliggende huse samt 30-40 små kogegruber. Ca. 12 m nord for det store hus undersøgtes 20 m af midterpartiet af et toskibet langhus fra tidlig, ældre bronzealder. Der er hidtil udgravet 27 kg keramik, 80 kg flintaffald og 320 stk. flintredskaber, knusesten, bronzer, ravperler og en del forkullet korn

DJM 2215

Niels Axel Boas

Kulturlag - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

248. Hemmed plantage

14.01.10 Hemmed

Boplads

Y.st./y.br.

sb. 161. Prøvegravning på tilplantningstruet boplads ca. 150 m øst for Hemmed kirke-bopladsen. I to op til 50 m lange søgegrøfter afsløredes et udstrakt sandflugtsdækket bopladslag. Der fandtes stolpehuller efter 2-3 toskibede huse med SNA-bopladskeramik (klokkebægerinfluert) og flint. Syd for disse og uden sandflugtsdække fandtes vægspor og tagstolpesæt til et treskibet hus med en skårsamling fra yngre bronzealder

DJM 2049

Niels Axel Boas

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

249. Svenstrup

14.01.13 Nimtofte

Stenlægning

Udateret

sb. 107. Undersøgelse af et gravformet fyldskifte med en regelmæssig stenlægning på bunden. Der fandtes et par flintafslag i fylden, ellers ingen daterende fund.

DJM 2299

Niels Axel Boas

Kulturlag - Udateret

250. Nederst

14.02.01 Albøge

Gravplads

Ældre stenalder

sb. 49. På lokaliteten Nederst på sydsiden af det centrale Kolindsund blev der efter oplysninger fra amatørarkæologer afdækket tre okkergrave fra tidlig Ertebøllekultur. De to af gravene var stærkt forstyrret, men den tredje var intakt og indeholdt et rigt gravudstyr. Den bevarede grav var nedgravet ca. 30 cm i undergrunden og indeholdt de stærkt nedbrudte skeletrester af en ca. 155 cm høj mand. Den døde var begravet i udstrakt rygleje med et kronhjortegevir under hovedet. Gravgodset i øvrigt bestod af en trindøkse ved venstre arm, en hjortetaksøkse ved højre side, en skiveøkse samt fire flintafslag ved højre ben, fire tværpile ved hovedet. Endelig var den døde forsynet med to meget store flækkeknive ved bælttestedet samt et tandsmykke placeret mellem den dodes ben.

DJM 2123

Esben Kannegaard

Gravplads/grav - Ældre stenalder

251. Albøge maskinstation

14.02.01 Albøge

Gravplads

Ældre romersk jernalder

sb. 86, 94. I forbindelse med Hedeselskabets læhegnsplantninger på Djursland undersøgtes en plads nord for Albøge med tre næsten totalt destruerede brandplets- og urnebrandpletsgrave med 2-4 lerkar, hvoriblandt flere var sekundært brændte. En grav indeholdt en jernkniv

DJM 2257

Gert Hougaard Rasmussen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

252. Barkær

14.02.03 Feldballe

Dysse

Yngre stenalder

Restaurering af lille stenkiste i langhøj udgravet af P.V. Glob i 1949. Kistens indvendige mål: længde 2 m, bredde 50-60 cm, dybde ca. 60 cm. Sat af to sten i hver langside og én i hver smalside. Stenene i smalsiderne havde begge form og størrelse, som om de var kraftige, firskårne planker, ca. 50 cm brede, 25 cm tykke og 90 cm lange. De var stillet op i 30 cm dybe gruber i undergrunden og mindede således stærkt om de træbyggede grave fra tidlig tragtbægerkultur med nedgravet gavplade i hver ende.

NM I 6882/89

David Liversage

Megalitanlæg - Yngre stenalder

253. Pilebækgård

14.02.04 Fuglslev

Gravplads

Ældre romersk jernalder

sb. 20. Fortsat undersøgelse af en mindre gravplads fra ældre romersk jernalder (AUD 1987, 277). I 1988 er der undersøgt fire jordfæstegrave. I alt er der undersøgt fem jordfæstegrave, en brandplet og en urnegrav. Der forventes ikke at være flere grave på lokaliteten. Alle jordfæstegrave indeholdt lerkar og jernknive. Den mest interessante af gravene var en 2,2 x 1,7 m stor, stenomsat jordfæstegrav, som var dækket med et stentæppe. Graven indeholdt 19 lerkar, to jernknive, tre bronzefibler, en bronzemalle, en guld- og en sølvperle, fragmenter af to glasperler samt tekstilfragmenter

EBM 26

Pauline Asingh

Gravplads/grav - Romersk jernalder

254. Kronborg

14.02.09 Lyngby

Boplads

Rom./germ.

sb. 112. Systematisk opsamling og prøvegravning på dybdepløjet boplads. I markoverfladen registreredes ni store, mørke, ovale pletter med tæt fundkoncentration og opløjede rester af ildsteder/arnepladser. Det opsamlede bopladsmateriale omfatter bl.a. 60 kg keramik, vævevægte, glasperler, ildsten, drejekværn og jerngenstande herunder en miniaturhammer, måske en "Torshammer"

EBM 2250

Niels Axel Boas

Pauline Asingh

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

255. Rosmus

14.02.11 Rosmus

Boplads/jordgrave

Y.br./førrom./y.st.

sb. 56. Prøvegravning i forbindelse med råstofindvinding. Ved rekognoscering er der gjort fund af skårmateriale, som kan dateres til yngre bronzealder - førromersk jernalder. Ved hjælp af søgegrøfter blev der undersøgt i alt 550 m². I søgegrøfterne blev der konstateret spredte stolpehuller, fyldskifter og stenfyldte gruber, som dog ikke kunne dateres nærmere. I en af søgegrøfterne blev der undersøgt en 2,25 x 0,95 m stor, øst-vest orienteret jordgrav, som indeholdt en tyndbladet flintøkse af mellemneolitisk type

EBM 56

Pauline Asingh

Jacob Vedsted

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Udateret

256. Hadsten Vandmølle

14.03.01 Galten (Nørre)

Vandmølle

Udateret

sb. 12. Undersøgelse i forbindelse med nedgravning af jordtanke ved Lilleåen i Hadsten, hvor der tilbage til 1400-tallet vides at have været mølleanlæg. Udgravningsfeltet var så stærkt forstyrret af moderne murfunderinger, at der kun i den østlige tredjedel var uforstyrrede lag, der begge var kraftige tørvelag. Fra et af disse lag fremkom et stykke træ, der kan stamme fra et vandhjul

KHM 247/87

Ernst Stidsing

Vandmølle - Udateret

257. Tobæk Mølle I

14.03.12 Ødum

Boplads/grav

Førrom./æ.rom.

sb. 62. Undersøgelse af dele af boplads fra førromersk jernalder, per. I, fremkommet under nedlægning af naturgasledning. Der fandtes en hustomt, ca. 10 x 5 m stor, med spor efter 31/2 sæt tagbærende stolper. Desuden fandtes 16 gruber og tre formentlige brønde. Endelig fremkom en brandgrav fra ældre romersk jernalder med jernkniv, jernnål og skår fra 4-5 lerkar

KHM 329/88

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

258. Tobæk Mølle II

14.03.12 Ødum

Boplads

Førromersk jernalder

sb. 62. Undersøgelse af dele af boplads fra førromersk jernalder, per. I, fremkommet under nedlægning af naturgas. Der fandtes fem gruber, hvoraf de fire indeholdt store mængder keramik. I en af gruberne fandtes tillige lerklining samt en kværnsten

KHM 434/88

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

259. Brusgård

14.03.13 Ølst

Kogegruber

udateret

sb. 18. I forbindelse med anlæggelse af motocrossbane fremkom to kogestensgruber. Begge var fyldt med ildskørnede og -sprængte sten. Ingen daterende fund. De formodes dog at være fra ældre jernalder, da der kort derfra er såvel jernaldergrave som -boplads.

KHM 520/88

Ernst Stidsing

Grube - Udateret

260. Ebbestrupgårdvej

14.03.14 Ørum

Boplads

Ældre jernalder

sb. 69. Undersøgelse af 1 x 2 m stor stenlægning, delvis med sten i to lag, med skår fra ældre jernalder.

KHM 402/88

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Ældre jernalder

261. Demstrupvej I

14.04.01 Dalbynerder

Grave/høj

Æ.rom./y.st.

sb. 4. Afsluttende undersøgelse af ældre romertidsgrave og høj fra den jyske enkeltgravskultur (AUD 1987, 289). Fra en bevaret profilbalk kom nye konstruktionsdetaljer af gravhus fra tidlig overgravstid. Det endelige billede af primæranlægget foreligger her: centralt og dækket af høj er fremkommet spor efter et rektangulært N-S orienteret gravhus med indvendige mål på 3,3 x 4,0 m, og en 0,65 m indgangsåbning mod syd. Huset har oprindeligt været opbygget af lodrette planker, der imod nord og syd har stået i dybe gruber. Mod syd er endvidere iagttaget spor efter fire bærende hjørne- og indgangsstolper. Langsiderne, der konvergerer mod enderne, støttedes forneden interiørt af en lerbræmme og eksteriørt af vegetationslaget, idet dette var fjernet under bygningen inden opførelsen. Bevarede tandrester viser tilstedeværelsen af fire samtidigt og Ø-V anbragt individer: 2 mænd mod nord med stridsøkse og ravperle, henholdsvis otte D-pile og fem ravperler. En 9. afbrækket spids lå ved bækkenpartiet. Mod syd to kvinder, hver med lerskål og tre ravperler. På romertidsgravpladsen fremkom inden for et meget begrænset område endnu fire grave. To var anlagt i et træbygget kammer, hvorover der senere er anlagt en stenbygget grav af en noget usædvanlig konstruktion med et gangareal ind til det egentlige gravrum, der har været lukket med en trækonstruktion (undersøgt i 1986). Umiddelbart vest for sidstnævnte grav og i kontakt med dennes stenramme lå en barnegrav. Ca. 0,5 m vest for barnegraven fandtes endnu en stenbygget grav med markeringssten i den østlige gavl. Alle gravene indeholder lerkar og giver således mulighed for en spændende kronologisk sekvens

KHM 89/86

Ole A. Schmidt

Reno Fiedel

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

262. Stendalgård

14.04.11 Øster Tørslev

Boplads

Bronzealder

sb. 92. Prøvegravning i 20 x 20 m stort område med opløjede kogesten. Området viste sig at bestå af et indtil 0,25 m tykt, kompakt lag af kogesten i trækulsholdigt fyld. Der fandtes kun enkelte lerkarskår af bronzealderkarakter.

KHM 371/82

Torben Nilsson

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

263. Øster Tørslev grusgrav

14.04.11 Øster Tørslev

Stendyngegrave/høj

St./æ.br.

sb. 18. I forbindelse med projekteret udvidelse af en grusgrav ved Øster Tørslev undersøgtes i vinteren 1987-88 en tidligere delvis udgravet bronzealderhøj og et stendyngegravfelt fra mellemneolitisk tragtbægerkultur (AUD 1987, 290). Højen omfattede to tørveopbyggede faser, hver anlagt over en grav, dateret til ældre bronzealder, hhv. per. II og II/III gennem to bronzedolkklinger, som var medgiver de to grave som gravgods. Hver højfase var omgivet af en randstensskæde. Bronzealderhøjen dækkede delvis over et stendyngegravfelt, som omfattede seks par grave, tre dødehuse, et grubekompleks med "dødehus"funktion og to gruber. De fem par grave, dødehusene, og grubekomplekset med "dødehus"funktion var anlagt i sæt bestående af to grave og et dødehus i en nord-syd gående række med det sydligste sæt forskudt lidt mod vest. Det 6. par grave var anlagt få meter vest for rækken ud for dennes omtrentlige midte. Seks af gravene fremviste et appendiks i sydenden i form af en grube eller tyndt fyldskifte, tre af disse indeholdt animalske tandrester, af Tove Hatting, Zoologisk Museum, typebestemt til kvæg. Grubekomplekset med "dødehus"funktion indeholdt sammenrodede kvægtænder. "Dødehusene" indeholdt hver et sæt slebne flintøkser bestående af en tyndbladet og en tyknakket økse. En af de tyknakkede økser er en B-økse, som placerer anlæggene i MN B. Den ene af de to gruber indeholdt tandrester tilhørende svin. Der blev udtaget og analyseret 767 fosfatprøver fra lokaliteten. Resultatet af denne analyse viser en udskillelse af fosfatrige grave og fosfatfattige "dødehuse". Også grubekomplekset med "dødehus"funktion var fosfatfattig trods tilstedeværelsen af tandrester

KHM 260/87

Ragna Stidsing

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

264. Hotel Skansens tomt

14.05.03 Ebeltoft

Kulturlag/hustomt

Nyere tid

sb. 113. Prøvegravning på større lokalplanområde i Ebeltoft gamle bydel, tæt ved Ebeltoft kirke. Det formodes, at byens ældste bebyggelse er opstået i området omkring kirken. Ved hjælp af søgegrøfter blev der undersøgt i alt 205 M2. Bortset fra enkelte, spredte stolpehuller og fyldskifter blev der kun i den vestligste del af området, ud mod Søndergade, fundet et mere massivt kulturlag, ca. 0,4 m tykt. I denne del af området blev der afdækket dele af en hustomt med lergulv, syldsten, stenspikning samt fundamentet af en ovn. Kulturlaget og hustomten dateres til 1500-1700-tallet

EBM 55

Pauline Asingh

Jacob Vedsted

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

265. Ebeltoft Færgehavn

14.05.03 Ebeltoft

Gravhøje

Ældre bronzealder

Fortsat undersøgelse af lokalplanområde (AUD 1987, 291). I 1988 er der undersøgt to tætliggende, nedpløjede gravhøje. Den ene høj havde en diameter på ca. 14 m. Højfylden var bevaret i 0,15 m tykkelse. Centralt i højen var et 2,5 x 1,4 m stort gravleje, anlagt på undergrunden og omgivet af 0,5 m bred og 0,5 m dyb grøft opfyldt med sten og øverst med store mængder ral. I grøftens sider var ind mod gravlejet spor efter tætstillede planker, der formodes at have udgjort siderne i en kammerformet plankekiste uden om gravlejet. Graven indeholdt fragmenter af bronzebøjlenål. Ca. 4 m nord for centralgraven fandtes rester af en 1,5 m bred stenkrave. Denne anden højs diameter kan ud fra spor af fodkransen anslås til ca. 14 m. Højfylden var bevaret i 0,20 m tykkelse. Centralt i højen fandtes en 4,1 x 3,9 m ralfyldt nedgravning. 0,45 m dyb, indeholdende spor af en egebulkiste. Graven indeholdt en bronzedolk.

EBM 43

Pauline Asingh

Jacob Vedsted

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

266. Dybdalhus

14.06.01 Asferg

Gravhøj

Bronzealder

sb. 62. Undersøgelse af overpløjet gravhøj forud for motorvejsanlæg. Højens stærkt ødelagte centralgrav havde flisebelagt bund, hvorpå fandtes rester af en 3,5 m lang og 0,5 m høj stendynge. Graven må dateres til bronzealderens midterste del. Ved højfoden fandtes store partier af en stenkappe

KHM 422/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

267. Vestergade 1

14.06.01 Asferg

Megalitanlæg?

Yngre stenalder?

sb. 95. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fandtes stenlægninger inden for et område på ca. 10 x 15 m. Enkelte tørmursfliser antyder, at der kan være tale om rester efter en dysse eller jættestue. I øvrigt ingen daterende fund

KHM 416/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Megalitanlæg - Yngre stenalder

268. Søndergade

14.06.01 Asferg

Boplads

Y.br./æ.j.

sb. 95. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fremkom enkelte stolpehuller, en kogestensgrube og to bopladsgruber. Skårmaterialet peger på yngre bronzealder eller ældre jernalder

KHM 414/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

269. Munkebo

14.06.02 Fårup

Boplads

Føromersk jernalder

sb. 32. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fandtes et større antal fyldskifter, gruber og stolpehuller fra boplads, som dateres til tidlig føromersk jernalder på grundlag af lerkarskår

KHM 421/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Føromersk jernalder

Grube - Føromersk jernalder

270. Fårup Plantagevej I

14.06.02 Fårup

Boplads

Yngre stenalder?

sb. 30. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fremkom en kogestengrube, en lille bopladsgrube og enkelte kulturlagsrester. De meget sparsomme fund (nogle flintafslag og enkelte små lerkarskår) antyder en datering til yngre stenalder

KHM 419/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

271. Fårup Plantagevej II

14.06.02 Fårup

Boplads

Yngre romersk jernalder

sb. 31. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fremkom et større antal fyldskifter, gruber og stolpehuller fra boplads, som dateres til yngre romersk jernalder på grundlag af lerkarskår

KHM 420/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Romersk jernalder

273. Lammehøjgård

14.07.02 Hem

Gravplads/gravhøj

Y.br./udateret.

sb. 88. Undersøgelse af fladmarksgravplads fra yngre bronzealder, per. V-VI, med tre urnegrave og otte brandgruber under cirkulær stenlægning, diameter ca. 12 m, lagt med hånd- til hovedstore sten. Stenlægningen var før gravlæggelser anlagt på gammelt dyrknings- eller vækstlag. Ved gravlæggelserne var stenlægningen opbrudt på mindre partier, hvori urnerne og brandgruberne var nedgravet. Stenlægningen var ikke reableret efter opbrydning i forbindelse med gravlæggelserne. Der konstateredes offerskårlag under og over stenlægningen. Umiddelbart ved siden af denne gravplads undersøgte en overpløjet gravhøj med fundtom centralgrav, der bestod af en stenfyldt rektangulær ca. 3 x 2 m stor stenramme omgivet af en cirkulær stenpakning. Dette centralanlæg blev omsluttet af to randstenskæder, den yderste med diameter 10 m. Der fremkom ikke klart daterende genstande i forbindelse med højtomten

KHM 427/87

Torben Nilsson

Niels T. Sterum

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

274. Mariager kloster

14.07.05 Mariager

Klostertomt

Middelalder

Afd. for middelalderarkæologi holdt i samarbejde med Kulturhistorisk Museum, Randers, uddannelsesgravning i tomten efter Mariager kloster. Ud over det rent undervisningsmæssige var formålet med gravningen at skabe basis for en fredning af de jorddækkede levn af klosteret. Ved undersøgelsen påvistes meget solide fundamenter fra søstergårdens nordvesthjørne. Sandsynligvis har der været køkken i vestfløjens nordre ende. Lidt overraskende viste det sig, at der her (næsten 100 m fra kirken) forud for de grundmurede huse havde stået en bygning af lettere materiale. Et lille andagtsbillede i terrakotta viste, at også denne bygning var fra klostertiden.

KHM 128/79

Hans Krongaard Kristensen

Kloster - Middelalder

275. Memstrup

14.07.06 Mariager Ls

Boplads

Yngre bronzealder

Undersøgelse af bopladsrester fra yngre bronzealder, fremkommet ved ledningsarbejde. Der fandtes udstrakte kulturlag og et større antal gruber samt en hustomt med spor efter tre par tagbærende stolper

KHM 182/88

Bjarne Henning Nielsen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Kulturlag - Yngre bronzealder

276. Kærbybrovej

14.07.06 Mariager Ls

Grav

Ældre romersk jernalder

Undersøgelse af rest af storstensgrav fra ældre romersk jernalder, fremkommet og delvis ødelagt ved ledningsarbejde. Graven, som yderligere viste sig plyndret for år tilbage, målte indvendigt 2,6 x 1,35 m, udvendigt 3,1 x 2,2 m. I den omlejrede gravfyld fandtes et fragment af en jernkniv samt yderligere to jernfragmenter foruden skår fra flere lerkar

KHM 168/88

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Gravplads/grav - Romersk jernalder

277. Skovsland

14.08.02 Holbæk

Høj/grave

Y.st./æ.br./æ.rom.

sb. 1. Påbegyndt undersøgelse af en overpløjet gravhøj ca. 22 m i diameter og ca. 1,2 m høj. Indtil videre kan der erkendes fem højfaser, hvoraf de to ældste formentlig er fra EGK, fase III fra EGK/SN og fase IV-V fra æ.br. Uden for randstenskæden, der kan tilknyttes fase V, er der otte sekundære brandgrave fra æ.rom. Undersøgelsen forventes fortsat i 1989

KHM 451/87

Ernst Stidsing

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

278. Ryderne I

14.08.03 Udby

Boplads/hustomt/grave

Y.st./æ.rom.

sb. 20. På grund af planlagt grubning af et større, højt beliggende område, hvor der er opsamlet en del flintredskaber, foretoges en prøvegravning på stedet. Der blev udlagt søgegrøfter, der enkelte steder udvidedes til egentlige udgravningsfelter. I alt undersøgte ca. 1.000 m². Herved fremkom gruber, stolpehuller og kulturlagsrester, der overvejende kunne dateres til tidligneo-litisk tragt-bægerkultur. En øst-vest orienteret hustomt med forsænket gulv i østenden og spredte stolpespor i vestdelen. (ca. 14 x 5 m) er formodentlig fra sen SN, men en nærmere vurdering af keramikken vil måske ændre dateringen til tidlig bronzealder. Endelig fandtes to absolut stenfri jordfæstegrave fra ældre romersk jernalder.

KHM 65/88

Reno Fiedel

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

279. Houmarksvej

14.09.02 Borup

Boplads

Y.rom./y.j.

sb. 54. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fandtes enkelte tynde og uregelmæssige fyldskifter samt 24 stolpehuller. Fund af en drejekværn og nogle lerkarskår giver bopladsen en foreløbig datering til yngre romersk jernalder eller yngre jernalder

KHM 410/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

280. Kondrup

14.09.02 Borup

Vejanlæg

Udateret

sb. 53. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg afdækkedes en foreløbig 12 m lang del af en 3 m bred vejbro-lægning. Vejanlægget er foreløbig udateret

KHM 409/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Vej/bro - Udateret

281. Højgård I

14.09.02 Borup

Bopladsgrube

Ældre jernalder

sb. 49. Ved prøvegravning forud for anlæg af motor-vej fremkom en bopladsgrube med ildsprængte sten og lerkarskår fra ældre jernalder

KHM 400/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

282. Egegården

14.09.02 Borup

Boplads

Vik./midd.

Prøvegravning forud for planlagt boligbyggeri, umiddelbart nord for Randers. Der blev herved konstateret bebyggelsesspor fra vikingetid og tidlig middelalder på et mindst 15.000 M2 stort område. Dette synes at strække sig mod syd ind i et eksisterende parcelhuskvarter. I de i alt 4.000 afdækkede kvadratmeter fremkom et stort antal stolpehuller, kogestens- og affaldsgruber samt 2-3 mulige grubehuse. I et 1.080 m 2 stort sammenhængende centralt felt kunne udskilles dele af tre øst-vest orienterede og parallelt liggende hustomter i op til syv tilsyneladende kontinuerlige byggefaser. I flere tilfælde sporede udvidelser af gavlene. Et mindre antal stolpehuller og gruber undersøgt partielt og leverede et lille skårmateriale, der bekræfter den tidsmæssige placering. Til trods for Egegårdsbopladsens store forskningsmæssige betydning for forståelsen af den tidligste byudvikling i Randers måtte en totalundersøgelse pga. økonomiske årsager desværre opgives!

KHM 2/1958

Ole A. Schmidt

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

283. Bjergby

14.09.02 Borup

Ødekirke

Middelalder

sb. 43. Prøvegravning på middelalderlig kirketomt i forbindelse med anlægsarbejde. Der blev konstateret rester af et stendige, hvis funktion dog ikke klart kunne belyses.

KHM 398/81

Ole A. Schmidt

Kirke/Kirkegård - Middelalder

284. Provstegade

14.09.08 Randers

Kloster

13.-15. årh.

sb. 56. Et stort byggeri nord for Provstegade i Randers bevirkede en undersøgelse på ca. 1.000 M² (AUD 1987, 303). Området ligger i den nordligste udkant af det middelalderlige Randers, tæt ved den nordlige udfaldsvej af byen, Nørregade. Skriftlige kilder fra middelalderen placerer Vor Frue benediktinernonnekloster her, og undersøgelsen afdækkede ca. 180 m² af klosterets nordvestlige hjørne. Vestmur i vestfløjen var bevaret med 10 skifter munkesten på kvadersokkel. Vestfløjens mange gulvlag havde en samlet tykkelse på i alt en meter. Nord- og vestfløjen havde en indvendig bredde på 9 m hhv. 10,5 m. I begge fløje registreredes flere syldstensrækker fra skillevejge, og adskillige stolpehuller muligvis med samme funktion. Under de egentlige gulvlag i vestfløjen fandtes meget store mængder af smeltet bronze, smeltet bly og rester af blysprosser. Måske er der tale om værkstedsaktiviteter før bygningen blev taget i anvendelse som kloster. At dømme ud fra murteknik og en foreløbig gennemgang af genstandsmaterialet er klosterets vestfløj bygget en gang i første halvdel af 1200-tallet. Umiddelbart vest for klosteret lå flere stenbrolægninger og beboelseshuse med stensyld og lergulve, bygget kort efter opførelsen af vestfløjen. Disse huse blev revet ned formodentlig omkring 1300, og hen over området blev bl.a. anlagt en ca. 2 m bred, stenbrolagt vej, oprindelig ca. 30 m lang. Vejen førte fra en dør i vestfløjen til et anlæg bygget i munkesten, tilhugne kvadre og marksten. Konstruktionen var oprindelig et ovnanlæg, men det var senere ombygget til et tørreanlæg. De skriftlige kilder nævner, at Vor Frue kloster nedlægges i 1452 efter længere tids forfald. Genstandsmaterialet fra vestfløjen synes at vise, at i hvert fald denne del af klosteret opgives omkring 1400 efter en kraftig brand. Det meget omfattende genstandsmateriale bestod fortrinsvis af keramik, men der fandtes også mange nåle, sakse, skriveredskaber, knive, mønter, nøgler, vinduesglas, drikkeglas, glasperler og smykker. En forgyldt Limogesfigur til et relikvieskrin, en enkeltkam med fire dragehoveder og en matrice med dyreornamentik bør særskilt nævnes

KHM 27/70

Hans Mikkelsen

Kloster - Middelalder

285. Koldkilde

14.09.09 Råsted

Boplads

St./br./j.

sb. 34. Ved prøvegravning forud for motorvejsanlæg fremkom fem kogestensgruber og seks andre bopladsgruber. Skårmaterialet peger på bosætning i sten-, bronze- og jernalderen

KHM 408/87

Søren Berthelsen

Folmer Christiansen

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

286. Sandmarken I

14.10.01 Auning

Boplads

Yngre stenalder

sb. 60. Undersøgelse af ca. 1.000 M2 på boplads fra yngre stenalder. Der fremkom et stort antal affaldsgruber med keramik fra tidlig- og mellemneolitisk tid samt kulturlagsrester og en del stolpehuller. Egentlige hustomter blev ikke afdækket

KHM 294/87

Reno Fiedel

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

287. Sandmarken II

14.10.01 Auning

Boplads/jordgrav

Yngre stenalder

sb. 59. Foranlediget af opløjning af betydelige mængder bopladsmateriale og som led i museets undersøgelsesrække af neolitiske bopladser foretoges en prøvegravning på en lokalitet beliggende direkte ud til en forhistorisk fjordarm. Søgegrøfter og fladeafdækninger omfattede ca. 550 m2. Der fremkom et stort antal gruber og en del stolpehuller, der dog ikke dannede egentlige konstruktioner. Endelig undersøgte et øst-vest orienteret fyldskifte, der viste sig at være et langt, smalt gravleje (0,8 x 3,10 m). I graven, der var bevaret i ca. 0,5 m dybde, fandtes intet ud over et stort tragtkar, der lå højt i gravfylden. Karret har således formodentlig været anbragt oven på kisten, der - vurderet ud fra gravens tværsnit - kan have været en bulkiste. Flere overfladeopsamlede, ubeskadigede flintøkser indikerer tilstedeværelsen af flere jordgrave på lokaliteten

KHM 383/87

Reno Fiedel

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

288. Søndermarken I

14.10.04 Gjering

Boplads

Ældre romersk jernalder

Prøvegravning i forbindelse med opmåling af talrige, nyoppløjede fyldskifter og skår på boplads fra ældre romersk jernalder. Der afdækkedes brolægning- og kulturrester samt en del kogestens- og affaldsgruber.

KHM 300/87

Ole A. Schmidt

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

289. Søndermarken III

14.10.04 Gjering

Gruber

Yngre jernalder

sb. 66. Prøvegravning i forbindelse med opmåling af nyoppløjede fyldskifter. Der undersøgte to affaldsgruber med skår fra yngre jernalder.

KHM 428/87

Ole A. Schmidt

Grube - Yngre jernalder

290. Vrangbækgård

14.10.04 Gjesing

Boplads

Førromersk jernalder

Prøvegravning i forbindelse med opmåling af talrige nyoppløjede anlægsrester på boplads fra førromersk jernalder IIIa. Herved fremkom kulturlag, et større antal kogestensgruber samt et mindre forløb af en husvæg i form af en række stolpehuller. I en flad grube og tilsyneladende i sammenhæng med disse, stod på hovedet den nedre del af et mellemstort lerkar.

KHM 396/87

Ole A. Schmidt

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

291. Løvenholm Nord

14.10.04 Gjesing

Boplads

Yngre romersk jernalder

I forbindelse med opmåling af flere hundrede nyoppløjede anlæg/anlægsrester på en boplads fra 3.-4. årh. undersøgtes partielt to affaldsgruber, hvorfra der blev optaget et større skårmateriale.

KHM 220/87

Ole A. Schmidt

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

292. Løvenholm Østermark

14.10.04 Gjesing

Boplads

Yngre romersk jernalder

sb. 65. Prøvegravning på bopladsområde fra yngre romersk jernalder, erkendt ved nyoppløjet skårmateriale. Der påvistes en 9 m lang del af en hustomt samt en affaldsgrube.

KHM 393/87

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

293. Råballegård

14.10.06 Hørning

Fladmarksgravplads

Y.br./førrom./æ.rom.

sb. 52. Undersøgelse af en stærkt nedpløjet fladmarksgravplads bestående af en 5 x 8,8 m stor øst-vest orienteret stenlægning i ét lag. Stenlægningens oprindelige form kunne pga. de recente forstyrrelser ikke erkendes. I og umiddelbart uden for stenlægningen var der syv brandgrave, hvoraf tre urnebrandgruber og to urnegrave. Der kan ud fra en skårkoncentration antages at have været i alt mindst otte grave. To af gravene indeholdt hver en bronzenål. Gravene kan dateres til hhv. yngre bronzealder, per. VI og førromersk jernalder, per. I. 5 m øst for stenlægningen var der en brandgrav fra ældre romersk jernalder

KHM 123/88

Ernst Stidsing

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

294. Stavnsager

14.10.06 Hørning

Boplads

Y.rom./æ.germ.

sb. 44. Undersøgelse af fem kogestensgruber nær tidligere erkendt boplads fra 4.-5. årh. I en af gruberne fandtes et lerkarskår med denne datering.

KHM 232/83

Ole A. Schmidt

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

295. Bakkegården I

14.10.06 Hørning

Grube

Y.br./førrom.

sb. 47. Afsluttende undersøgelse af keramikholdig bopladsgrube fra førromersk jernalder, per. I (AUD 1987, 311)

KHM 442/86

Niels T. Sterum

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

296. Fløjstrup Skovgård

14.10.16 Søby

Boplads

Ældre romersk jernalder

sb. 37. Prøvegravning på bopladsområde fra ældre romersk jernalder med opløjede fyldskifter. Der fremkom bl.a. en ornamenteret lerarne beliggende i en brandtomt.

KHM 422/72

Ernst Stidsing

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Romersk jernalder

297. Paderup

14.10.08 Kristrup

Boplads

Førromersk jernalder

I forbindelse med byggemodning undersøgtes et antal gruber og fyldskifter, delvis med skår fra førromersk jernalder.

KHM 194/74

Ole A. Schmidt

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

298. Allestrup Vest

14.10.17 Vejlbj

Fladmarksgrav

Yngre stenalder

sb. 13. Undersøgelse af tre senneolitiske jordfæstegrave, der sammen med tre tidligere undersøgte indgår i en fladmarksgravplads af indtil videre ukendt dimension. Gravene, der er omtrent nord-syd orienterede, er anlagt på en større, lav kupering, kun 300 m syd for den daværende kystlinie, hvor også den samtidige boplads tidligere er blevet påvist. To af anlæggene var fundtomme, formodede bulkiste- eller plankegrave, dækket af tykke lerlag. I den tredje konstateredes massive trækulsrester af en 2,3 m lang bulkiste, stående på et omhyggeligt anlagt stentæppe. På bunden sporede dårligt bevarede skeletrester af en ung mand, liggende på ryggen og med hovedet mod nord. Foruden fem fligede pilespidser mellem underbenene bestod gravudstyret af to store type I dolke anbragt henholdsvis tværs over lænden og ved hovedet. Endvidere var der svage kobberrester ved de i øvrigt velbevarede tænder. Endnu ikke undersøgte præparater med tand- og knoglerester fra gravens sydende indikerer muligvis tilstedeværelsen af endnu et individ, der i så fald sandsynligvis er en kvinde.

KHM 331/75

Ole A. Schmidt

Gravplads/grav - Yngre stenalder

299. Langgade

14.10.20 Vivild

Bopladsgruber

Førromersk jernalder

sb. 59. Foranlediget af muldafrømning forud for byggeri undersøgte enkelte gruber indeholdende lerkarskår, der kunne dateres til førromersk jernalder. Gruberne formodes at være lertagningsgruber, der siden hen er fyldt med affald.

KHM 467/88

Reno Fiedel

Bebyggelse - Førromersk jernalder

300. Isaklund I

14.10.20 Vivild

Boplads/grav

Y.rom./æ.rom.

sb. 60. I forbindelse med opmåling af talrige nyoppløjede anlæg og anlægsrester på boplads fra 4. årh. undersøgte en brandgrav fra ældre romersk jernalder. I en 0,30 m dyb grube fremkom urensede knoglerester og skår af fem forskellige rødbrændte lerkar.

KHM 186/85

Ole A. Schmidt

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

301. Isaklund II

14.10.20 Vivild

Boplads

Yngre stenalder

sb. 53. Prøvegravning på stor bopladslokalitet med opløjede fyldskifter. Der undersøgte 30 kogestensgruber.

KHM 161/71

Ole A. Schmidt

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre stenalder

302. Isaklund III

14.10.20 Vivild

Gravplads

Yngre bronzealder

sb. 54. Fladmarksgravplads med urner og brandgruber under stenlægninger, yngre bronzealder, per. V-VI. Tre stenlægninger undersøgtes: 1. cirkulær stenlægning, diameter ca. 11 m, med fire urner og en brandgrube, 2. aflangt afrundet ca. 6 x 3 m stor stenlægning med en urne og to brandgruber, 3. cirkulær stenlægning, 9 m i diameter, i form af en ca. 2 m bred stenring, i hvis stenfri centrum fandtes et fladbundet 2 x 2,5 m stort anlæg med indhold af enkelte hvidbrændte knoglefragmenter samt enkelte lerkarskår. Stenlægningerne, der bestod af hånd- til hovedstore sten, var anlagt på gammelt dyrknings- eller vækstlag. Stenlægningerne er anlagt før gravlæggelser har fundet sted. Ved gravlæggelserne er stenlægningerne opbrudt på mindre partier, hvori urnerne og brandgruberne er nedgravet. Stenlægningerne er ikke retableret efter opbrydninger i forbindelse med gravlæggelserne

KHM 394/87

Torben Nilsson

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

303. Isaklund IV

14.10.20 Vivild

Boplads/gravplads

Y.st./æ.rom.

sb. 55. Prøvegravning på et ca. 300 x 225 m stort delvist opløjet brandgravsfelt fra ældre romersk jernalder. To grave undersøgtes på pladsen, der er beliggende på et sandet højdedrag. Hvert anlæg indeholdt forbrændte skår af et lerkar og urensede knoglerester. I den ene fremkom desuden en jernkniv. I området udgravedes endvidere ni kogestensgruber og otte ubestemmelige bopladsgruber, heraf to med keramik fra TBK MN II. Undersøgelsen fortsætter i foråret 1989.

KHM 544/88

Ole A. Schmidt

Grube - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Udateret

304. Nielstrup, Hedegård

14.10.20 Vivild

Brandgrav

Y.rom./æ.germ.

sb. 48. Undersøgelse af fragmentarisk bevaret brandgrav på boplads fra 4.-5. årh. Foruden brændte knogler fremkom en smeltet blå glasperle og dele af et lerkar med samme datering som ovenfor

KHM 41/82

Ole A. Schmidt

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

305. Lephøj

14.10.22 Årslev

Gravhøj/boplads

Æ.rom./æ.j.

sb. 5. Undersøgelse af stærkt nedpløjet gravhøj fra ældre jernalder. Foranlediget af grusgravning. I højen fandtes rester af en 2 x 3 m stor, stenbrolagt gravbund fra stærkt ødelagt ældre romertids jordfæstegrav med rester af to lerkar. Under højen fremkom bopladsrester fra ældre jernalder i form af 15 kogestensgruber, tre andre gruber og ni stolpehuller. Uden for højen endvidere en brandgrav, formentlig også fra ældre jernalder

KHM 161/68

Ernst Stidsing

Niels T. Sterum

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravhøj - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

306. Nr. Årslev grusgrav

14.10.22 Årslev

Brønd

Sen yngre bronzealder

sb. 24. Undersøgelse af brønd fra sen yngre bronzealder, fremkommet ved grusgravning.

KHM 444/88

Niels T. Sterum

Bebyggelse - Yngre bronzealder

307. Ballegård

14.11.07 Skarresø

Skaldyng/Sarupanlæg

Y.st./y.br.

sb. 9. Undersøgelse af TN-skaldyng, samt voldgrav fra evt. befæstet anlæg fra tidlig MN I. Voldgraven var opfyldt med affald fra MN III, SNA og yngre bronzealder. En kompakt skalopfyldning i voldgraven indeholdt klokkebægerornamenteret keramik, samt flere ben- og taktedskeer. Lokaliteten er beliggende på spidsen af et næs i bunden af Kolindsund, hvor sundet deler sig ved sammenløbet af Ryom Å og Karup Å. Udgravningen iværksattes som følge af kommunal afgravning af vejrabat.

DJM 2196

Gert Hougaard Rasmussen

Kulturlag - Yngre stenalder

Sarupanlæg - Yngre stenalder

Skaldyng - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre bronzealder

Århus Amt

308. Borum Eshøj II

15.01.01 Borum

Høj

Ældre bronzealder

På plateauet ved Borum Eshøj er registreret en snes overpløjede gravhøje, hvoraf flere endnu er over 2 m høje. I en af disse høje fandt en "gravrøver" i 1959 nogle velbevarede bronzegenstande, som dengang tilgik museet samtidig med, at udgravningen blev standset og der blev lagt glasskår på de steder, hvor fundene var gjort. I sommeren 1988 påbegyndtes en omhyggelig udgravning af højen, for at få kendskab til de anlæg, hvori fundene var gjort. Ved udgravningen er foreløbig fundet stenlejer til to bulkistegrave, den ene med en bronzearmring, den anden med et glasskår, der markerer stedet for et bronzesværd. Endnu forestår udgravning af flere lokaliserede anlæg bl.a. et med en tidlig randlisteøkse samt afdækning af ringgrøft og ardspor.

FHM 3411

Niels H. Andersen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

309. Slet Thomaskilde

15.01.02 Framlev

Helligkilde

Nyere tid

sb. 43. I forbindelse med en påtænkt anlæggelse af fjernvarmeledning undersøgtes helligkilden, som fremover vil være sikret. Kilden er i dette århundrede blevet stærkt omsat og havde karakter af en lav brøndskakt af sten. Under dette nye arrangement fandtes en oprindelig pikstensbrolægning med talrige skår af rødgodspotter og drikkeglas fra 1600- og 1700-årene.

FHM 3342

Jens Jeppesen

H.J. Madsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

310. Mariedalsvej II

15.03.01 Brabrand

Høj

Rom./udateret

sb. 80. verpløjet gravhøj med en diameter på 18 m. Inden for højområdet var der tre lerkargrave fra ældre romersk jernalder samt en udateret brandgrav. På højens sydvestside yderligere en udateret brandgrav. Højfoden var markeret af en lav grøft, der var fyldt med sten, som muligvis var resterne af en stenlægning, der har dækket hele højen. Den uregistrerede gravhøj blev fundet i et lokalplansområde.

FHM 3346

Jens Jeppesen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravhøj - Udateret

311. Todderup

15.03.01 Brabrand

Landsby

Middelalder

sb. 79. Ved rekognoscering i et lokalplansområde blev der fundet keramik fra 12-1300-tallet. Der blev foretaget en prøvegravning på stedet, og derved fandtes en ca. 17 x 5,5 m stor hustomt markeret af stolpespor i vægforløbet. Ca. 35 m sydvest for huset fremkom en velbevaret, 2 m dyb kampestensbrønd, der indeholdt keramik fra 12-1300-tallet, fragmenter af munkesten og forskellige jerngenstande. Den påviste bebyggelse er sandsynligvis identisk med middelalderlandsbyen Todderup, der blev nedlagt i begyndelsen af 1300-tallet.

FHM 3313

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Middelalder

312. Kasted Kirke

15.03.03 Kasted

Kirke

Middelalder

Forud for anlæggelsen af en drænledning blev der gennemført en mindre undersøgelse af kirkens fundament. Det fremgik heraf, at kirken, der ligger på stærkt skrånende terræn, i nord og vest er anlagt på en kunstig jordhøjning armeret med talrige kampesten.

FHM 3339

H.J. Madsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

313. Graven 3

15.03.11 Århus

Bybefæstning

Vik./midd.

sb. 75. I forbindelse med et nybyggeri kunne et mindre frontparti af byens Nørrevold lokaliseres. Voldfronten var her trukket helt ud til en bred lavning, som i middelalder og nyere tid er blevet opfyldt af kraftige affaldslag.

FHM 3350

H. Hellmuth Andersen

H.J. Madsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

314. Røverhøj

15.03.11 Århus

Høj

Bronzealder

sb. 39. I forbindelse med et byggearbejde var der givet tilladelse til at fjerne et stykke af højfoden på en bronzealderhøj, der i 1919 var blevet udgravet af Nationalmuseet. Det pågældende stykke af højen viste sig at være stærkt forstyrret i nyere tid. I et mindre område kunne der dog iagttages to højfaser, hvilket svarede til beskrivelsen fra udgravningen i 1919.

FHM 3351

Jens Jeppesen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

315. Lemmingvej I

15.04.04 Kolt

Høj

Rom./udateret

sb. 65. Overpløjet gravhøj med en diameter på 18 m. Den indeholdt en meget stor lerkargrav fra ældre romersk jernalder. Graven var tilsyneladende blevet plyndret allerede i oldtiden. Det bevarede gravgods bestod af spredte rester af usædvanligt fint udførte lerkar samt fragmenter af bronze- og jerngenstande. Af bronzestykkerne kunne nogle samles til dele af et bæltespænde. Inden for højområdet fandtes desuden en delvis bortpløjet urnegrav, der ikke kunne dateres.

FHM 3306

Jens Jeppesen

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Udateret

316. Bavnegård

15.04.04 Kolt

Høj

Udateret/y.br./rom.

sb. 64. Overpløjet gravhøj der var næsten helt udslettet, og der fandtes kun svage randstensspor i højområdet nordside. I østsiden var der rester af en lerkargrav fra ældre romersk jernalder. Den var blevet ødelagt i nyere tid ved nedgravning af sten. Graven indeholdt dele af lerkar samt fragmenter af en blå glasperle. Nord for højområdet fandtes seks brandgrave, hvoraf en indeholdt fire bronzeringe og keramik fra yngre bronzealder. I en anden grav var der keramik fra mindst to lerkar. Også denne kunne dateres til yngre bronzealder. De fire øvrige grave indeholdt kun brændte knogler. Fundet i et lokalplansområde.

FHM 3311

Jens Jeppesen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravhøj - Udateret

317. Nøddebo II

15.04.04 Kolt

Boplads/grav

Æ.br./æ.j.

sb. 59. I foråret 1988 undersøgte en ringgrøft med to indgange og centralt beliggende urnegrav samt brandplet fra ældre jernalder. Øst for ringgrøften undersøgte et øst-vest orienteret treskibet langhus samt gruber med sparsom keramik, der kan dateres til ældre bronzealder, per. II-III. Spredt over udgravningsområdet fremkom stolpehuller, affaldsgruber og kogestensgruber.

FHM 3296

Annette Blom Jensen

Grube - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

318. Norsminde

15.04.05 Malling

Køkkenmødding

Stenalder

Systematisk bopladsudgravning af skaldyng; fortsat fra 1987. Ventes afsluttet i 1989. Udgravningen omfattede et 3 x 6 m stort felt i køkkenmøddingens vestlige del i området for fundet af senmesolitisk jordfæstegrav

FHM 1734

Søren H. Andersen

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Skaldyng - Stenalder

Skaldyng - Stenalder

319. Sandby

15.05.04 Haldum

Høj

Ældre romersk jernalder

sb. 3. Foråret 1988 undersøgtes en tørveopbygget høj med nedpløjet lerkargrav og randstenskæde fra ældre romersk jernalder. Under højen fremkom et romertids pløjelag, afgrænset mod undergrund med ardspor

FHM 3236

Annette Blom Jensen

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Ager/mark - Oldtid

320. Jernaldervej

15.06.06 Søften

Gravplads

Romersk jernalder

sb. 48. Ved byggemodning var der i kanten af et moseområde fremkommet seks lerkargrave fra ældre romersk jernalder. På grund af den høje vandstand i området var der, udover lerkar, bevaret rester af trækister i gravene. En af gravene indeholdt desuden spor efter en pude, der har været udstoppet med uld fra dunhammer. Gravpladsen lå ca. 100 m fra en samtidig boplads, der blev udgravet for et par år siden.

FHM 3353

Jens Jeppesen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Skanderborg Amt

321. Laven

16.01.05 Linå

Boplads

Ældre romersk jernalder

sb. 190. Ved en mindre undersøgelse i en lille, nu til dels udtørret mose, fremkom et ca. 20 cm tykt kulturlag med ildskørnede sten og store mængder lerkarskår fra ældre romersk jernalder. På markerne omkring mosen fandtes desuden spor efter en større bebyggelse fra samme periode. Fundet fremkom ved dræningsarbejde.

SIM 192/1986

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

322. Borrehøj

16.01.09 Skannerup

Gård

Yngre romersk jernalder

sb. 63. I forbindelse med en kommunal byggemodning udgravedes et gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder. Gården har bestået af et ca. 25 m langt og 5,5 m bredt langhus, med spor efter udskiftning af alle de tagbærende stolper. Syd for langhuset fandtes et mindre hus med to sæt tagbærende stolper. Gården har til dels været afgrænset af stolpehegn, der har indrammet en ca. 30 x 30 m stor gårdsplads. Da der ikke er fundet spor efter yderligere bebyggelse i området, er der tilsyneladende tale om et enkeltliggende gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder. Fundet fremkom ved prøvegravning forud for byggemodning.

SIM 115/1988

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

323. Troldbjerg

16.01.09 Skannerup

Boplads/pottemagerovn/urne

St./førrom./førrom./æ.rom.

sb. 60. I forbindelse med en kommunal byggemodning udgravedes i et godt 3.000 m² stort udgravningsfelt en lille sluttet bebyggelse fra førromersk jernalder, per. I. Bebyggelsen var beliggende omkring toppen af et højtliggende, gruset bakkedrag, og bestod af tre ca. 9,5 m lange og 4,8 m brede huse, der lå med en indbyrdes afstand af ca. 20 m. Omkring de enkelte huse fandtes en række mindre gruber. På en leret bakke et lille stykke fra husene fremkom en række store gruber med store mængder keramik, tenvægte, kværn- og knusesten m.m. fra førromersk jernalder, per. I. Et par af gruberne viste sig at dække over resterne af to ca. 3,8 m lange og 2,0 m brede, 8-talsformede keramikovne. I den bedst bevarede ovn fandtes dele af den nedstyrtede, rødbrændte ovnkappe nede i selve ovnkammeret, og under denne - og ude i askegraven foran ovnen, lå store mængder keramik fra den sidste brænding, da ovnen styrtede sammen. Keramikken, der bl.a. omfatter en gryde med indvendige hanke, daterer ovnen til førromersk jernalder, per I/II. I samme område fremkom desuden et par små ovne, der muligvis har været anvendt i forbindelse med jernudvinding, da der nær disse fandtes en lille dyngestillet myremalm. Ved udgravningen undersøgte desuden et ca. 1.000 M² stort felt, hvori der fremkom en del stolpehuller, kugestensgruber og mindre gruber samt en mulig hustomt fra SN/ældre bronzealder. Den formede hustomt bestod af en aflang, ca. 8 x 4 m stor og 10-20 cm dyb forsænkning opfyldt af et mørkebrunt kulturlag, der delvist dækkede et ildsted af rødbrændt ler. I kulturlaget fandtes en del lerkarskår, men ingen flint. Kulturlaget var til dels kantet af stolpehuller, der evt. kan have udgjort væglinien i en ca. 14 x 5 m stor bygning. I området fremkom desuden en urnegrav med to jernknive og en profileret bennål fra ældre romertid. Fundene fremkom ved prøvegravning forud for byggemodningen.

SIM 288/1988

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Jernudvinding - Jernalder

324. Holmsbæk

16.01.13 Tulstrup

Høj

Bronzealder

sb. 12. Foranlediget af en amatørarkæologs fund af opløjede fragmenter af et bronzesværd i toppen af en overpløjet høj blev der i januar 1988 foretaget en mindre undersøgelse. Herved påvistes en stærkt forstyrret NØ-SV orienteret brændtbenskiste, der var sekundært anlagt i toppen af højen. Ved museets undersøgelse fremkom flere dele af sværdet, fragmenter af ni andre stærkt fragmenterede bronzegenstande - såvel mands- som kvindeudstyr - fra per. III, samt en glasperle. Ved en efterfølgende undersøgelse i juli-august, hvorved højen blev totaludgravet, fremkom yderligere seks, sparsomt udstyrede jordfæste- og brændtbensgrave samt et kraftigt randstengærde, der var bevaret i 2-3 omhyggeligt anbragte skifter. Under højen fandtes ardspej

SIM 2/1988

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

325. Moselund

16.02.03 Dover

Boplads

Førromersk jernalder

sb. 195. Der fandtes fire anlæg: to gruber, et ildsted og et område med rødbrændt ler. I hele udgravningsfeltet fandtes store mængder keramik, hvoraf kun enkelte, daterende stykker opsamledes. Dette samt keramikken fra anlæggene dateres til tidlig førromersk jernalder. Undersøgelsen var en fortsættelse af udgravningen i 1987 (AUD 1987, 343), hvor der fandtes rester af et jernudvindingsanlæg og bopladsspor. Målet var nu at påvise flere spor efter jernudvinding, hvilket mislykkedes

SBM 49/87

Helle Reinholdt

Bebyggelse - Førromersk jernalder

326. Borgergade/Fugholm

16.03.03 Horsens

Bylag

Middelalder

sb. 41. I forbindelse med et sparekassebyggeri på hjørnet af de to middelalderlige gader Fugholm og Borgergade blev det muligt at foretage en undersøgelse i centrum af Horsens. På grund af manglende økonomi besluttedes det at lave en mindre grøft gennem området med det formål at klarlægge grundens datering samt karakteren af kulturlagene. Der blev kun opsamlet fund i en række udvalgte småfelter. Udgravningen viste kulturlag på ca. 4 m dybde, alle fra middelalderen. Nederst lå ca. 2 m med regulær opfyld af gødning. I dette lag flere flader med aktivitet, bl.a. en bageovn. Over opfyldningslaget lå regulær bebyggelse fra midten af 1300-årene og frem til omkring 1500. I bebyggelseslaget blev opsamlet 36 mønter inden for opsamlingsområdet. Udgravningen viste, at denne del af byen er blevet "byggemodnet" omkring 1200, og opfyldninger har planeret terrænet for bebyggelsen. Udgravningen synes at være karakteristisk for byens udvikling, der omkring 1200 etablerer det nu kendte byområde med et Jacobs Kapel (nu vor Frelsers kirke), med en vold og grav og evt. den kunstigt gravede havn. Skønt byen er omtalt i 1100-årene er fund fra denne tid endnu ikke påvist inden for bykernen. Nogle genanvendte træstolper fra udgravningens bund er dog dateret til 1100-årenes anden halvdel

HOM 99

Ole Schiørring

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

327. Vinding

16.04.10 Vinding

Kulsvieranlæg

Romersk jernalder

sb. 100. Partiel undersøgelse af et område, hvor der gennem flere år er fremkommet store mængder ildskørnede sten i forbindelse med markarbejdet. I et ca. 500 m² stort felt afdækkedes to store, massive koncentrationer af stærkt ildskørnede sten, iblandet store mængder aske og trækul. Den nordligste koncentration fremtrådte efter afrensning som en lidt uregelmæssig oval, ca. 7 x 5,5 m stor nord-syd orienteret stenlægning, der til dels var kantet af en ca. 0,5 m bred bræmme af 0,3 - 0,6 m store sten uden særlige spor af varmpåvirkning. Arealet inden for de store sten var opfyldt af stærkt ildskørnede sten, der lå i et tykt, kompakt lag af aske og trækul. Anlæggene, der tolkes som kulsvieranlæg, dateres af enkelte, spredte lerkarskår til romersk jernalder

SIM 9/1988

Knud Bjerring Jensen

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

328. Vinding

16.04.10 Vinding

Gravplads/boplads

Æ.rom./førrom.

Prøvegravning og udgravning på et højtliggende, fladt område sydøst for den fredede gravhøj Fladhøj, hvor der i 1987 fremkom en brandgrav fra ældre romertid (AUD 1987, 348). Ved en systematisk prøvegravning fremkom en koncentration af brandgrave, hvorefter der i et 750 m² stort felt udgravedes en lille sluttet gravplads, der indgår i den store "Vindinggravplads" fra ældre romersk jernalder. Den lille gravplads rummede i alt seks brandgrave (inkl. graven fra 1987), samt en stor stenpakket offergrube med fem lerkar. I forbindelse med en af brandgravene fandtes desuden en lille grube med et lerkar. Gravene rummede som sædvanligt et rigt lerkarudstyr og i en af gravene fandtes desuden to bronzefibler, et remspænde af jern, to glasperler, en halv tenvægt af blå/hvidt glas samt en lille trekantet hvæssesten. Ud over brandgravpladsen, der må betragtes som totaludgravet, fremkom fire tagbærende stolpesæt fra et lille hus på 8-10 meters længde samt flere gruber med et oldsagsmateriale, der kan dateres til tidlig førromersk per. I

SIM 348/1987

Knud Bjerring Jensen

Grube - Førromersk jernalder

Depotfund/skattefund/offertfund - Romersk j

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

329. Vinding

16.04.10 Vinding

Gravplads

Ældre romersk jernalder

sb. 53. Undersøgelse af gravplads fra ældre romersk jernalder fortsat fra 1986 (AUD 1986, 393). I fortsættelse af tidligere års undersøgelser udgravedes i 1988 yderligere 24 grave og to offergruber på en af de separate gravpladser, der tilsammen udgør den omfattende "Vindinggravplads". Det samlede antal registrerede og udgravede grave fra ældre romertid er således med udgravningerne i 1988 nået op på i alt 95 grave og ti offergruber. Størsteparten af jordfæstegravene var af samme former som de tidligere undersøgte grave på pladsen, idet de store jordfæstegrave groft kan inddeles i to typer - den ene, der synes knyttet til Syd- og Vestjylland, med gravgodset samlet i østenden - den anden, der knytter sig til Østjylland, med gravgodset opstillet i grupper i sydvest- sydøst- og nordøsthjørnerne. Desuden er der i år udgravet en halvstor grav, der havde rummet en bulkiste. En gruppe grave, der især påkaldte sig opmærksomheden i 1988 var de mange barnegrave. Disse små grave rummede som regel et eller flere lerkar - ofte i miniatureudgave, og i en af gravene fandtes desuden en lille rangle af ler. En af de almindelige jordfæstegrave var usædvanlig stor - 3 x 4 m - og rummede 11 lerkar, tænder af okse, to jernknive samt en lille samling af små sten. På stedet, hvor den gravlagte havde ligget, fandtes et omfattende dragt- og smykkeudstyr bestående af en stor sølvfibula, to bronzefibler, en kraftig nål af bronze samt forskellige støbte bronzebeslag - formodentlig fra et drikkehorn. Smykkeudstyret omfattede to glasperler, fragmenter af sølvtrådsperler, en sølvring samt en s-formet hægte af sølv. Desuden en stor hårnål af sølv. I forbindelse med gravlægningen havde der været hensat fire lerkar oven på kisten. Gravene var lokaliseret ved pløjning

SIM 56/1985

Knud Bjerring Jensen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

330. Gantrup

16.04.11 Voerladegård

Høj

Yngre stenalder

sb. 61. Udgravning af næsten nedpløjet høj. Højen indeholdt en centralgrav i form af en 2,6 x 1,1 m stor øst-vest vendt plankekiste, opført af delvis svedne planker. I gravens sydvestende fandtes 10 cm under pløjelagets nedre grænse følgende gravgaver: en stridsøkse (Glob type F2), en hulsleben mejsel af flint, en tyndblandet flintøkse, en ravperle og syv mere eller mindre regelmæssige flintafslag. Omkring graven var rejst et teltformet dødehus af i diameter ca. 10 cm tykke, tilspidsede, svedne rafter. Dødehuset har antagelig været 1,8-2,0 m højt. Højen afgrænsedes yderst af en 1,4 m bred, helt cirkulær ringgrøft med en ydre diameter på 19 m. Yderst i grøften sås spor af en palisade opbygget af kraftige stolper, sandsynligvis i form af regulære kløvede stammer, anbragt med barksiden udad. Anlægget dateres til ældre bundgravstid

HOM 319

Orla Madsen

Gravhøj - Yngre stenalder

331. Brørup Østergård

16.05.03 Hylke

Lertagningsgruber

Førromersk jernalder

sb. 72. Der fandtes fire sammenhængende lertagningsgruber, som var fyldt op med trækul, aske og rødbrændt ler samt lerkarskår. Flere skår kan sammensættes til hele kar og sammenholdt med den øvrige fyld tolkes disse som fejlbrændte kar og en del af fylden som affald fra lerkarfremstillingen. Datering af lerkar er førromersk jernalder, per. I

SBM 88/87

Helle Reinholdt

Andre anlæg/diverse - Førromersk jernalde

332. Grønlund

16.05.15 Østbirk

Høj, grave

Bronzealder

sb. 128. Udgravning af velbevaret overpløjet høj efter indledende prøvegravning i 1987. Højkomplekset bestod af fire faser. Ældst var en cirkulær høj (høj IV) opbygget nederst af et tyndt tørvelag, hvorover en kompakt røselignende stendynge af hovedstore og større sten lagt i to lag. Højen var 10 m i diameter. Til denne høj hører en formodentlig forstyrret bulkistegrav med en 30 cm lang fuldgrebsdolk fra per. I af ældre bronzealder. Ældste høj overbyggedes af en høj på 16 m i diameter (høj III) opbygget af græstørv og omgivet af en cirkulær randstenskæde opført i to skifter af nederst lodretstående store sten, hvorpå mindre sten var lagt. Centralt i denne høj og umiddelbar over høj IVs grav fandtes fragmenter af sandsynligvis en arming, der ikke kunne datere graven nærmere. Høj II var nærmest ellipseformet, anlagt op til høj II, således at de to anlæg havde fælles randstenskæde mod nord. Høj II var tørveopbygget, omkranset af en meget kraftig stenholdig randstenskæde. Den var 28 m lang og 16 m bred. Centralt i høj II fandtes en stenomkranset jordfæstegrav, som var 4,5 x 3,2 m stor, orienteret øst-vest. I ca. 50 cm dybde fandtes spor af en lille 1,4 x 0,8 m stor plankekiste, som indeholdt en grebpladedolk af bronze, en flintdolk og sandsynligvis en rakekniv. Graven kunne dateres til periode II af ældre bronzealder. Under gravbunden og i hjørnerne af graven fremkom delvis under stenrammen et sammenhængende fyldskifte bestående af fire i diameter 80 cm store, stenforede hjørnestolpehuller, udvendig forbundet af en 20-30 cm bred "væggrøft". Anlægget, der var 3,5 m langt og 2,3 m bredt, repræsenterer uden tvivl sporene efter et dødehus, som har været bygget over graven. Der var ikke bevaret træ eller spor af træ i dødehuset, hvilket kun kan betyde, at stolper og andet træværk er fjernet relativ kort tid efter gravlæggelsen. Den yngste høj, høj I, omkransede de tre ældre høje ved en helt rund høj med en diameter på 32 m. Yderst afgrænsedes denne høj af en kraftig randstenskæde. Til denne højfase kan med stor sandsynlighed henføres en mandslang stenkiste med brændte knogler og grebpladedolk fra per. IV af yngre bronzealder. De fleste steder var der bevaret 50-80 cm højfyld under det nuværende pløjelag

HOM 282

Orla Madsen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

333. Knudlund

16.06.06 Them

Høj

Stenalder

sb. 32. Overpløjet enkeltgravshøj med centralgrav. Højen var ca. 8 m i diameter og var anlagt på kanten af en lav bakke. Centralt i højen fandtes en Ø-V orienteret 1,7 x 1,1 m stor grav, der var forsænket indtil 16 cm i undergrunden. I graven fandtes en tyknakket flintøkse og en flækkekniv. Omkring graven fandtes en ringgrøft med en ydre diameter på ca. 3,0 m. Undersøgelsen var foranlediget af forestående terrænregulering.

SIM 1/1988

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

334. Bredø

16.06.06 Them

Høje

Udateret

Ved en mindre undersøgelse med henblik på fredning påvistes to små, ikke tidligere registrerede gravhøje på den lille Bredø i Borresø. Undersøgelsen var foranlediget af en privat anmeldelse.

SIM 289/1988

Christian Fischer

Gravhøj - Udateret

335. Løgager

16.06.06 Them

Urnegrav

Yngre bronzealder

sb. 363. Ved en mindre undersøgelse udgravedes en urnegrav fra yngre bronzealder. Urnen var nedsat på en nordøstvendt bakke, uden tegn på at en høj havde dækket stedet. Fundet fremkom ved pløjning.

SIM 131/1988

Christian Fischer

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Vejle Amt

336. Søndervang

17.01.03 Bjerre

Gravplads/boplads

Germ./vik./førrøm.

sb. 12. Fortsatte udgravninger i området øst for de i 1986-87 undersøgte brandgrave fra tidlig yngre germansk jernalder (AUD 1986, 409, AUD 1987, 353). I dette område udgravedes 13 brandgrave, fem jordfæstegrave og boplads spor i form af spredte stolpehuller og gruber, hvoraf i hvert fald enkelte af gruberne kunne dateres til førromersk jernalder, per. I. Blandt brandgravene var flere typer repræsenteret, men ingen som de i 1986-87 undersøgte anlæg, dvs. "kogestensgrubelignende" brandgrave. Blandt de nye brandgrave fandtes således almindelige brandpletter, men også grubelignende anlæg med trækulfattig fyld og kun ganske få brændte knoglefragmenter. I en sådan grav fremkom et skålformet bronzespænde samt muligvis rester af endnu et spænde i hvis nærhed fuglefjer var bevaret. I de øvrige brandgrave fandtes bl.a. et par glasperler, knive og lerkarskår. De fleste jordfæstegrave var orienteret øst-vest. De var alle meget dybe og med spor af plankekiste. Generelt var gravudstyret fattigt. Mest almindeligt var knive, men også et helt lerkar, et bæltespænde og et par endnu ikke bestemte jerngenstande blev fundet. I tre af gravene kunne omridset af de døde fastlægges. Det viste, at udstrakt rygleje med hovedet i vest var det almindelige. De i 1988 undersøgte grave (og muligvis den i efteråret 1987 undersøgte jordfæstegrav) er ca. 200 år yngre end brandgravene fra 1986-87). Således skal i hvert fald det skålformede spænde dateres til tidlig vikingetid

HOM 180

Orla Madsen

Grube - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

337. Katrinegade

17.02.05 Kolding

Vejdæmning

Midd./nyere tid

sb. 25. Under anlægsarbejde fremkom nordsiden af en træbygget vejdæmning, der har ført hen over Kolding bys vestgrav. Dæmningen forløber i vestlig forlængelse af den nuværende Torvegade. Ud fra fundene at dømme er den anlagt omkring midten af 1500-årene, før graven var tilkastet, men efter at den var opgivet som forsvarsanlæg og derfor under mere tilfældig opfyldning. Den har været i funktion indtil begyndelsen af 1800-årene, hvor kirkegårdens nedlægning gav mulighed for omlægning af vejforløbet. Vejbredden' har været 2,60 m

MKH 631

Vivi Jensen

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

338. Sct. Nikolaj

17.02.05 Kolding

Hus, kirkegård

Middelalder

sb. 25. På kirkegården til byens middelalderlige sognekirke undersøgte rester af et nedbrændt bulhus, ca. 3,60 x 3,60 m. Huset havde haft tegltag, og gulvet havde været delvis tegldækket. Brændt lerklining kan være rester af ovn eller ildsted. Fundene, hovedsagelig keramik, daterer huset til tiden omkring 1300. Med samme udgravning konstateredes kirkegårdens sydlige afgrænsning

MKH 675

Anna-Elisabeth Jensen

Vivi Jensen

Bebyggelse - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

339. Hatting

17.04.03 Hatting

Høj

Ældre bronzealder

sb. 87. Udgravning af stærkt nedpløjet høj forud for råstofindvinding. Centralgrav i form af øst-vest vendt 2,9 x 0,8-1,2 m stort stenleje til bulkiste. Graven indeholdt stærkt fragmenteret bronzedolk med trapezformet grebplade og to nittehuller. Dolken daterer graven til per. II. Højdiameteren kunne med forsigtighed ansættes til ca. 13-14 m

HOM 361

Orla Madsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

340. Sønderhåb

17.04.03 Hatting

Høj

Yngre stenalder

sb. 45. Forud for anlæggelse af hovedlandevej udgravedes en helt sløjfet gravhøj. Der fandtes en 3,4 x 1,7 m stor øst-vest vendt rektangulær grav. Graven indeholdt kun enkelte skår og flintafslag af senneolitisk eller ældre bronzealder karakter.

HOM 397

Mariann Hahn-Thomsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

341. Korning kirke

17.04.05 Korning

Kirke

Middelalder

Ved en afgravning af fyldjord i koret blev der fundet adskillige stykker forgyldt bronzeblik - formentlig fra et gyldent alter eller skrin - samt bemalet romansk vinduesglas og mange mønter fra sidste halvdel af 1100-årene.

NM II 655/88

Morten Aamann Sørensen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

342. Torsted Vestermark

17.04.09 Torsted

Landsby

Førrom./æ.rom.

sb. 23. I forbindelse med anlæggelse af hovedlandevej udgravedes et 540 m langt og 24 m bredt øst-vest vendt område gennem et landsbykompleks fra sen førromersk jernalder/ældre romertid. Husene var generelt dårligt bevarede, således at kun sporene af de tagbærende stolpehuller og dørstolpehullerne kunne erkendes, ligesom hegnstolper kun undtagelsesvis forekom. I forbindelse med komplekset udgravedes en vidjeflettet brønd. Brønden indeholdt velbevaret, animalsk gødning. I februar 1989 fulgtes denne udgravning op af en række nord-syd gående søgegrøfter. Resultatet af disse viste, at det udgravede område repræsenterede to bosættelser, begge i form af langstrakte ca. 200 m lange og ca. 50 m brede landsbyer. Det drejer sig således om samme landsby i to faser. Detailanalyser af keramikken vil formodentlig kunne afgøre, hvilken af de to der er ældst.

HOM 400

Orla Madsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

343. Hatting Bæk

17.04.12 Ølsted

Boplads

Yngre stenalder

Forud for anlæggelse af hovedlandevej udgravedes på gammel åbred enkelte anlægsspor i form af stolpehuller, gruber og ildsted. Et af anlæggene indeholdt enkelte skår fra tragtbægerkultur.

HOM 398

Mariann Hahn-Thomsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

344. Englyst

17.05.01 Gauerslund

Bebyggelse

Nyere tid

sb. 58. Foranlediget af en lokalplan afdækkedes et areal på i alt 1.500 m². Der udgravedes heri tre hustomter: et 16 m langt og 6 m bredt hus, hvoraf var bevaret spor efter otte tagbærende stolper siddende i væglinien, samt bunden af et ildsted i husets vestende. Desuden to mindre huse på hhv. 10 x 5 m og 4,5 x 4 m. Endvidere udgravedes flere gruber indeholdende skår af stjertpotter, jydepotter, tegl samt tand- og knoglefragmenter fra kvæg. Fundmaterialet viser en datering til renæssancen

VKH 1385

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Bebyggelse - Nyere tid

345. Bystedvej

17.05.02 Gårslev

Grav/brandgrav/urnegrav

Æ.br./y.br./førrom.

I en stor overpløjet gravhøj på 35-40 m i diameter udgravedes hhv. en egekistegrav, en brændtbensgrav og en urnegrav. Højen havde flere faser. Ældst en høj på 5 m i diameter, sat af græstørv; heri stod en bulkiste, udvendige mål 0,55 x 1,90 m, indvendige ca. 0,40 x 1,35 m. I kistens vestende spor af tandemalje, ellers intet. På grund af kistens størrelse må der være tale om en barnegrav. I ældre bronzealders slutning anlægges en brændtbensgrav, og næste højfase bygges på. Under en 0,95 x 3,0 m stor stenlægning fandtes de rensede, brændte ben af et voksent individ samt en tutulus af bronze tilhørende ældre bronzealder, per. III. Yngst er en urnegrav i højens sydlige periferi. Urnen indeholdt brændte ben, men intet gravgods. Den dateres til sen bronzealder/tidlig førromersk jernalder.

VKH1331

Lone Hvass

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

346. Bystedvej

17.05.02 Gårslev

Megalittomt

Yngre stenalder

Foranlediget af en lokalplan undersøgtes de østligste 6 m af en oprindelig ca. 28 m lang langhøj. Hovedparten af højen ligger under en villahave. I alt afdækkedes 300 m². Det konstateredes, at langhøjen har været omgivet af en stenfyldt fundaentsgrøft. I fylden lå spredte tragtbægerskår. Endvidere fandtes ved højens sydside, i et mindre, afgrænset område, adskillige skår fra tragtbægre.

VKH 1330

Anne Bloch Jørgensen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

347. Egtved Holt

17.06.01 Egtved

Høj

Yngre stenalder

sb. 116. Sammen med amatørarkæologer udgravedes en overpløjet høj fra EGK, som indgår i en større højgruppe nær Egtvedpigens høj. Inden for en fodkrans på 18 m i diameter, lagt af næve- til hovedstore sten i en bredde af 2-2,5 m, fandtes standspor efter en randstenskæde. Centralt i anlægget fandtes et 1,3 x 3,2 m stort stenlagt leje til en trækiste, lagt af flade, store sten. Gravgodset bestod af en 11,5 cm lang flintdolk/ildsten samt et ca. 10 cm højt lerkar. Under højen konstateredes ardspor.

VKH 1333

Steen Hvass

Gravhøj - Yngre stenalder

348. Sjørup grusgrav

17.07.06 Vejstrup

Brønd

1107 e.Kr.

sb. 82. Nødudgravning af en brønd i form af en udhuler egetræsstamme på kanten af en grusgrav. Dendrokronologisk dateret til 1107 e.Kr.

HAM 2160

Steen W. Andersen

Bebyggelse - Middelalder

349. Bredsten

17.09.01 Bredsten

Boplads

Æ.rom./vik.

sb. 93. Ved en vejforlægning vest om Bredsten afdækkedes 5.000 M2 over en strækning på 400 m på et højt, leret plateau, afgrænset mod syd og vest af Vejle Å, mod øst og nord af Grejs Å og Fårup Sø. På lokalitetens sydlige del, på hver sin lille højning, fremkom to gårdsanlæg fra ældre romersk jernalder med tilhørende hegn samt gruber med et stort skårmateriale. Tidligere, samtidige fund viser, at gårdene indgår i en større bebyggelse. Nord for disse udgravedes to huse til et gårdsanlæg fra ældre vikingetid, et 29 x 7 m stort hus med tre indgange, som har været overdækket, samt et 17 x 6 m stort hus. Mod nord, på det højeste sted, dele af 2-3 gårdsanlæg fra yngre vikingetid, bl.a. en stald med meget velbevarede båseskillerum. Et bæltespænde af bronze med dyreornamentik daterer sidstnævnte bebyggelse.

VKH 1348

Anne Bloch Jørgensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

350. Jelling Mølle

17.09.04 Jelling

Vandmølle

Middelalder

sb. 115. Efter opmudring af Grejs Å i foråret 1988 blev der fundet en del trægenstande, bl.a. skovlblade og sidestøtter til møllehjul, fra muligvis flere middelalderlige vandmøller. Ved prøvegravning lokaliseredes selve møllestedet, hvor en moræneryg når helt ned til åløbet. Ud for stedet, i selve åen, fandtes flere parallelle rækker af kraftige egestolper. I et enkelt felt på 2 x 20 m parallelt med åen udgravedes kanten af et stenlagt kældergulv, hvori indgik kværnsten og lejesten. For enden heraf, ud mod åen, fandtes flere kraftige, lodretstillede egeplanker. Der fremkom et righoldigt fundmateriale bestående af dele til møllehjul samt en del tilhuggede træpæle, hvis funktion endnu er uafklaret.

Desuden adskillige brugsgenstande af træ, læder, metal og keramik foruden knogler samt en enkelt mønt

VKH 1374

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Vandmølle - Middelalder

351. Haughus

17.09.04 Jelling

Boplads

Førrom./rom./vik.

sb. 113. Fortsat undersøgelse fra 1985, hvor der udgravedes hovedparten af et gårdsanlæg fra ældre romersk jernalder samt en del af et vikingetidshus foranlediget af naturgasnedlægning. Disse anlæg er nu færdigudgravet. Endvidere er foretaget en afsøgning af arealet nord og øst herfor. Der fremkom flere gruber med et righoldigt skårmateriale tilhørende førromersk jernalder, per. I. Da der heller ikke ved efterkontrol af ledningsnedgravningen blev konstateret bebyggelsesspor fra ældre romersk jernalder, må der her være tale om et enkeltliggende gårdsanlæg fra denne periode. Samme efterkontrol viste spor af vikingetidsbebyggelse over i alt 300 meters længde

VKH 1231

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

352. Kolborg

17.06.01 Egtved

Vejdæmning

J./midd.

sb. 303. Fortsat undersøgelse af 50 m lang vejdæmning i Vejle ådal med større faser fra 3.-6. årh. og 1300-tallet. (AUD 1987, 359). Ved et større system af boreprofiler i dæmningen og dens omgivelser er tidligere åløb fastlagt i sammenhæng med dæmningsbyggeriets faser. Undersøgelsen, der forventes fortsat, er gennemført i samarbejde med Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat og Geologisk Institut ved Aarhus Universitet

VKH 1277

Jens Erik Lund Olsen

Mogens Schou Jørgensen

Vej/bro - Jernalder

Vej/bro - Middelalder

353. Vandel

17.09.08 Randbøl

Grav/gruber

Midd./nyere tid

sb. 61. Foranlediget af råstofudvinding afdækkedes på en naturlig højning et areal på 300 M2 . Lokaltiteten var registreret som en overpløjet gravhøj. Herpå fandtes en 1 x 2 m stor nedgravning samt yderligere fire aflange fyldskifter, alle gennemgravet efter anlæggelsen. Der kan muligvis være tale om en lille pestkirkegård, hvorfra nogle af de gravlagte senere er flyttet. Dateres på grundlag af fundene, som består af glaseret keramik, tegl og jernsøm, til middelalder/nyere tid

VKH 1363

Anne Bloch Jørgensen

Gravplads/grav - Middelalder

Gravplads/grav - Nyere tid

Ringkøbing Amt

354. St. Skindbjerg

18.01.02 Dejbjerg

Gravplads

Førrom./æ.rom.

sb. 130. Gravpladsen, som ligger tæt ved Dejbjergvognenes fundsted, blev fundet i 1987 (AUD 1987, 362), og udgravedes i det dyrkede areal, mens det endnu ikke er klart, hvor langt pladsen fortsætter ind under eksisterende landbrugsbygninger. På det 500 M2 store udgravningsareal er i alt 50 grave undersøgt. De 44 er brandgrave, mens resten er jordfæstegrave. Blandt brandgravene må fremhæves 4 våbengrave samt en kvindegrav med bl.a. en guldspiral- og en bronzespiralperle samt to blå glasperler. En af jordfæstegravene er usædvanlig stor, 4,5 x 2,5 m i fladen; over den er rejst en træbygning, 7 x 4 m. Undersøgelsen af denne grav fortsætter i 1989

SKJ 270

Niels Hartmann

Torben Egeberg

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

355. Finderup

18.01.05 Hanning

Kirkegård

Middelalder

sb. 214. I forbindelse med opførelsen af en landbrugssilo tæt ved stedet for kirketomten foretoges en 150 M2 stor fladeafdækning, der afslørede velbevarede anlæg fra kirken: dels sydvest-hjørnet af grøften om kirkegårdsdiget, dels seks grave inden for det nu forsvundne kirkegårdsdige. Kirkegårdens nøjagtige placering kan herefter på baggrund af en opmåling fra forrige århundrede lokaliseres ret præcist i landskabet

SKJ 362

Niels Hartmann

Torben Egeberg

Kirke/Kirkegård - Middelalder

356. Ånum syd

18.01.08 Skjern

Boplads

Ældre stenalder

I Skjern ådal foretoges en prøvegravning på en lille holm, hvor der var fundet flint af mesolitisk karakter i forbindelse med en samlet registrering af ådalens kulturhistorie. Udgravningsarbejdet blev imidlertid af kort varighed, da det viste sig, at flinten på tørveholmen var sekundært aflejret

SKJ 308

Niels H. Andersen

Torben Egeberg

Bebyggelse - Ældre stenalder

357. Nørregård, Langelund

18.03.05 Gjellerup

Boplads

Yngre bronzealder

På en boplads, som var fundet ved markarbejde, lavedes to små udgravningsfelter, hvori fremkom fem kogegruber, et ildsted og enkelte stolpehuller. I to af kogegruberne fandtes skår fra sen bronzealder.

HEM 2838

Hans Rostholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

358. Holing

18.03.06 Herning

Boplads, lertagningsgruber

Førromersk jernalder

sb. 30. Ved anlæg af isstadion fremkom to lertagningsgruber. Den største var ca. 4 x 2 m stor og indtil 1 m dyb og bestod af tre nedgravninger. Der fandtes skår fra tidlig førromersk jernalder.

HEM 2904

Hans Rostholm

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

359. Ravnsgård

18.03.07 Ikast

Vejanlæg

Udateret

sb. 56. Ved nedgravning af vandledning på tværs af Storå opgravedes en del pæle m.m., antagelig fra et vejanlæg. Museet fik først meddelelse om fundet efter anlægsarbejdets afslutning og foretog en mindre prøvegravning uden for det omgravede område. Der afdækkedes et ca. 7 m² stort felt med et lag med vandretliggende træstykker og lodrette pæle, der var tilspidsede og indtil godt 2 m lange. Der hjemtoges forskellige prøver, en hvæssesten og 15 stk. forarbejdet træ, blandt andet en kølle og en del af en vognaksel. Anlægget kan endnu ikke dateres nærmere.

HEM 2903

Hans Rostholm

Vej/brø - Udateret

360. Gartnervænget

18.04.09 Rindum

Huse, kogegruber

Yngre bronzealder

sb. 30. På byggemodningsareal påvistes et antal kogegruber og spor efter tagbærende stolper fra to langhuse. Ildsted fandtes i begge huse. Dateret ud fra keramik fra stolpehuller. Partiel undersøgelse, der ikke søgte at fastslå bopladsens udstrækning.

RIM 6833

Palle Eriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

361. Øster Strandgade 4

18.04.10 Ringkøbing

Kulturlag, brønd

Middelalder

I profilgrøft 4 x 1,5 m vinkelret på gaden fandtes brøndskakt bygget af klægtørv, såkaldt "sojbrønd". Ældste anlæg en rende parallelt med gaden. Usædvanligt for Ringkøbing var også fund af et egentligt brandlag. Blandt genstandsfund i lagene underdel af glaseret lerkar med tre fødder, formentlig 1400-tallet. Brønden yngre end denne datering. Konstruktionen velkendt fra andre marskegne.

RIM 6819

Palle Eriksen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

362. Favrbj

18.04.12 Sønder Lem

Stenlægning, vej/vadested

Ældre jernalder

sb. 243. Stenlægning af flade sten op til 1 m, delvis frilagt i umiddelbar nærhed af bopladsområde, nær foden af skrånning mod lavning med bæk. Endvidere registrering af løsfund i nærheden, bl.a. tyndnakkede flintøkser, formodede brandgrave, urnegrav fra yngre bronzealder og en evt. uregistreret, overpløjet høj.

RIM 6825

Palle Eriksen

Vej/bro - Ældre jernalder

363. Langagergård II

18.04.14 Torsted

Boplads

Yngre stenalder

sb. 122. Flere års overfladeopsamlinger af flint mv. samt snoreornamenterede lerkarskår havde sandsynliggjort tilstedeværelse af boplads med bevarede anlægsspor. En planlagt grubning af marken medførte udgravning for §26-midler. Der undersøgte 918 M2. Oldsagsmaterialet viste sig hovedsagelig i overjorden, og der fandtes kun ganske få anlægsspor: en grube, et stolpehul, en grav samt et fyldskifte 250 x 50 cm med skårkoncentration stammende fra såkaldt amfora, Glob 1944 type 1, der tilskrives undergravstid. Trækul fra fyldskiftet vil blive C14 dateret forår 1989. Felt på 4 x 5 m pløjelag soldet

RIM 6245

Jens Aarup Jensen

Palle Eriksen

Bebyggelse - Yngre stenalder

364. Skovbrynet

18.04.17 Ølstrup

Stenrække

Udateret, evt. br.

sb. 19. Tæt SV for gravhøj sb. 19 fremkom ved plantagerydning rester af en stenrække. To bevarede ca. 1 m store monolitter og to standspor på strækning af 10 m. Stenrækkens orientering VNV-ØSØ. Flere sten og/eller standspor kan være bevaret. Nærmere rekognoscering afventer yderligere rydning af bevoksning.

RIM 6827

Palle Eriksen

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Udateret

365. St. Blæsbjerg

18.05.10 Mejrurp

Gravplads

Æ.rom./y.rom.

sb. 219. Fortsættelse af udgravning fra 1987 (AUD 1987, 388). En mands- og en kvindegav fra ældre romersk jernalder udgravedes, og der udlagdes 100 m søgegrøfter. Mandsgraven var 3,3 x 1,7 x 0,9 m. Den var foret med hovedstore sten. Gravbunden var sat af håndstore sten. Herpå lå et jernsværd, en halvmåneformet ragekniv, en jernkniv samt seks lerkar. Kvindegaven var 2,5 x 1,7 m omkranset af hovedstore sten. Øverst i graven stod en flaske. På gravbunden stod ni lerkar. Desuden lå her to bronzenåle, to fibler, 2-3 jernknive, tre ravperler samt tekstilrester. Ved siden af graven stod i en flad grube ni lerkar og ni små 2-3 cm høje kopper. En lignende grube med syv lerkar blev udgravet og yderligere én iagttaget. Oven i kvindegaven var anlagt en brændtbensgrav med keramik fra yngre romersk jernalder. I søgegrøfterne blev iagttaget endnu to grave - den ene med en brændtbensgrav oveni

HOL 15.952

Bodil Nørgaard

Gravplads/grav - Romersk jernalder

366. Mejrup Skolevej

18.05.10 Mejrup

Høj

St./br.

sb. 56. I et byggemodningsområde undersøgtes en overpløjet gravhøj. Omkring højfoden var spor efter to kredse af solide stolper. En ydre kreds med en diameter på 22-24 m og en indre med en diameter på 18-19 m. Stolperne stod med ca. 3,5 m indbyrdes afstand. Stolpekredsene må repræsentere to højfaser. Centralgraven var der ikke spor af, men en sekundær grav i form af lidt brændte ben fandtes uden for den ydre stolpekreds. Begge højfaser formodes at være fra bronzealder. Under højen fandtes en sen-glacial skafttungepil og en mikrolit. Spredte flintafslag viser tegn på en ældre stenalderboplads i højens nærhed

HOL 16.131

Lis Helles Olesen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

367. Lønhøjvej

18.06.01 Egvad

Ardspor

Jernalder

sb. 62, 67. I forbindelse med en byggemodning tæt ved stedet, hvor den store brandgravplads ved Lønhøjvej blev udgravet i 1985 (AUD 1987, 389), foretoges en prøvegravning for at lokalisere eventuelle yderligere grave. I stedet for grave blev der fundet gamle markoverflader, adskilt af flyvesandslag, og mod nord afgrænset af en terrassekant ud til en eng, som står i direkte forbindelse med Skjern ådal

SKJ 175

Ole Lass Jensen

Ager/mark - Jernalder

368. Kragesgård

18.06.01 Egvad

Bebyggelse

Tidlig jernalder

sb. 65. I forbindelse med forlægning af hovedlandevej 11 vest om Tarm by undersøgtes to hustomter, hvor der på overfladen var fundet ildskornede sten. Den tydeligste hustomt målte 13 x 5,5 m, med svage rester af vægggrøft i vestdelen. Der er ca. 750 m mellem de to hustomter, hvilket tyder på en spredt bebyggelsesform.

SKJ 324

Ole Lass Jensen

Bebyggelse - Ældre jernalder

369. Østergård

18.07.05 Heldum

Grav?

Ældre romersk jernalder

sb. 28. Undersøgelse af mulig overpløjet høj, hvori tidligere var fundet tre lerkar fra ældre romersk jernalder. Ved undersøgelsen fandtes ingen spor af forhistoriske anlæg.

HOL 16.196

Palle Eriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

370. Strandbjerggård

18.07.06 Humlum

Boplads

St./br.

sb. 81. I et byggemodningsområde udlagdes godt 400 m søgegrøfter på højdepunkterne i marken. Herved fandtes spredte spor af bebyggelse i form af 30 stolpehuller, gruber og kogestensgruber. Godt 200 lerkarskår i en grube kunne dateres til TNC-MN I. Andre anlæg kunne dateres til stenalder og yngre bronzealder/jernalder.

HOL 16.263

Lis Helles Olesen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

371. Søndergade 13

18.07.07 Lemvig

Kulturlag

1400-tallet

Efter nedrivning af et hus i yderkanten af Lemvigs gamle bykerne fandtes kulturlag dels fra nyere tid, dels fra middelalderen. De middelalderlige kulturlag (ca. 70 cm) var aflejret direkte oven på et 50 cm tykt sterilt sandlag. Herunder var et udateret kulturlag fra formodentlig oldtid. Middelalderlagene syntes at være aflejret under vand. Laget kunne ikke undersøges nøjere pga. kraftig vandindtrængen. De indeholdt knogler, trækul, skår m.m. og opfattes som udsmidslag. En C14 datering af en okseknogle fra de middelalderlige lag angiver en alder på 1400-1435 e.Kr.

HOL 16.259

Palle Eriksen

Kulturlag - Middelalder

372. Nr. Felding kirke

18.08.04 Nørre Felding

Boplads

Vikingetid

sb. 229. Udgravningen var foranlediget af at der inden for et område på ca. 10 x 15 m var fundet 13 engelske og tyske sølvmonter. Monterne er slået fra slutningen af 900-tallet og til ca. 1035. Trods nøje eftersøgning fandtes ikke yderligere mønter. Ved udlægning af søgegrøfter og udgravningsfelt viste det sig, at området, inden for hvilket mønterne var fundet, dækkede over dele af en hustomt med væggrøfter. Umiddelbart nord for fandtes endnu en hustomt. Desuden udgravedes et grubehus indeholdende en tenvægt

HOL 16.265

Lis Helles Olesen

Bebyggelse - Vikingetid

Ribe Amt

177. Grønnegård III

19.05.03 Esbjerg

Boplads/bebyggelse

Y.st./æ.j.

sb. 214. Det ældste materiale fra denne lokalitet er skår af to kar fra en grube. Skårene danner større dele af et kar og en del af et andet. De må dateres til yngre enkeltgravstid (2600-2400 f.Kr.). Fra ældre jernalder blev der fundet fire faser af en enkeltgård. Det yngste hus må dateres til tiden omkring Kristi fødsel.

ESM 1663

Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

373. Lervad

19.03.03 Føvling

Brønd

Middelalder

sb. 150. I forbindelse med markarbejde opløjedes i foråret 1987 store sten og træstykker. Et af træstykkerne viste sig at være et ufærdigt hjulnav; dette blev dendrodateret til 1160-1170. En udgravning af ca. 120 M2 omkring fundstedet i 1988 afslørede en stensat brønd og nogle anlægsspor, der kan tolkes som et vandingssted. Vandingsstedet var noget forstyrret, men det har tilsyneladende været omsat med sten og nedrammede pæle for at danne et klart vandspejl. Ud til vandingsstedet førte en stor flækket egestamme understøttet af tværgående grene. Denne har sikkert fungeret som gangbro. Mærkeligt nok blev der ikke gjort fund af keramik eller andet, der kunne bidrage til en datering under udgravningen

ASR 739

Per Kristian Madsen

Lene B. Frandsen

Bebyggelse - Middelalder

374. Sct. Catharinæ kirke

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Kirkegård/hus

Nyere tid/midd.

sb. 45. I forbindelse med etablering af kloak og regnvandsafløb ved Sct. Catharinæ kirke udgravedes en grøft på ca. 18 x 2 m. Udgravningen berørte 35 skeletter, der alle blev taget op og afleveret til Antropologisk Laboratorium. Skeletterne kan med rimelig sikkerhed ud fra de skriftlige kilder dateres til mellem 1754 og 1807. Under begravelserne dukkede et kraftigt kampestensfundament op, hvis orientering ikke umiddelbart stemmer overens med de stående bygninger på stedet - kirken og klosteret etableret 1228. Dette levner ikke megen tid til en eventuel ældre teglstensbygning på stedet, hvis man går ud fra, at teglsten tidligst anvendes i Ribe fra omkring 1200. Indtil videre kan vi ikke konkludere andet, end at der SØ for Sct. Catharinæ kirke har stået en indtil videre ukendt stenbygning.

ASR 808

Lene B. Frandsen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

375. Grønnegård I

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse/brandpletter

Æ.j./y.j./vik.

sb. 176. Området for denne lokalitet er en del af en større jordtunge. Ældst er et hus samt spredte gruber fra begyndelsen af førromersk jernalder. Fra tiden omkr. 4.-6. årh. findes der i områdets nordlige del to delvis afdækkede gårde; disse må sættes i forbindelse med lignende på Grønnegård IV. Den yngste bosættelse i området er en større vikingetidsbebyggelse med flere langhuse, både øst-vest og nord-syd orienterede. Dertil kan føjes flere grubehuse. I et af grubehusene blev der fundet en lille tenvægt eller lign. af bly, men ellers var materialet udelukkende skår. Inden for et forholdsvis koncentreret område med en naturlig højning fandtes fem pletter med brændte ben. Lignende er fundet på Grønnegård IV.

ESM 1661

Palle Siemen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

376. Grønnegård II

19.05.03 Esbjerg

Enkeltgård

Yngre jernalder

sb. 203. Inden for et begrænset område fandtes dele af et langhus samt hegn. Der blev kun fundet et ganske lille keramisk materiale, men ud fra hustypen og hegnene må gården dateres til tiden 400-800 e.Kr. Intet tyder på anden samtidig bosættelse.

ESM 1662

Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre jernalder

378. Grønnegård IV

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse/urner/brandgrave

Ældre jernalder

sb. 276. Bebyggelsen i det undersøgte areal falder i to dele. Den ældste del består af syv huse, der udgør faser i en enkeltgård. i tiden fra begyndelsen af jernalderen til omkring slutningen af ældre romersk jernalder. Fra yngre romersk jernalder og ældre germansk jernalder kendes indtil videre 4-5 gårde med tilhørende hegn, små huse og brønde. Denne bebyggelse hænger sammen med Grønnegård I længere mod øst. Vest for det undersøgte areal spreder bebyggelsen sig yderligere, og det ser ud til, at de yngre faser af germansk jernalder er repræsenteret i dette område. Udgravningerne fortsætter i 1989. I området er der fundet to urner og to brandpletter fra ældre jernalder.

ESM 1697

Palle Siemen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

379. Jens Kusksvej

19.05.13 Tjæreborg

Enkeltgård/bebyggelse/grave

Y.br./æ.j./midd.

sb. 75. Undersøgelserne var en fortsættelse fra 1987 og viste, at området på godt 60.000 m2 rummede to enkeltgårde i flere faser fra slutningen af bronzealderen gennem førromersk jernalder. Herefter fortsætter en af gårdene videre gennem romersk jernalder, hvorimod den anden gård indlemmes i en mindre bebyggelse i området øst for førstnævnte gård. Den mindre bebyggelse består af mindst fire enheder fra ældre romersk jernalder. Herefter flytter den lille bebyggelse ca. 500 m mod nordvest. I tilknytning til enkeltgårdsfaserne fra romersk jernalder haves et mindre gravfelt af 5-6 gravgrupper i høje. De enkelte gravgrupper udgør formentlig 5-6 generationer fra enkeltgården. Gravene, som blev undersøgt i 1988, var ikke så rige som dem fra 1987. De yngste anlæg på pladsen var en enkeltgårdsbebyggelse i flere faser fra middelalderen. Gården lå helt ud til marskkanten på et lille næs.

ESM 1566

Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

380. Novrup I

19.05.03 Esbjerg

Landsby

Midd./nyere tid

sb. 266. Inden for et godt 1.000 m² stort område i udkanten af Novrup fandtes flere anlæg fra middelalder, bl.a. stolpehullerne til et langhus i flere faser. Huset har haft bulvægge, og taget har været båret af de kraftige vægstolper. NV for huset fandtes en brønd, som var opfyldt med materiale fra en bageovn. Det antages, at hus, brønd og ovnrester er sammenhørende, samt hertil måske også en eller flere latrintønder. Disse stod endnu med en bevaret rest af træ. Foruden nævnte hus fandtes rester af yderligere to huse fra middelalder. Dertil kommer flere stensatte brønde samt gruber og grøfter, som ikke kan dateres nærmere. De yngste anlæg på pladsen er en stenlægning med kulturlag samt enkelte gruber med materiale fra begyndelsen af 1800-tallet. Foruden mængder af jydepotteskår fandtes også glaseret keramik fra Sønderjylland.

ESM 1653

Palle Siemen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

381. Novrup IV

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse

Førromersk jernalder

sb. 273. En delvis afdækket hustomt fra førromersk jernalder, per. I.

ESM 1664

Palle Siemen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

382. Novrup V

19.05.03 Esbjerg

Høj

Udateret

sb. 155. Der er tale om en totalt nedpløjet høj, ca. 12 m i diameter, med bevarede randsten i nordvest. Højens centrum og nordøstlige del var totalt forstyrret af en bunker.

ESM 1665

Palle Siemen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

383. Sdr. Novrup I

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse

Ældre jernalder

sb. 265. I et område nordøst for det i 1986 undersøgte, blev der udgravet syv huse fra ældre jernalder. Bebyggelsen slutter sig til materialet fra 1986 og udgør en fase i denne bosættelsesgruppe. Husform og et sparsomt keramikmateriale viser, at bebyggelsen kan dateres til tiden omkring Kristi fødsel.

ESM 1525

Palle Siemen

Bebyggelse - Ældre jernalder

384. Sdr. Novrup II

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse/landsby

Y.st./j./vik./Midd./nyere tid

sb. 268. I den vestlige del af Novrup blev der undersøgt et ca. 5.000 M2 stort område. Området blev gennemskåret af Sdr. Novrupvej, og netop i forbindelse med denne gamle vej til Veldbæk kendes fire gårde fra 1700-tallet. Ved udgravningen afdækkedes rester af to af disse gårde, hvoraf ca. halvdelen af den ældre Bennetsgård blev undersøgt. Denne gård kunne følges tilbage til middelalderen, hvor rester af huse, lig dem på Novrup I, blev afdækket. I den anden ende af gårdens udvikling afdækkedes rester af fundamentet til hovedbygningen, som forsvandt i begyndelsen af dette århundrede. Gården blev da flyttet ca. 50 m mod vest. Syd for Bennetsgård fandtes bebyggelsesspor fra forhistorisk tid. Gruber og stolpehuller fra tragtbægerkulturen viser bosættelse allerede i yngre stenalder, men ellers er der udelukkende tale om jernalderbosættelse. En større grube viser aktivitet allerede i begyndelsen af førromersk jernalder, samt senere i ældre germansk jernalder ved en grube med muslingeskaller. De mest intensive bebyggelsesspor er fra vikingetid, hvor der blev afdækket dele af flere langhuse samt grubehuse og en 2-3 m dyb brønd.

ESM 1654

Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

385. Tarpbagevej

19.05.03 Esbjerg

Høje/gruber

Y.st./æ.j.

sb. 274. To høje fra yngre stenalder. Den ene høj dækkede en centralgrav fra ældre enkeltgravstid. Graven var anlagt lidt ned i undergrunden. På gravbunden fandtes en ligskytte, som viser, at den døde har været begravet i venstre hocker med hovedet i øst. Foran ansigtet i syd lå en kæde af ravperler. Den anden høj er formentlig tidlig neolitisk, idet en øst-vest gående stenlægning tværs over højen tog udgangspunkt i en grube eller et stort stolpehul, hvori der fandtes et øskenkar. Prøvegravning i området omkring højene viste yderst spredte aktivitetsspor fra ældre jernalder. Tidligere er der vest for området undersøgt gruber fra ældre jernalder og yngre stenalder.

ESM 1500

Palle Siemen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

386. Uglvig

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse

Yngre romersk jernalder

sb. 269. Bebyggelsen rummer et delvis afdækket langhus med en tilhørende staklade. Mod vest og syd findes en hegnsgrøft i forbindelse med stakladen, og denne dannede sammen med langhusets væg (der dog ikke er bevaret) en lille gårdsplads.

ESM 1658

Palle Siemen

Bebyggelse - Romersk jernalder

387. Veldbæk Industri I

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse/gravfelt

J./æ.rom.

sb. 202. Prøvegravning i et ca. 76 ha stort område viste bebyggelsesspor i hele området. Resultatet af prøvegravningen slutter sig til tidligere undersøgelser på de nærliggende arealer. Der blev konstateret spor af flere enkeltgårde fra ældre jernalder på den store 1,5 km brede jordtunge, som stikker ud i et stort strandengareal. I den nordlige del af arealet, som er adskilt fra Novrupområdet ved jernbanen Esbjerg-Fredericia, fandtes en mere tæt bebyggelse, formentlig fra yngre jernalder og vikingetid. Midt på arealet fandtes i søgegrøfterne to grave fra 2.-3. årh. e.Kr. Den ene indeholdt kun en skål, hvorimod den anden rummede en rig kvindegrav med tre lerkar, rav- og glasperler, kniv, jernkam, flere småfibler og en helt ødelagt rosetfibler.

ESM 1700

Palle Siemen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

388. Veldbæk Industri II

19.05.03 Esbjerg

Høj/fladmarksgrave

Yngre stenalder

sb. 201. I området for Veldbæk Industri fandtes også flere grave fra den ældre enkeltgravskultur. Umiddelbart nord for gravfeltet fra 2.-3. årh. e.Kr. fandtes en uregistreret enkeltgravshøj. Centralt i højen fandtes en nyere forstyrrelse og under denne en urørt enkeltgrav med mejsel og flintøkse. Graven har været omgivet af en lav ringgrøft, ca. 7 m i diameter. Ca. 250 m nord for denne begravelse fandtes to fladmarksgrave fra den ældre enkeltgravskultur. Begge grave var cirkelgrave, og de lå mindre end 1 m fra hinanden. I de to grave fandtes et centralt stentomt kisteområde, ca. 70 x 140 cm stort, med øst-vest orientering. Heri fandtes gravgaverne, som var de samme i begge grave: en lille ravskive, en lille flække/afslag og en lille stridsøkse. I den ene grav kunne der udskilles en svag ligskygge, som viser, at den døde har ligget i højre hocker og har været ca. 1 m høj. Der er således formentlig tale om en dreng.

ESM 1705

Palle Siemen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

389. Buensbæk

19.05.09 Næsbjerg

Jernudvindingsplads

Jernalder

sb. 196. Efter opløjning af flere slaggeblokke er godt 200 M2 af pladsen blevet undersøgt. Her fandtes 102 slaggegruber, hvoraf dog kun ni indeholdt urørte slaggeblokke, hvis vægt varierede mellem 140 og 235 kg. To slaggegruber vil blive C 14-dateret senere

VAM 1086

Olfert Voss

Jernudvinding - Jernalder

390. Tjæreborgvqcl

19.05.13 Tjæreborg

Bebyggelse

Yngre romersk jernalder

sb. 63. Som et tilbud til deltagerne i et arkæologikursus gennemførtes en tre ugers udgravning af en jernalderlandsby fra 3.-5. årh. e.Kr. i Tjæreborg. Ca. 2.500 M² afdækkedes, og der undersøgte dele af flere indhegnede gårdsanlæg - hvoraf et muligvis er en dobbeltgård - samt tilhørende grubehuse og slaggegruber. En del næsten hele lerkar fremkom især i et antal mindre affaldsgruber. Undersøgelsen gennemførtes som et led i museets andre igangværende undersøgelser i Tjæreborgområdet.

ESM 562

Palle S. Schiellerup

Ingrid Stoumann

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

391. Kornmarken

19.06.01 Grene

Høj

Stenalder

sb. 72. Undersøgelsen af højen viste en tom centralgrav, der havde været anlagt i en lav grube på den gamle overflade. Kisten har efter alt at dømme været en udhulet træstamme, som blev støttet af sten langs siderne. Højen var i nyere tid blevet anvendt til kartoffelkule.

ESM 1458

Palle S. Schiellerup

Gravhøj - Stenalder

Gravhøj - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

392. Hyllerslev station

19.07.04 Janderup

Boplads

Førrøm./æ.germ.

sb. 147. I fortsættelse af udgravningen i 1987 af en forråds-kælder med bl.a. flere hele lerkar fra ældre germansk jernalder (AUD 1987, 423) blev der i 1988 foretaget supplerende undersøgelser af det nærliggende område. Omkring den allerede fundne nedgravning med sit indhold af lerkar mv. fremkom nu talrige stolpehuller, der tilsammen tegnede billedet af et stort øst-vest orienteret langhus. Vægkonstruktionen havde bestået af en tætstillet, dobbelt stolperække, og inde i bygningen påvistes der spor efter to rækker tagbærende stolper. Sidstnævnte, der var adskilligt kraftigere end vægstolperne, stod med en indbyrdes afstand på 2-2,5 m. Huset har været ca. 5 m bredt. Forhold på stedet umuliggjorde en afdækning af huset i dets totale længde, men det kunne dog konstateres at have været mindst 13 m langt. Den tidligere undersøgte nedgravning havde været beliggende i bygningens østlige halvdel, idet den var anlagt nogenlunde midt i huset og parallelt med dets længdeakse. Adskilligt tyder således på, at nedgravningen i sin tid har været en art indre forråds-kælder med sit indhold af disponible lerkar. Øst for ovennævnte anlæg fremkom sporene af yderligere nogle bygningskonstruktioner. Den største var en ordinær, ældre jernalders gård, hvis østdel var ca. 6 m lang og markeret ved en sammenhængende vægggrøft. I dens indre kunne der iagttages to stolpepar samt spor af flere båseskallerum. Huset var ca. 5 m bredt og har givetvis fortsat mod vest, hvor beboelsesenden var stærkt forstyrret af en senere anlagt, nord-syd orienteret stolpekonstruktion. Fund af lerkarskår daterer gården til per. I af førrømsk jernalder. Umiddelbart øst for sidstnævnte gård fremkom spor af en mindre bygning, måske en art skur. Denne konstruktion, der meget vel kan have hørt til gården, har været forsynet med to kraftige, tagbærende stolper, og haft vægge bestående af en enkelt række spinkle pæle. Skuret har tilsyneladende haft nogenlunde kvadratisk grundplan, hvis dimensioner er opgjort til ca. 4,5 x 4,5 m

VAM 1065

Ole Faber

Bebyggelse - Førrømsk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

393. Hannevang

19.07.04 Janderup

Grube og ovenbund

Yngre bronzealder

I forbindelse med dybdepløjning før læplantning blev der over et begrænset område konstateret mørkfarvet jord og deri talrige lerkarskår. Her afdækkedes umiddelbart under pløjelaget et ca. 4 x 6 m stort fyldskifte, langs hvis sider kunne iagttages markante stenkonzentrationer. Selve nedgravningen var nærmest bredt U-formet med den lige afskårne åbning vendt mod vest. Gruben var omkr. 0,7 m dyb og med relativt stejle sider. Heri fremkom en kompliceret lagfølge, der dog først og fremmest var domineret af et op til 7 cm tykt brandlag. I umiddelbar forbindelse med brandlaget sås et kraftigt indslag af hånd- til hovedstore sten, muligvis indstyrede dele af den stenpakning, der tilsyneladende havde omkranset gruben. Hovedparten af alle disse sten var tydeligt ildpåvirkede. Såvel i selve brandlaget som især umiddelbart under dette fremkom talrige lerkarskår, ofte i koncentrationer, der måtte opfattes som større partier af samme kar. Skønsomt er der således repræsenteret omkr. 50 forskellige lerkar af stærkt varierende størrelse og type (yngre bronzealder). Bemærkelsesværdigt er det, at der under udgravningen blev iagttaget talrige, næsten helt opløste karflager, formentlig rester af ubrændt eller kun let brændt keramik. Et særligt indslag i brandlaget var i øvrigt de mange mindre knolde af rødbrændt ler. Adskillige af disse brudstykker fremtræder med en flad side, hvorpå ses et millimetertyndt lag af påført, lys farve. Sidstnævnte fænomen kan antagelig tolkes som dele af en lerklining med rester af bemaling. Ved nedgravningens sydvestlige udkant og helt tæt op til denne fremkom en knap 2 x 1,5 m stor, rektangulær stenlægning, bestående af stærkt ildskørmede hånd- til hovedstore sten. Overalt i denne stenlægning kunne der iagttages tydelige brandspor, og umiddelbart omkring den var der et flere cm tykt, rødbrændt ler/sandlag, der antagelig kan tolkes som resterne af en art ovenkappe. Fundets hele karakter må siges at være ret usædvanlig. Den rektangulære ovens placering i forhold til det nogenlunde regelmæssige fyldskifte samt forekomsten af mere eller mindre velbrændt keramik lader imidlertid formode, at det drejer sig om et nedbrændt keramikværksted, muligvis en art delvis nedgravet værkstedshytte

VAM 1073

Ole Faber

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

394. Dejrup

19.07.11 Ovtrup

Boplads

Førrom./æ.rom.

sb. 151. Undersøgelse til supplement af tidligere udgravninger i 1977, 1979-80 og 1986 (AUD 1986, 466) af en boplads fra ældre jernalder, der ligger på et næs ved østbredden af den nu tørlagte Rolfsø. I 1988 afsluttedes undersøgelsen af næssets yderste del, hvor bopladsen er bedst bevaret. I alt blev i 1988 undersøgt ca. 650 m². Et ca. 15 m langt parti af en, noget forstyrret, brolagt gade blev afrenset og dokumenteret, mens det øvrige kulturlag blev fjernet med gravemaskine, idet det var undersøgt i 1986. I undergrundssandet aftegnede adskillige langhuse sig med stolpehuller og væggrøfter. Væggrøfterne er kun påvist i husenes østlige del, hvilket kan skyldes, at husenes vestlige dele har været mere udsat for erosion af søen. De fremkomne hustomter kan knyttes sammen med de iagttagelser af stenlægninger, lergulve og brandlag, der blev gjort i kulturlaget i 1986. Bebyggelsessporene repræsenterer flere faser oven i hinanden. Den bedst dokumenterede fase omfatter 4-5 paralleltliggende langhuse og et udhus fra ældre romersk jernalder; tre af langhusene er indbyrdes forbundet af hegn mellem husenes østgavl. Langhusene er orienteret omtrent Ø-V, med en let drejning mod SØ-NV, og er repræsenteret ved stolpehuller til de tagbærende stolper, dørstolper, væggrøfter og båseskillerum i husenes østdel. Husene er påfaldende ens dimensioneret. En ældre fase, fra førromersk jernalder, per. III eller ældre romersk jernalder, er ligeledes repræsenteret ved langhuse med båseskillerum. Husene fra denne fase er orienteret næsten stik øst-vest. I et af dem blev i 1986 undersøgt et parti af et brandtomtlag. På grund af den høje vandstand på stedet, var der i flere af stolpehullerne bevarede stolperester. Den brolagte gade tilhører en yngre fase end de omtalte langhuse, men synes også at være fra ældre romersk jernalder. I et par prøvegrøfter på næssets sydlige del blev påtruffet enkelte huse. Bebyggelsen synes at have ligget som en bræmme af huse langs næssets nord-, vest- og sydvestbred. Sydøst for husene blev i en prøvegrøft fundet en lav grube med talrige jernslagge; en nærmere analyse er påkrævet for at afgøre, om slaggeerne stammer fra smedning eller jernudvinding

VAM 1006

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Jernudvinding - Jernalder

395. Johnsgaard

19.08.04 Tistrup

Jernudvinding, slaggegruber

1. og 3. årh.

sb. 105. I naturgasledningens tracé undersøgtes 12 slaggegruber, hvis diameter var mindre end normalt, 50-60 cm mod det almindelige 65-80 cm. To af anlæggene er C14 dateret til 3. og 1. årh., og sidstnævnte er således den ældste daterede slaggegrube i Danmark

VAM 1069

Charlotte Fabech

Olfert Voss

Jernudvinding - Romersk jernalder

396. Gødsvang

19.08.04 Tistrup

Jernudvinding/slaggegruber

2.-6. årh.

sb. 23. I naturgasledningens tracé undersøgtes dele af tre jernudvindingspladser. På den ene plads blev 31 slaggegruber udgravet, hvoraf kun tre indeholdt hele blokke på 185-220 kg. Denne plads er C14 dateret til 5.-6. årh. 200 m nordligere undersøgtes syv slaggegruber, hvor to er dateret til 5. årh. og 100 m længere mod nord endnu en plads, hvor fem slaggegruber blev udgravet. To af disse er C-14 dateret til 2. årh.

VAM 1070

Charlotte Fabech

Olfert Voss

Jernudvinding - Romersk jernalder

Jernudvinding - Germansk jernalder

397. Gødsvang

19.08.04 Tistrup

Jordfæstegrave/jernudvindingsplads/bo
plads

Y.st./br./j./vik.

sb. 23. Ved Gødsvang, 15 km nord for Varde, udgravedes i marts/april 1988 dele af en større plads med jordfæstegravfelt, bebyggelser og jernudvindingsanlæg. Årsagen var Naturgas Syds anlæggelse af en naturgasledning fra Tistrup til Ølgod. I alt undersøgte et område på ca. 300 x 12 m. Gravfeltet bestod af en overpløjet gravhøj med grave fra hhv. stenalder og bronzealder og 40 jordfæstegrave fra yngre romertid, ældre germanertid og vikingetid. Gravene var orienteret øst-vest, og den almindeligste kiste var bulkisten. Blandt gravene kan fremhæves en barnegrav fra ca. 400, der indeholdt et smykkesæt med tre korsformede fibler og 30 rav- og glasperler. Mellem genstandene fra vikingetidsgravene skal nævnes: fint drejede ravperler med paralleller i Hedeby, tre torshamre siddende på en ring og ophængt i en flettet uldsnor. Gravpladsens største overraskelse var fundet af en vognfadingsgrav fra 10. årh. Alle vognfadingsens hjørnebeslag og klinknagler var bevarede. Selve graven var sparsomt udstyret: den indeholdt et drikkehornsbeslag af bronze, en kniv og en syl. Nord for gravpladsen lå mindst tre huse med forskellige hegn. Disse kan dateres til ældre romertid og yngre romertid/ældre germanertid. Syd for gravpladsen lå jernudvindingspladsen. Her fandtes ca. 35 jernudvindingsanlæg samt et mindre langhus fra 4.6. årh. Kun videre undersøgelser på pladsen kan vise, om Gødsvang har været en landsby bestående af flere gårde med tilhørende gravplads eller der er tale om en enkeltgård, måske med kontinuitet fra ældre romertid til vikingetid

VAM 1070

Charlotte Fabech

Gravplads/grav - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

Gravplads/grav - Bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Jernudvinning - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

Haderslev Amt

398. Ll. Tørnumgård

20.01.03 Lintrup

Gravhøj

Bronzealder

sb. 143. Totalt nedpløjet gravhøj, der kunne erkendes ved at have forseglede oldtidsmuldlag og enkelte gruber fra ældre bronzealder

HAM 2141

Anna-Elisabeth Jensen

Grube - Ældre bronzealder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

399. Gram Østermark

20.02.01 Gram

Langhøj

Yngre stenalder

sb. 87. Ved prøvegravning frilagdes fire kammernedgravninger, hvoraf bunden er urørt i de to. Desuden er der bevaret primært højfyld og rester af randstenskonstruktion

HAM 2005

Anna-Elisabeth Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

400. Gl. Ladegård

20.02.02 Hammelev

Gravhøje

Yngre stenalder

sb. 39-41, 68. Prøvegravning på fire overpløjede høje beliggende med ca. 100 m indbyrdes afstand. Sb. 40 og 41 blev færdiggravet, og indeholdt henholdsvis en stendyngegrav med stammekiste og to grave fra enkeltgravskultur. Sb. 39 er en velbevaret høj med fire faser og velbevarede randstensskæder. I sb. 68 er kun det centrale anlæg bevaret

HAM 1763

Inge Bodilsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

401. Harkærgård

20.02.02 Hammelev

Kulturlag

Ældre romersk jernalder

sb. 70. Udgravning af opfyldningslag i en lille tørvemose, indeholdende en stor mængde keramik og andre genstande, bl.a. efter oprydning i en brandtomt.

HAM 2166

Anna-Elisabeth Jensen

Kulturlag - Romersk jernalder

402. LI. Nustrupgård

20.02.06 Nustrup

Gravhøj

Oldtid

sb. 89. Inden for gastracé udgravedes den sydøstligste del af højen. Op til 20 cm højfyld bevaret

HAM 2105

Anna-Elisabeth Jensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

403. Lindegård

20.02.06 Nustrup

Affaldsgruber/brønde

Rom./tidl. midd.

sb. 282. Inden for gastracé udgravedes 11 store affaldsgruber, heraf to med primær funktion som brønde. Gruberne stammede fra begge perioder. Spredte stolpehuller fra middelalder

HAM 2097

Anna-Elisabeth Jensen

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

Bebyggelse - Udateret

404. Havgård

20.02.06 Nustrup

Boplads/urnegrav

Ældre romersk jernalder

sb. 278. I gastracé udgravedes dele af tre huse og tre hegn fra mindst to gårdsanlæg. Desuden en urnegrav med bikar og fire askepletter.

HAM 2098

Anna-Elisabeth Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

405. Skovsminde

20.02.10 Vedsted

Gravhøj

Yngre stenalder

sb. 23. Ved udgravning fremkom en bundgrav, hvori fandtes en grønstensskølle af Glob's type B 3. Højens oprindelige udstrækning kunne ikke fastslås.

HAM 2088

Anne Birgitte Sørensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

406. Thyrashul

20.02.11 Vøjens

Gravhøj

Ældre bronzealder

sb. 5. I den velbevarede høj fandtes en stenstak med begravelse øverst og tre sekundære grave anlagt omkring centralanlægget. Under stenstakken fandtes yderligere fire grave nedgravet i undergrunden. Desværre stod genstandsmaterialet ikke mål med de mange og velbevarede anlæg

HAM 2047

Anne Birgitte Sørensen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

407. Byens Mark

20.03.04 Haderslev

Urnegravplads

Ældre romersk jernalder

sb. 9. Udgravning af 17 urner og en brandplet i tidligere militært øvelsesterræn. Hertil adskillige skyttegrave, og mandehuller, samt to syldgrøfter til senmiddelalderlig bygning

HAM 2148

Anne Birgitte Sørensen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

408. Hertug Hans hospital

20.03.04 Haderslev

Kælder

1569 e.Kr.

sb. 73. I forbindelse med restaurering af hertug Hans d. Ældres i 1569 opførte hospital opdagedes en ikke tidligere erkendt, tøndehvælvet kælder under bygningen. Ca. 1/6 af kælderen tømtes, hvorved den oprindelige nedgang med døråbning og udvendig trappe kunne frilægges, ligesom to lyssakker og en i gavlen indbygget ovn. Kælderen blev tilfyldt i midten af 1700-tallet.

HAM 2066

Lennart S. Madsen

Bebyggelse - Nyere tid

409. Lønthøje

20.03.08 Sønder Starup

Dysser, jættestuer

Yngre stenalder

sb. 8-11a. Undersøgelse af fem højtomter med megalitgrave, beliggende i højområdet umiddelbart syd for det "befæstede" anlæg ved Haderslev Fjord, hvor der i 1987 udgravedes en langhøj med fire megalitgrave (jf. AUD 1987, 443). De undersøgte megalitanlæg omfatter tomterne af tre runddysser med kamre uden gang og to jættestuer. Ved alle gravanlæg fandtes skår af henstillede offerkar, Ved den bedst bevarede runddyssetomt fremkom skår af mindst 28 kar, der var henstillet højfoden rund. Offerkarrene lader sig datere til periode MN Ia, bl.a. 5 fodskåle ornamenteret i typisk Troldebjergstil. I det gamle muldrag under og ved runddyssen fremkom skår fra Fuchsbergfasen, bl.a. skår af åben skål med udfyldt vinkelbånd i beviklet snor. I den omrodede kammerfyld fandtes en tyndnakket flintøkse, to rørformede ravperler og en flintflække

NM I 6574/87

Erik Jørgensen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

410. Starup Østermark

20.03.08 Sønder Starup

Boplads

Tidlig middelalder

sb. 61. Prøvegrøfter for at fastslå udstrækning af en tidlig middelalderlig handelsplads ved Starup kirke. Grøfterne afslørede gruber og stolpehuller over et meget stort areal. Udgravningen vil fortsætte i de kommende år.

HAM 1801

Lennart S. Madsen

Anløbsplads/handelsplads - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

411. Ndr. Ringvej

20.05.08 Tyrstrup

Bopladser

Førrom./ æ.rom.

sb. 63. Prøvegravning på udstykningsområde. Meget nedslidte bopladsspor fra førromersk jernalder sydligst på arealet, velbevarede bopladsspor fra ældre romersk jernalder længere mod nord.

HAM 2159

Inge Bodilsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Tønder Amt

412. Dueborg

21.01.01 Arrild

Gravhøj

Yngre Stenalder

sb. 33. Undersøgelse af dele af overpløjet gravhøj før etablering af vindmølle. Der blev afdækket rester af en stenkappe beliggende i højfyld over en ringgrøft. Resten af højen fjernet ved sandgravning

HAM 2205

Anna-Elisabeth Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

413. Gl. Hviding

21.01.03 Hviding

Gård

J./vik.

sb. 57. Ved de fortsatte udgravninger (AUD 1987, 445) af vikingegården vest for Hviding kirke lykkedes det i sommeren 1988 at afgrænse anlægget mod sydvest - helt ude ved marskkanten. Der fremkom tre økonomibygninger fra 11. og 12. årh., en del hegn og fem brønde. Endvidere bør en del detektorfund - smykker, vægtlodder osv. - nævnes. Desuden fandtes et 20 m langt hus fra førromersk jernalder, per. II med plads til 16 kreaturer samt to dårligt bevarede huse fra ældre romersk jernalder. I forbindelse med nyetablering af et læhegn umiddelbart øst for gården foretoges i efteråret en nødudgravning. Herved fandtes otte urnegrave fra romersk jernalder, et grubehus fra germansk jernalder samt dele af et vikingetidshus

ASR 440

Stig Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

414. Hjemsted

21.01.07 Skærbæk

Gruber

Førrom./germ.

sb. 87-90. Udgravning af de tre sidste gruber i forbindelse med HAMs lange udgravningskampagne på Hjemsted Banke. Der udgravedes en affaldsgrube og to gruber fra germanertid, hvoraf den ene var en mulig oprindelig brønd, sekundært anvendt til oplødning af hør. Herfra udtog David Robinson fra NM 8 en række pollenserier og jordprøver.

HAM 1004

Per Ethelberg

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Germansk jernalder

415. Åved

21.03.04 Løgumkloster

Gårdsanlæg

Nyere tid

sb. 95. Udgravning af dele af et renaissance/nyere tids gårdsanlæg. Der fandtes rester af syldstensrækker, dele af lerstampede gulve, samt en fuldt bevaret udendørs, stensat kælder.

HAM 2158

Lennart S. Madsen

Bebyggelse - Nyere tid

416. Ellum

21.03.05 Løgumkloster Ls

Boplads/jernudvindingsplads

Y.rom./æ.germ.

sb. 65. Undersøgelse af diverse bebyggelsesspor på kanten af en grusgrav. Der undersøgte bl.a. et grubehus, samt 8 slaggegruber og en formodet esse/ovn til rensning af det i skaktovnen udvundne jern for den resterende slagge

HAM 1201

Steen W. Andersen

Olfert Voss

Bebyggelse - Jernalder

Jernudvinding - Jernalder

417. Ulstrup

21.03.07 Nørre Løgum

Boplads

Ældre romersk jernalder

sb. 98. Prøvegravning afslørede stolpehuller, gruber og rester af kulturlag fra en boplads på kanten af Lobæk enge.

HAM 2120

Lisbeth Christensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Åbenrå Amt

418. Østre Viaduktvej

22.01.02 Bov

Gravhøj/tegløvn

Br./midd./eller nyere tid

sb. 51. Af gravhøjen fandtes rester af to faser, den ældste med en randstenskæde i en kompliceret opbygning og to forstyrrede grave uden genstande. Midt i højen var anlagt et lille teglværk bestående af en rektangulær tegløvn med to indfyringsåbninger, en ælteplads og en tørrelade. Stenstørrelsen var 23 x 11 x 7 cm. Der fandtes desværre ingen daterende genstande, og liden må sættes til en termoluminescensdatering.

HAM 1879

Inge Bodilsen

Gravhøj - Bronzealder

Bebyggelse - Udateret

419. Lovtrup mark

22.01.10 Uge

Gravhøj

Oldtid

sb. 25. Udgravning af overpløjet gravhøj med tre højfaser, hvoraf de to ældste var tørveopbyggede. Der fandtes ingen grave og kun et par mindre nedgravninger i den fossile jordbund

HAM 2064

Anna-Elisabeth Jensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

420. Lovtrup Vestermark

22.01.10 Uge

Boplads

Yngre stenalder

sb. 26. Eftergravning af bopladsspor under gravhøj. Der udgravedes stolpehuller fra mulig huskonstruktion, tre gruber og en 10-15 cm bred og 25 cm dyb, trugformet grøft med afrundet bund og lodrette sider, der i en rektangulær form indrammede et areal på 4 x 1 m

HAM 1979

Anna-Elisabeth Jensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

421. Æ vold

22.03.04 Øster Løgum

Voldanlæg

Udateret (jernalder?)

sb. 46. Der lagdes fem snit igennem forsvarsanlægget med det formål at fastlægge voldgravens forløb og udseende. Den viste sig som en 4,5 m bred grav med flad til rundet bund, beliggende nord for volden. Der fandtes ingen daterende genstande

HAM 2118

Steen W. Andersen

Forsvarsanlæg/voldsted - Jernalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Udateret

Sønderborg Amt

422. Humlehøj

23.02.10 Ulkebøl

Gruber

Ældre bronzealder

sb. 124, 259, 278. Prøvegravning efter tre helt fjernede gravhøje gav uventet resultat i erkendelsen af 15 gruber med keramik og flint fra ældre bronzealder

HAM 2170

Anna-Elisabeth Jensen

Grube - Ældre bronzealder

Gravhøj - Udateret

423. Påkær I

23.03.03 Nybøl

Gravhøj

Bronzealder

sb. 32. Udgravning af gravhøj i tre faser, og op til 34 m i diameter. Der udgravedes i alt fem grave fra de to ældste højfaser, heraf tre grave med brandgravsskik i små egetræskister.

HAM 2157

Anna-Elisabeth Jensen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

424. Påkær 2

23.03.03 Nybøl

Dyssetomt

Yngre stenalder

sb. 31. Prøvegravning afslørede tomten af en antagelig tidlig neolitisk runddysse med bevaret bund og dele af stenkappen.

HAM 2175

Anna-Elisabeth Jensen

Megalitanlæg - Yngre stenalder

425. Vester Sottrup kirke

23.03.04 Sottrup

Gruber

Romersk jernalder

sb. 144. Bunden af tre gruber med keramik kunne udgraves efter at gravemaskinerne havde fjernet resten under anlæggelse af menighedsrådets nye parkeringsplads umiddelbart ved kirken. Størstedelen af tidligere erkendt boplads fjernedes i den forbindelse.

HAM 2155

Lennart S. Madsen

Grube - Romersk jernalder

426. Peerløkke

23.03.04 Sottrup

Bebyggelse

Højmiddelalder

sb. 170. Udgravning af i alt fem langhuse, seks brønde og tre hegn i udkanten af Vester Sottrup

HAM 2060

Anna-Elisabeth Jensen

Bebyggelse - Middelalder

Undersøgelser på havbunden Amt

157. Indre Odde

40.15.52 Ærøskøbing - Urehoved - Halmø

Boplads

Yngre stenalder

sb. 6. På og ud for den delvis submarine Indre Odde nord for Ærøskøbing havn er der ved opsamling og dykning på indtil 1,5 m dybde bjerget et større antal flintgenstande fra en yngre stenalders bosættelse. Pladsen synes kun at rumme flint og virker ret udvasket. Fundene består af adskillige skiveskrabere og retoucherede skiver, en skiveøkse, et par skivebor, diverse flækker med og uden retouche, fragmenter af en mejsel og en tyknakket økse samt et større antal afslag. En enkeltgravs stridsøkse af Glob's type K6 hører også til fundene fra odden.

LMR 12338

Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Yngre stenalder

428. Bugten nord for Elsehoved

40.14.24 Farvandet mellem Fyn og Langeland N

Naturhavn

Nyere tid/Renæssance

sb. 5. I bugten nord for Elsehoved på SØ-Fyn har museet på baggrund af flyfotos eftersøgt et formodet skibsvrag. Det lykkedes ikke at lokalisere vraget, der antagelig er sandgået. Til gengæld fandtes klare vidnesbyrd om, at den beskyttede bugt i 15-1600-tallet har fungeret som udskibningssted for teglprodukter. Stumper af munkesten og vingetegl fandtes spredt over et større areal på 1-2 m dybde. Teglene stammer antagelig fra teglovne tilhørende den nærliggende herregård Tiselholt.

LMR 12323

Jørgen Skaarup

Anløbsplads/handelsplads - Nyere tid

430. Korsholm

40.12.22. Halsbarre (Torndrup Strand - Ø. Hurup)

Vrag

Middelalder

sb. 2. I det tidlige forår blev der ved Korsholm, Hals Barre, opdaget et større, fritskyllet parti af et vrag. Dette bjærgedes af en dykker fra Skibshistorisk Laboratorium og er efter opmåling på Vikingskibshallen sendt til konservering. Vragsiden stammer fra et klinkbygget skib af nordisk type, som antagelig er forlist ved Limfjordens munding engang i middelalderen.

SL 218

Thorkild Thomassen

Flemming Rieck

Vrag - Middelalder